YEREL YÖNETİMLERDE SOSYAL BELEDİYECİLİK: BAŞAKŞEHİR BELEDİYESİ ÖRNEĞİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Esra HEKİMOĞLU

Kütahya - 2019

T.C.
KÜTAHYA DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

YEREL YÖNETİMLERDE SOSYAL BELEDİYECİLİK: BAŞAKŞEHİR BELEDİYESİ ÖRNEĞİ

Danışman:
Doç. Dr. Murat YAMAN

Hazırlayan:
Esra HEKİMOĞLU

Kütahya - 2019

Kabul ve Onay

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından Kamu Yönetimi Anabilim/Anasanat Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ ÇALIŞMA RAPORU olarak kabul edilmiştir.

Başkan……..……. (İmza)

Üye…… (İmza)

Üye…… (İmza)

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

İmza

Prof. Dr. Atilla BATUR

Enstitü Müdürü

Bilimsel Etik Bildirimi

Yüksek Lisans tezi olarak hazırladığım "Yerel Yönetimlerde Sosyal Belediyecilik: Başakşehir Belediyesi Örneği" adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlandığı aşamaya kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığımı, bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

...../...../2019

Esra HEKİMOĞLU

Özgeçmiş

20.02.1991 yılında Hatay'da doğdu. İlköğretim ve lise eğitimi İstanbul'da tamamladıktan sonra 2011 yılında Dumlupınar Üniversitesi (Kütahya) İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi bölümünde lisans eğitimine başladı, 2015 yılında mezun oldu. 2016 yılında Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı'nda Tezli Yüksek Lisans eğitimine başladı.

Bu çalışmayı gerçekleştirmemde kıymetli katkılar sunan danışman hocam Doç. Dr. Murat YAMAN'a, değerli jüri üyelerim Doç. Dr. Bilge Kağan ŞAKACI ve Dr. Öğr. Üyesi İsmail Cem KARADUT'a teşekkürlerimi sunmak isterim.

Ayrıca hayatım boyunca en büyük destekçilerim olan, ellerini üzerimden hiç çekmeyen, her daim koca bir dağ gibi arkamda olan kıymetli annem Fatma HEKİMOĞLU'na ve değerli babam Yaşar HEKİMOĞLU'na, yüksek lisansa başlamama vesile olup bana hep destek olan canım abim Cüneyt HEKİMOĞLU'na, manevi desteğini biran olsun eksik etmeyen canım kız kardeşim Büşra HEKİMOĞLU'na teşekkürü borç bilirim.

ÖZET

SOSYAL BELEDİYECELİK UYGULAMALARI BAŞAKŞEHİR BELEDİYESİ ÖRNEĞİ

HEKİMOĞLU, Esra
Yüksek Lisans Tezi, Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı
Tez Danışmanı: Doç. Dr. Murat YAMAN
Ekim, 2019, 88 sayfa

Günümüzde gelişmiş veya gelişmekte olan birçok ülkede sosyal politikaların uygulanmasında merkezi yönetimle birlikte belediyeler de önemli sorumluluklar üstlenmektedir. Bu noktada sosyal devlet anlayışını sağlamada vatandaşa en yakın birimlerden destek alınmaktadır.

Ülkemizde de belediyelerin son dönemlerde sosyal politika kapsamındaki uygulamaları onları önemli bir aktör konumuna getirmektedir. Belediyelerin sosyal belediyecilik hizmetleri ülkemiz açısından önemli bir gerçekliktir. Belediyeler merkezi yönetimin imkânları ile toplumsal sorunları çözebilmede yetersiz kaldığı durumlarda üstlendiği sosyal belediyecilik rolüyle merkezi yönetimin yükünü hafifletmektedir.

Bu çalışmada da sosyal belediyecilik kavramının teorik temelleri üzerinde durulduktan sonra Başakşehir Belediyesi örneği üzerinden sosyal belediyecilik hizmetlerine dönük uygulamalara yer verilmektedir. Nitel analiz tekniklerinden içerik analizi yöntemi kullanılan çalışmada Başakşehir Belediyesi'nin 2015-2018 yılları arasında sosyal belediyecilik kapsamındaki uygulamaları Başakşehir Belediyesi'nin yıllık faaliyet raporları ve ile ilgili literatürden hareketle incelenmektedir. Çalışmanın belediyelerin özenle yürüttükleri sosyal belediyecilik uygulamalarının sürekli kılınmasına yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre Başahşehir Belediyesi sosyal Belediyecilik kapsamındaki uygulamaları ile şehirde yaşayanların refah seviyesini yükseltmeye, toplumda sosyal dengeyi kurmaya, sosyal barışı ve adaleti sağlamaya çalışarak yerel kalkınmaya destek olmaktadır. Belediye sunduğu hizmetlerde toplumun dezavantajlı kesimlerine sosyal eşitliği sağlayacak düzeyde ayni ve nakdi yardımlarda bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yerel Yönetimler, Belediyeler, Sosyal Politika, Sosyal Belediye

ABSTRACT

APPLICATIONS OF SOCIAL MUNICIPALITY BASAKSEHIR MUNICIPALITY

HEKİMOGLU, Esra
Master's Thesis, Department of Public Administration
Thesis Supervisor: Asst. Prof. Murat YAMAN
October, 2019, 88 pages

Today, in many developed or developing countries, municipalities assume important responsibilities along with the central government in the implementation of social policies. At this point, support is obtained from the units closest to the citizen in providing the understanding of social state.

In our country, the recent applications of municipalities within the scope of social policy make them an important actor. Social municipal services of municipalities are an important reality for our country. Municipalities alleviate the burden of central government with the role of social municipality in cases where it is inadequate to solve social problems with the possibilities of central government.

In this study, after focusing on the theoretical foundations of the concept of social municipality, applications of social municipality services are given through the example of Başakşehir Municipality. In this study, which is one of the qualitative analysis techniques, content analysis method is used, the applications of Başakşehir Municipality in the scope of social municipality between 2015-2018 are analyzed with reference to Başakşehir Municipality's annual activity reports and related literature. It is thought that the study will help to ensure the sustainability of the social municipality practices that the municipalities carry out diligently.

According to the findings of the research, Başahşehir Municipality supports local development by trying to increase the welfare level of the people living in the city, to establish social balance in the society, to ensure social peace and justice in the social municipality. The municipality provides in-kind and cash assistance to the disadvantaged sections of the society to provide social equality in its services.

Keywords: Local Governments, Municipalities, Social Policy, Social Municipality

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET ..... **v**
ABSTRACT ..... **vi**
İÇİNDEKİLER ..... **vii**
TABLOLAR LİSTESİ ..... **x**
ŞEKİLLER LİSTESİ ..... **xi**
GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM
KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. TÜRKİYE'DE YÖNETİM SİSTEMİ VE TÜRLERİ **3**

1.1.1. Türk Yönetim Sistemi 3
1.1.1.1. Merkezden Yönetim 4
1.1.1.2. Yerinden Yönetim 6

1.2. YEREL YÖNETİM KAVRAMI, TANIMI VE TÜRLERİ **7**

1.2.1. Yerel Yönetim Kavramı, Varlık Nedenleri ve Önemi 7
1.2.2. Yerel Yönetimlerin Tanımı ve Türleri 11
1.2.2.1. İl Özel İdaresi 12
1.2.2.2. Köy 14
1.2.2.3. Belediye 15

1.3. TÜRKİYE'DE YEREL YÖNETİMLERİN GELİŞİM VE DEĞİŞİM SÜREÇLERİ **19**

1.3.1. Yerel Yönetimlerin Tarihsel Arka Planı 19
1.3.1.1. Osmanlı Devleti'nden Türkiye Cumhuriyeti'ne Yerel Yönetimler 20
1.3.1.2. 1923'ten Bugüne Yerel Yönetimler 23
1.3.1.3. AB Sürecinde Yerel Yönetimler 26

İKİNCİ BÖLÜM
YEREL YÖNETİMLERDE SOSYAL SORUMLULUK BAĞLAMINDA SOSYAL BELEDİYECİLİK

2.1. SOSYAL POLİTİKA, SOSYAL DEVLET VE SOSYAL BELEDİYECİLİK KAVRAMLARI **29**

2.1.1. Sosyal Politika Kavramı 29
2.1.2. Sosyal Politikanın Hedefleri 30
2.1.3. Sosyal Devlet ve Sosyal Belediyecilik 32

2.2. SOSYAL BELEDİYECİLİK KAVRAMININ TARİHSEL GELİŞİMİ AMAÇLARI VE ÖNEMİ **34**

2.2.1. Sosyal Belediyeciliğin Tarihsel Gelişimi 34
2.2.2. Sosyal Belediyeciliğin Amaçları ve Önemi 35
2.2.3. Sosyal Belediyeciliğin Temel Fonksiyonları 36

2.3. TÜRKİYE'DE SOSYAL BELEDİYECİLİĞİN HUKUKİ DAYANAKLARI VE UYGULAMALARI 37

2.3.1. Türkiye'de Sosyal Belediyeciliğin Hukuki Dayanakları 37
2.3.2. Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Kapsamındaki Uygulamalar 41
2.3.2.1. Yoksullara Yönelik Uygulamalar 42
2.3.2.2. Kadınlara Yönelik Uygulamalar 44
2.3.2.3. Gençlere Yönelik Uygulamalar 45
2.3.2.4. Engellilere Yönelik Uygulamalar 46
2.3.2.5. Çocuklara Yönelik Uygulamalar 47
2.3.2.6. Yaşlılara Yönelik Uygulamalar 48
2.3.2.7. Sosyal Belediyecilik Uygulamalarında Yaşanan Temel Sorunlar 49

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
BAŞAKŞEHİR BELDİYESİ'NİN SOSYAL BELEDİYECİLİK KAPSAMINDA FAALİYETLERİ

3.1. METODOLOJİ 53

3.1.1. Araştırmanın Amacı 53
3.1.2. Araştırmanın Önemi 54
3.1.3. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları 54
3.1.4. Araştırmanın Yöntemi 54

3.2. BAŞAKŞEHİR BELEDİYESİ'NİN SOSYAL BELEDİYECİLİK KAPSAMINDA SUNULAN HİZMETLERİ 55

3.2.1. Hasta Nakil Hizmetleri 56
3.2.2. Evde Bakım Hizmetleri 57
3.2.3. Cenaze Hizmetleri 59
3.2.4. Asker Aile Yardımı 59
3.2.5. Erzak Dağıtımı 61
3.2.6. Eşya Yardımı 62
3.2.7. Yangın, Su Baskını ve Doğal Afetler Yardımı 63
3.2.8. Sokak İftarları 64
3.2.9. Sıcak Yemek 65
3.2.10. Engelsiz Araç Temini 65
3.2.11. Medikal Malzeme Temini 66
3.2.12. Kırtasiye Yardımları 67
3.2.13. Yeni Çiftlere Yapılan Sosyal Yardımlar 68
3.2.14. Hoş Geldin Bebek Projesi 69
3.2.15. Destek Kart 70
3.2.16. Başakşehir İstihdam ve Kariyer Merkezi 72

3.3. ÖRNEK OLAY BULGULARININ ANALİZİ 73

SONUÇ VE ÖNERİLER 78

KAYNAKÇA 80

DİZİN 88

TABLOLAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1.1: Merkezden Yönetim İle Yerinden Yönetim Karşılaştırılması 7

Tablo 1.2: 1869 Yılından İtibaren Belediyelerle İlgili Yapılan Düzenlemeler 19

Tablo 1.3: Türkiye'de Belediye Sayıları (1927-2019) 20

Tablo 3.1: 2015-2018 Yılları Arası Bütçe Uygulama Sonuçları 55

Tablo 3.2: 2015-2018 Yılları Arası Gerçekleştirilen Hasta Nakil Hizmeti Verileri 57

Tablo 3.3: 2015-2018 Yılları Arası Verilen Evde Bakım Hizmeti Verileri 58

Tablo 3.4: 2015-2018 Yılları Arası Başakşehir Belediyesi'nin Asker Aile Yardımı Verileri 60

Tablo 3.5: 2015-2018 Yılları Arası Verilen Engelsiz Ulaşım Aracı Hizmeti Verileri .. 66

Tablo 3.6: 2015-2017 Yılları Arası Başakşehir Belediyesi'nin Dağıttığı Medikal Malzeme Sayısı 67

Tablo 3.7: 2015-2018 Arası Destek Kart Veri Tablosu 71

Tablo 3.8: 2015-2018 Yılları Arası Başakşehir İstihdam ve Kariyer Merkezi Verileri. 73

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa

Şekil 1.1: Örgütlenme Şekline Göre Türk Kamu Yönetimi 4
Şekil 1.2: Türkiye'deki Merkezi Yönetim Kuruluşları 5
Şekil 1.3: Yerel Yönetim Kuruluşları 12
Şekil 1.4: Türkiye'deki Belediye Sayıları (TÜİK, 2019) 16
Şekil 3.1: 2015-2018 Yılları Arası Başakşehir Belediyensi'nin Evde Bakım Hizmeti Verdiği Kişi Sayısı 58
Şekil 3.2: 2015-2018 Yılları Arası Başakşehir Belediyesi'nin Asker Aile Yardımı Verdiği Kişi Sayısı 60
Şekil 3.3: 2015-2018 Yılları Arası Başakşehir Belediyesi'nin Dağıttığı Erzak Kolisi Sayısı 61
Şekil 3.4: 2015-2018 Yılları Arası Başakşehir Belediyesi'nin Yaptığı Eşya Yardımı Sayısı 62
Şekil 3.5: 2015-2018 Yılları Arası Başakşehir Belediyesi'nin Tadilat Yaptığı Ev Sayısı 63
Şekil 3.6: 2015-2018 Yılları Arasında Başakşehir Belediyesi'nin Sokak İftarlarına Katılan Kişi Sayısı 64
Şekil 3.7: 2015-2018 Yılları Arası Başakşehir Belediyesi'nin Dağıttığı Sıcak Yemek Sayıları 65
Şekil 3.8: 2015-2018 Yılları Arası Başakşehir Belediyesi'nin Kırtasiye Yardımı Sayıları 68
Şekil 3.9: 2016-2018 Yılları Arası Başakşehir Belediyesi'nin Yeni Evlenen Çiftlere Yaptığı Sosyal Yardım Miktarı 69
Şekil 3.10: 2015-2018 Yılları Arası Başakşehir Belediyesi'nin Hoş Geldin Bebek Projesi Kapsamında Dağıtılan Bebek Seti Sayılar 70
Şekil 3.11: 2015-2018 Arası Başakşehir Belediyesi'nden Destek Kart Kapsamında Yapılan Gıda ve Giyim Yardımlar 72

TEZ METNİ

GİRİŞ

Sanayi Devrimi sonrası kentlere göçün hızlanması ekonomik ve sosyal yapıda değişiklikler yaşanmasına yol açmıştır. Bu değişiklikler yeni toplumsal örgütlenmelerin ve sınıfların oluşmasına neden olmuş ve bu durum adaletsizlik, eşitsizlik, yoksulluk ve işsizlik gibi sorunları da beraberinde getirmiştir. Yaşanan iki Dünya Savaşı ve 1929 Dünya Ekonomik Bunalımıyla beraber ortaya çıkan gelişmeler sonucunda halkın devletten beklentileri artmış ve devletler bu beklentileri karşılamaya dönük sosyal devlet fonksiyonlarını güçlendirme amaçlı önemli çalışmalar başlatmıştır.

1945 ve 1970'li yıllarda devletler uyguladığı sosyal politikalarıyla büyük ekonomik problemlerle karşı karşıya kalmış ve yaşanan bu ekonomik problemler sonucunda devletlerin sosyal devlet fonksiyonu çalışamaz hale gelerek kamusal harcamalarda daralmaya gidilmiştir. 1980'li yıllarla birlikte de bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler ve küreselleşme ile birlikte devletlerin yönetim anlayışında değişiklikler yaşanmış, yetki ve sorumlulukların yerel yönetimlere paylaştırıldığı yeni bir devlet modeli oluşturulmuştur. Bu yeni model ile birlikte yerel yönetimlerin sosyal devlet hizmetleri ön plana çıkmıştır. Bu çalışmada sosyal belediyecilik uygulamaları Başakşehir Belediyesi örneği ile açıklanmaktadır.

Bu kapsamda hazırlanan çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın birinci bölümünde kuramsal ve kavramsal çerçeve başlığı altında Türk yönetim sistemi, yerel yönetim kavramı, yerel yönetimlerin tarihsel süreci, sosyal politika kavramı ve sosyal politikanın hedefleri ele alınmaktadır.

Çalışmanın ikinci bölümünde Türkiye'de sosyal belediyecilik kapsamındaki uygulamalar incelenmektedir. Bu kapsamda belediyelerin sosyal belediyecilik kapsamında yoksullara, kadınlara, gençlere, engellilere, çocuklara ve yaşlılara yönelik uygulamaları incelenmektedir.

Çalışmanın üçüncü ve son bölümü ise uygulama bölümüdür. Bu bölümde Başakşehir Belediyesi'nin 2015-2018 yılları arası sosyal belediyecilik kapsamında Başakşehir halkına sunduğu sosyal hizmetler, sosyal yardımlar ve sosyal projeler belediyenin faaliyet raporlarından elde edilerek incelenmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde Türk yönetim sistemi, yerel yönetim kavramı ve türleri, tarihsel açıdan yerel yönetimler ile sosyal politika kavramı ve sosyal politikanın hedefleri konuları ele alınmaktadır. Bu kapsamda incelenecek ilk başlık Türk yönetim sistemidir.

1.1. TÜRKİYE'DE YÖNETİM SİSTEMİ VE TÜRLERİ

Türkiye'de yönetim sisteminin yapısı ve genel ilkelerini 1982 Anayasası'nın 123. maddesi düzenlemektedir. Bu maddede idarenin kuruluş ve görevleri ile bir bütün olduğu ve merkezden yönetim ve yerinden yönetim esasına dayandığı belirtilmektedir (1982 Anayasası, md. 123).

1.1.1. Türk Yönetim Sistemi

Yönetim kavramı bazen teşkilât, bazen idari faaliyetler bazen de sevk ve idare anlamlarında kullanılmaktadır (Akıllıoğlu ve Gözübüyük, 1992: 1). Bir başka tanımlamaya göre ise yönetim, tüzel bir kişilik olarak devletin işlevlerini yerine getirmek amacıyla üstlendiği eylemler ve yaptığı işlemlerin bütününe verilen addır (Sencer, 1986: 31).

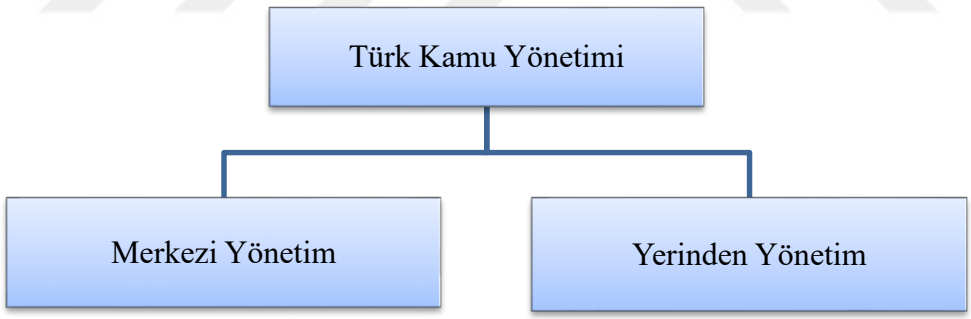
Türkiye'nin yönetim yapısı dört alan üzerinden yükselmektedir. Bunlar idari, adli, askeri ve akademik alanlardır. İdari alan ise merkezi yönetim ile yerel yönetimden oluşmaktadır. Bu bölümde ise Türkiye'deki idari sistem ve örgütlenme üzerinde durulmaktadır (Güler, 2009: 133-236). Türk yönetim sistemi uzun tarihsel süreçte birikimli bir şekilde gelişerek ve değişerek bugünkü halini almıştır. Anadolu beylikleri ile başlayan ve daha sonra altı asır süren Osmanlı Devleti yönetim şekliyle kurumsallaşarak cumhuriyetin ilanıyla birlikte yeni yönetim sistemine geçilmiş ve bu sistem bugüne kadar devam etmiştir (Sönmez, 2009: 6).

19. yüzyıl ile birlikte Türk yönetim sistemi çağın gereklerine entegre olmaya çalışan, yeni kurumlar açan, kurumlarında değişime giden kurumların sağlıklı şekilde yönetilmesi adına nitelikli personel yetiştirmeyi öncelik haline getiren konulara odaklanmıştır. Bu değişim sıkıntılı ve zor bir süreci ifade etmektedir. Modernleşmeyle birlikte sahip olduğu gelenekleri değiştirmeye başlayan ve bu yenilikleri sosyal hayata yansıtmak isteyen bürokratlar bu anlamda istedikleri başarıya ulaşamamışlardır. Cumhuriyetin ilan edilmesi ile birlikte ise Türkiye Cumhuriyeti sahnesine geçilmiştir.

Bu anlamda hilafet kurumları ilga edilmiş yeni bir idari sisteme geçilmiştir (Davutoğlu, 2004: 70).

Türkiye Cumhuriyeti'nde devlet örgütlenmesi denildiğinde akla şu özellikler gelmektedir: Ulus devlet şeklinde örgütlenme, hukuk devleti, merkeziyetçi olma, laiklik ilkesi temeline dayanan toplumsal iradenin Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde olması. Modern devletin temelinde oluşturan bu öğeler Osmanlı Devleti'nin son dönemlerini de içerisine alan beş anayasal dönemden oluşmaktadır. Bunlar ise 1876 Kanun-i Esasi, 1921 Anayasası, 1924 Anayasası, 1961 Anayasası ve hala yürürlükteki anayasa olan 1982 Anayasası'dır (Güler, 2009: 112- 133). Türk yönetim yapısının genel ilkeleri ise 1982 Anayasası'nın 123. maddesinde belirlenmektedir. Bu madde idarenin kuruluş ve görevleri ile bir bütün olduğunu ve kanunla düzenlendiğini idarenin kuruluşu ve görevlerinin ise merkezi yönetim ve yerinden yönetim esaslarına dayandığını belirtmektedir (1982 Anayasası, md. 123). Bu ilkeden hareketle sonraki başlıklarda merkezden yönetim ve yerinden yönetim örgütleri açıklanmaktadır.

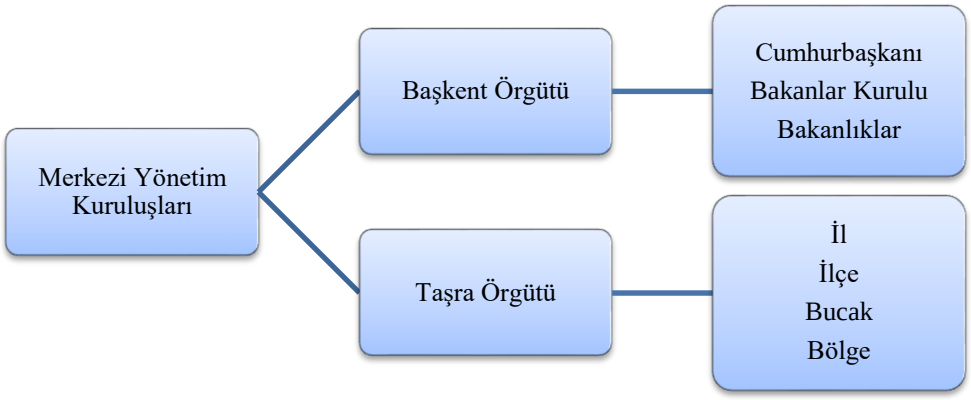
Şekil 1.1: Örgütlenme Şekline Göre Türk Kamu Yönetimi

1.1.1.1. Merkezden Yönetim

Merkezden yönetim, kamu hizmetlerinin birliğini ve bütünlüğünü sağlamak için yapılan tüm hizmetlere yönelik alınan kararların ve yürütülen faaliyetlerin merkezi hükümet ile onun hiyerarşik yapısı içerisinde bulunan birimler tarafından yürütülmesidir. Merkezi yönetim siyasi ve idari merkezi yönetim olmak üzere ikiye ayrılmaktadır (Eryılmaz, 2004: 59). Türkiye'deki merkezi yönetim kuruluşları Şekil 1.2'de gösterilmektedir.

Şekil 1.2: Türkiye'deki Merkezi Yönetim Kuruluşları

Siyasi açıdan merkezden yönetim, bir ülkedeki yasama organı ve hükümetin tek olması ve siyasi otoritenin merkezdeki iktidarda bulunmasını ifade etmektedir (Eryılmaz, 2004: 59). İdari açıdan merkezi yönetim ise kamu hizmeti politikalarının belirlenmesi ve buna yönelik kararların alınmasında yetkinin merkezi organlarda toplandığı ve bu kararların yürütülmesinde inisiyatifin de merkez organlarına verildiği yönetim şeklidir. Türkiye'de hem idari hem de siyasi merkezden yönetim uygulanmaktadır. Bunun yanında merkezden yönetimin şu şekilde yararları olduğu belirtilmektedir (Günday, 2004: 58-59):

- Merkezden yönetim, bütün ülkenin tek bir otorite etrafında toplanarak güçlü bir devlet yönetimi oluşturulmasını mümkün kılmaktadır.
- Merkezden yönetim idari hizmetlerde tasarruf sağlamasının yanında bu hizmetlerin daha rasyonel şekilde yürütülmesini mümkün kılmaktadır.
- Merkezi yönetim ile bütün ülkenin bir otorite altında toplanması sonucu idari hizmetler tüm ülkede tekdüze yürütülebilmektedir.

Merkezden yönetimin yukarıda ifade edilen yararlarına karşın birtakım sakıncaları da bulunmaktadır. Bu sakıncalardan bazılarını şu şekilde sıralamak mümkündür (Eryılmaz, 2004: 61):

- Merkezden yönetim ile hizmetlerde gecikme olabileceği gibi sorunlara gereken çözümler üretmeme gibi problemlerle de karşılaşılabilir.

- Taşrada görevli idarecilere ve memurlara inisiyatif verilmemesi, çalışanların bilgi ve becerilerini geliştirmelerinin önündeki en büyük engeldir. Bunun yanında taşrada görevli idarecilerin ve memurların yapılan işlere karşı yabancılık duyguları oluşmaktadır.
- Her türlü iş ve işlemlerin merkezi yönetim tarafından yerine getirilmesi kırtasiyeciliği artırmakla birlikte zaman kaybına neden olmaktadır.
- Merkezde bulunan yöneticilerin mahalli birimleri ilgilendiren konularla uğraşması, yerel yönetimleri etkisiz hale getirebileceği gibi merkezdeki bürokratların iş yoğunluğunu da artırmaktadır.

1.1.1.2. Yerinden Yönetim

Yerinden yönetim, yerel ihtiyaçların kamu hizmetlerinin merkezi idare teşkilat ve onun hiyerarşisinde bulunmayan kamu tüzel kişiliklerince yürütülmesidir. Türkiye'de yerinden yönetim ilkesi idari ve siyasal yerinden yönetim şeklinde uygulanmaktadır (Sönmez, 2009: 15).

Siyasi anlamda yerinden yönetimde siyasi güç mahalli yönetimler ile merkezi yönetim arasında paylaştırılmıştır. Bu ilke ile kanton, eyalet, federe devlet ve cumhuriyet gibi farklı yönetim şekilleri ortaya çıkmış ve bunlar yönetimin birer parçası haline gelmişlerdir. İdari yerinden yönetimde ise yerel boyuttaki kamu hizmetleri ile ekonomik, ticari, kültürel ve teknik bazı hizmetler, merkezi idarenin dışındaki kamu tüzel kişilikleri tarafından yürütülmektedir. Bu tüzel kişilikler coğrafi bölgede yaşayan halkı veya ticaret, sanayi, eğitim ve kültür gibi farklı hizmetleri temsil etmektedir Eryılmaz, 2004: 29).

Merkezi yönetim ve yerinden yönetim kavramlarının tanımlanmasından hareketle bu iki yönetim biçiminin bazı kriterler bağlamında değerlendirilmesi Tablo 1.1'de gösterilmektedir (Gözler, 2008: 33).

Tablo 1.1: Merkezden Yönetim İle Yerinden Yönetim Karşılaştırılması

DEĞERLENDİRME KRİTERİ	MERKEZDEN YÖNETİM	YERİNDEN YÖNETİM
Demokratiklik	Düşük	Yüksek
Partizanlık	Düşük	Yüksek
Yerel İhtiyaçlara Uygunluk	Düşük	Yüksek
Kırtasiyecilik ve Bürokrasi	Yüksek	Düşük
Mali Denetim	Kolay	Zor
Bölgesel eşitsizliğe neden olma	Düşük	Yüksek

Kaynak: Gözler, 2008: 33.

Merkezden yönetimin demokratiklik, partizanlık, yerel ihtiyaçlara uygunluk ve bölgesel eşitsizliğe yol açma niteliği; yerinden yönetime göre daha düşüktür. Bunun yanında merkezden yönetimde yerel yönetime kıyasla kırtasiyecilik ve bürokrasi yüksek ve mali denetim ise kolaydır.

1.2. YEREL YÖNETİM KAVRAMI, TANIMI VE TÜRLERİ

Yapısı ve sunduğu hizmet açısından bakıldığında yerel yönetimler halka en yakın yönetim birimleridir. Çalışmanın bu bölümünde yerel yönetimlerin varlık nedenleri, önemi ve Türkiye'de yerel yönetim birimleri konuları ele alınmaktadır.

1.2.1. Yerel Yönetim Kavramı, Varlık Nedenleri ve Önemi

Yerel hizmetlerde ve demokrasilerde verimlilik ve etkinlik açısından ilk dönemlerden bu yana önemli görülen bir kavram olan yerel yönetimler küreselleşme, bilişim çağı ve Avrupa Birliği'nin yerel yönetimlere verdiği desteklerden ötürü daha çok önem kazanan bir kavram durumuna gelmiştir. Bu durum yerel yönetimlerin yetki, görev ve sorumluluk açısından yeniden tanımlanması ihtiyacını doğurmaktadır (Balcılar, 2017: 4).

Yerel yönetim kavramına tek bir tanımlama yapmak zordur. Bu nedenle önce "yönetim" ve "yerel" kavramlarını ayrı ayrı tamınlamak yerinde olacaktır. "Yönetim" terimi ülkenin sahip olduğu genel yönetim şekli ve anayasal yapıyı ifade etmektedir. "Yerel" ise yönetimin sınırları belirlenmiş bir alanda bulunması şeklinde anlaşılmaktadır. Bu iki kavramdan hareketle yerel yönetimler, ülkenin belli bir bölümü üzerinde sorumlulukları ve görevi bulunan idari yapı şeklinde tanımlanabilir. Yerellik

özellikleriyle birlikte yerel yönetimler genel idare açısından da önemli bir yer teşkil etmektedir (Bilgiç, 1998: 25).

Yerel yönetimlerin oluşmasına yol açan nedenler demokrasi ve fonksiyonel etkinlik düşüncesi olarak iki noktada toplanmaktadır. Bu noktada fonksiyonel etkinlik hizmetlerinin amacı ile bu hizmete ayrılan kaynak arasındaki uyum şeklinde tanımlanabilir. Demokrasi kavramına bakıldığında ise kamu hizmetinin faaliyet alanı küçüldükçe halkın yönetime katılması ve siyasi olarak temsil edilmesinin bir o kadar kolaylaştığı görülmektedir (Eryılmaz, 2004: 171- 172).

Yerel yönetimler, karar organının oluşumu ve karar alma sürecine müdahele edilemeyen, bağımsız gelir kaynağına sahip, görevleri doğrultusunda gelir kaynağı ile donatılmış yerel nitelikteki kamusal hizmetleri yerine getiren kuruluşlardır (Görmez, 2000: 82).

Tarihsel süreçte yerel yönetimler, birtakım ihtiyaçlardan ötürü doğmuş ve bazı yerel hizmetleri sunmak amacıyla devlet ile beraber oluşmuş, devletin parçası olan bir kurumdur. Bugün birçok ülkede olduğu gibi ülkemizde de yerinden yönetim uygulamaları genişlemektedir. Bu durum merkezi yönetim ve yerel ilişkileri bütün dünyada olduğu gibi ülkemizde de yeniden yapılandırarak yerel yönetimlerin sundukları hizmetlerin çeşitliliğini ve etkinliğini arttırmaktadır (Ökmen ve Parlak, 2015: 405- 406).

Diğer taraftan Türkiye'nin de onayladığı Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği bölgelerinde yerel yönetimlerin şu evrensel niteliklere sahip olduğu belirtilmektedir (Aydın, 2008: 33):

- Yerel yönetim birimleri ulusal yönetim sistemi bütünlüğünün içerisinde yer almaktadır.
- Yerel yönetim birimlerinin kuruluş ilkeleri, gelir sistemleri, görevleri ve yetkilerini yasama organı belirlemektedir.
- Merkezi yönetim, yönetimde birliği ve bütünlüğü sağlamak için yerel ve yönetim birimlerinin de uyması gereken amaçları, ilkeleri, hedefleri ve standartları belirlemektedir.
- Yerel yönetim birimleri merkezi idare tarafından ülkenin geneli için belirlenen kurallara ve kararlara aykırı davranamamaktadır.

- Yerel yönetim birimleri merkezi yönetim tarafından çizilen çerçevede yararlı ihtiyaçları ve talepleri karşılamaya yetkilendirilmiştir.

Vatandaşa en yakın hizmet birimleri yerel yönetimlerdir. Bunun yanında yerel yönetim kuruluşları, demokrasinin hayata geçirilmesindeki en uygun kuruluşlardır. Yerel yönetimlerin daha verimli ve etkin birim olabilmeleri için demokratik değerler açısından yeniden yapılandırılmaları son derece önemlidir. Böylelikle yerel yönetimler hem hizmetlerin verimli ve etkin şekilde sağlanmasında hem de ulusal boyutta demokrasiye katılımın sağlanmasında daha etkin rol oynayacaktır (Pustu, 2005: 131).

Görüldüğü gibi yerel yönetimler hem demokrasiye katılımın artmasında hem de hizmetlerin verimli ve etkin sunulmasında son derece önemlidir. Bununla beraber yerel yönetimlerin ülkemiz açısından önemini şu şekilde sıralamak mümkündür (Eryılmaz, 2004: 175):

- Yerel yönetim birimleri, yerel hizmetlerin sunulmasında etkindir. Çünkü yerel yönetim birimleri ve organları, yöre halkı içinden seçilmektedir. Bu kişiler o beldenin problemlerini daha iyi bilen ve bu problemlerin çözülmesine yönelik en uygun çözümleri bulma imkanına sahip olan kişilerdir. Bu durum demokratik sorumluluğun güçlenmesine katkı sunmakla birlikte yerel sorunlara daha fazla duyarlılık göstermektedir.
- Yerel yönetim birimleri, merkezi idarenin yerel nitelikli görevlerini yerine getirir ve bu durum merkezi idarenin yükünün hafiflemesine neden olur.
- Yerel yönetim birimleri, girişimcilik düzeyi yüksek olan birimlerdir. Halka yakın olmaları ve özerk yapıları bu birimleri geliştirmektedir.
- Yerel yönetim birimleri, demokratik kültürün ve hemşehrilik duygularının gelişmesine yol açan kurumlardır. Yerel yönetim birimleri siyasi eğilimin yerel düzeyde başlamasına katkı sunmaktadır. Günümüzde siyasetçilerin birçoğu yerel düzeyde görev aldıktan sonra siyasi hayata adım atmıştır. Öyle ki yerel yönetim birimleri ülkemizde siyasetin okulu şeklinde görülmektedir.
- Yerel yönetim birimleri, merkezi idareye karşı adeta denge ve fren unsurudur. Bu noktada yerel yönetim birimleri aşırı merkezileşmiş bir yönetimin oluşmasını engellemektedir. Asıl olan ise siyasi gücün ve olanakların bir merkezde

toplanmaması, halkın tüm kesimlerine hitap edebilen yönetim birimleri ve farklı gruplar arasında paylaşılmasıdır.

Yerel ya da ulusal hizmetlerin yerel ve merkezi idare tarafından yürütülmesi gerekmektedir. Bu noktada yerel yönetim birimlerinin temel varlık nedeni halkın talep ve ihtiyaçlarını hızlı şekilde karşılayabilmektir (Ulusoy ve Akdemir, 2001: 42). Bunun dışında yerel yönetimlerin varlık nedenlerini sosyolojik nedenler, demokratik nedenler ve kamu hizmetlerinin etkinliği nedenleri olmak üzere üç başlıkta toplanabilir.

1. Sosyolojik Nedenler: Yerel ihtiyaçların karşılanması açısından toplumsal, ekonomik, siyasal ve sosyal birlikteliğin sağlanması yerel yönetim birimlerinin varlık nedenleri arasındadır. Yerel yönetim birimleri tarafından yerine getirilen hizmetler katılımcı, çoğulcu ve demokratik değerler ile birlikte yürütülmelidir. Güvenlik ve ekonomi gibi ulusal boyuttaki ihtiyaçların giderilmesi merkezi idarenin sorumluluğundayken, ulaşım ve barınma gibi yerel boyuttaki ihtiyaçların giderilmesi yerel yönetim birimlerinin sorumluluğundadır. Bunun yanında sosyal problemlerin çözülmesinde yerel birimler daha etkili ve hızlı çözümler getirerek sosyal dengeyi daha rahat yönetebilmektedir. Yerel yönetim birimlerinin siyasal ilişkileri, kültürel faaliyetleri, sosyal yaşamı ve ekonomiye yönelik çözümleri merkezi yönetim birimlerine de katkı sağlamaktadır. Dolayısıyla yerel yönetim birimleri belediyelerin sosyal fonksiyonlarını arttırmakla birlikte sosyal yaşam standartlarını da aktif hale getirmektedir (Uçaktürk vd, 2011: 2).

2. Demokratik Nedenler: Yerel yönetim birimlerinin temsilcileri halk tarafından seçilmektedir. Bu kişiler yöre halkının talep ve beklentileri doğrultusunda faaliyetlerini yürütmektedir. Bunun yanında katılımcılık ilkesi gereğince yöre halkının da yönetimde söz sahibi olmasına olanak tanır. Bu noktada yönetimde yalnızca devletin söz sahibi olmadığı, halkında söz sahibi olduğu bir yapı oluşmaktadır. Bu yapının oluşmasında ve demokrasinin yerel düzeyde gerçekleşmesinde yerel yönetimlerin önemli bir rolü bulunmaktadır. Dolayısıyla yerel yönetimler merkezi idarenin gücünü dengelemekte, kamu politikalarına halkın katılımını sağlamakta ve halkın halk için temsiline olanak sağlayarak demokratik yönetimin işlevsel hale gelmesine katkı sunmaktadır (Tortop vd, 2006: 38).

3. Kamu Hizmetlerinin Etkinliği: Yerel yönetimlerin varlık nedenleri arasında sosyolojik nedenler ve demokratik nedenler kadar ekonomik hizmetlerin etkinliği de önemlidir. Yerel yönetimler yerel halkın sorunlarını daha hızlı tespit etmektedir. Bu noktada halk kararlara katılım sağlayarak sorunlarını daha rahat bir şekilde dile getirmekte ve kendi çözümlerini yerel yönetim birimlerine teklif edebilmektedir. Yerel yönetim birimleri de yerel halkın sorunlarına duyarlılık kazanıp bu sorunların çözümüne kaynak sağlayarak kamu hizmetlerinin daha etkin hale gelmesinde sorumluluk taşımaktadır (Tortop vd, 2006: 39).

1.2.2. Yerel Yönetimlerin Tanımı ve Türleri

Yönetim bilimi literatürüne bakıldığında yerel yönetim, adem-i merkeziyet ya da yerinden yönetim şeklinde de tanımlanmaktadır (Keleş, 2012: 21). Başka bir tanımlamada yerel yönetimler, halkın ihtiyaçlarına cevap vermek ve belli bir amaca ulaşmak için toplumsal gelişim seyri içerisinde oluşan birimler şeklinde tanımlanmaktadır (Keleş, 2012: 25). Yerel yönetimler bunun yanında yöre halkının yönetim sürecine dahil olmasında önemli bir faktördür.

Gözübüyük (2006: 36) yerel yönetimleri, merkezi otoritenin kamu hizmetlerinden bir bölümünü başka bir kuruluş eliyle yürütmesi şeklinde tanımlamaktadır. Yerel yönetim kavramına yönelik yapılan bu tanımlamalardan hareketle yerel yönetim sistemi için vurgulanan temel amaç, bir bölgede yaşayan halkın ortak ihtiyaçları ve taleplerini gidermeye dönük halkın bir araya gelerek oluşturduğu organlar ile o bölgeyi yönetip yönlendirmeleri olarak belirtilebilir. Bunun yanında yerel yönetim birimlerinin aşağıda belirtilen dört ön koşulu sağlamaları gerekmektedir (Nadaroğlu, 2001: 17). Bu ön koşullar;

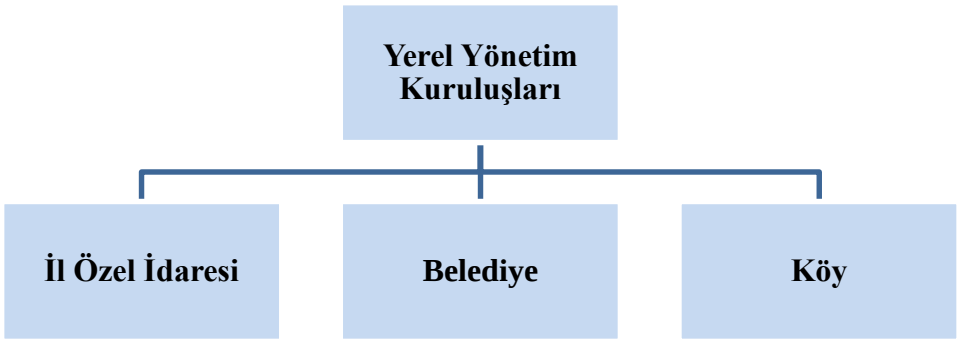
- Tüzel kişiliklerinin olması,
- Merkezi yönetimden ayrı mal varlığına ve bütçeye sahip olması,
- Karar organlarının seçim ile göreve gelmesi,
- Belirli sınırlar olsa da özerkliğinin olmasıdır.

Kamu yönetimi toplumsal düzenin kesintiye uğramadan işlemesi, halkın ihtiyaçlarına etkin, hızlı ve verimli şekilde çözümler üretilebilmesi amacıyla, yerinden yönetim ve merkezi yönetim şeklinde iki alanda hizmet vermektedir. Merkezi

yönetimler bakanlıklar ve bağlı kuruluşlar iken yerel yönetimler ise belediye, il özel idaresi ve köylerden oluşmaktadır (Urhan, 2008: 85).

Türkiye'de yerel yönetim birimleri 1982 Anayasası'nın 127. maddesinde düzenlenmektedir. Bu maddeye göre yerel yönetim birimleri yerel idari birimleri, iller, belediyeler ve köylerdir. Bu birimler yöre halkının ortak talep ve ihtiyaçlarını karşılamak için kurulan, karar organları seçimle iş başına gelen, tüzel kişiliğe sahip, görevleriyle orantılı gelir kaynakları bulunan ve anayasal güvence altına alınan yönetim birimleridir (1982 Anayasası, md. 127).

Şekil 1.3: Yerel Yönetim Kuruluşları

1.2.2.1. İl Özel İdaresi

İdari tarihimize ilk olarak 1864 yılında çıkarılan Vilayet Nizamnamesi ile giren İl Özel İdareleri söz konusu nizamname yürürlükten kaldırılmış olsa da İl Özel İdareleri'ne yönelik hükümler korunmaktadır. O tarihten bugüne farklı değişikliklere uğrayan İl Özel İdareleri'ne yönelik hükümler 2005 yılında yayımlanan 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunuyla işlevlerini yerine getirmektedir (www.mevzuat.gov.tr, 2019).

5302 Sayılı Kanununda göre İl Özel İdareleri halkın ortak ihtiyaçlarını karşılayabilmek amacıyla kurulmuş ve karar organları seçmenlerce belirlenen mali ve idari özerkliği bulunan kamu tüzel kişiliği şeklinde tanımlanmaktadır (5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu, md. 3). İl Özel İdareleri görevleri açısından merkezi idare ile

köyler ve belediye arasındaki ara düzey niteliğinde idari birimlerdir (Eryılmaz, 2004: 131).

İl Özel İdareleri; Vali, İl Encümeni ve İl Genel Meclisi'nden oluşmaktadır. Vali, il tüzel kişiliğinin temsilcisi ve İl Özel İdaresi'nin başıdır. İl Özel İdaresi'nin karar organı olan İl Encümeni ildeki seçmenlerce seçilen üyelerden oluşmaktadır. Valinin katılmadığı encümen toplantılarına genel sekreter başkanlık etmektedir. Encümen toplantılarına toplantı gündemi ile ilgili olarak valinin talimatıyla oy hakkı olmadan yalnızca görüşlerini almak için ilgili birim amirleri çağrılabilir. İl Özel İdaresinin karar organı ise İl Genel Meclisidir. İl ve ildeki seçmenlerce seçilen üyelerden oluşmaktadır (5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu, md. 3).

İl Özel İdareleri il sınırları içerisinde çevre düzeninin planlanması, iskân ve bayındırlık işlemleri, erozyonun önlenmesi, sosyal yardımlar, ihtiyaç sahiplerine mikro kredilerin sağlanması ile yetiştirme yurtları, çocuk yuvaları, ilköğretim ve ortaöğretim kurumları için arsa temin edilmesi, bina yapımı ve diğer ihtiyaçların giderilmesinde görevlidir. 5302 sayılı kanunda İl Özel İdareleri'nin bu görevlerinin kapsamı daha da genişletilerek engellilere, yaşlılara, çocuklara ve yoksullara sosyal hayattaki dezavantajlı gruplara çeşitli hizmetler sunulacağı hükme bağlanmıştır. İl Özel İdareleri bu hizmetleri sunarken vatandaşların engelli, yaşlı, düşkün ve dar gelirli olmaları durumuna göre uygun yöntemleri uygular (Özkaral vd., 2018: 59). Diğer taraftan İl Özel İdareleri'nin sosyal hizmet faaliyetleri genellikle maddi destek ya da bina ve arsa temini şeklinde gerçekleşmektedir. Bu doğrultuda Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlükleri ve Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı gibi kurumlar geliştirdikleri projeler ile İl Özel İdareleri'nden bütçe talebinde bulunmaktadırlar. İl Özel İdareleri de kendi bütçesi doğrultusunda bu kurumlara nakdi yardımda bulunmaktadır (Özkaral vd., 2018: 68).

Belediye sınırları dışında da kanalizasyon su, yol, imar, kültür, gençlik ve spor, çevre, kurtarma ve acil yardım, ağaçlandırma, köylerin desteklenmesine ilişkin hizmetleri yerine getirmekle görevlidir (5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu, md. 6).

1.2.2.2. Köy

Cami, okul, baltalık, yaylak ve otlak gibi orta malları olan toplu evlerde yaşayan insanlar; bağları, bahçeleri ve tarlaları ile beraber köyü teşkil ederler (Köy Kanunu, md. 2).

En küçük yerleşim birimi olan köy, insanların birlikte yaşama ihtiyaçları ve alışkanlıklarının sonucunda ortaya çıkmıştır. Bu yerleşim yerlerinde yaşayanların müşterek ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla oluşturulan yönetim teşkilatı ise köy idaresidir (Ulusoy ve Akdemir, 2001: 189).

Yüzyıllardır varlığını sürdüren köyler tüzel kişiliğini 442 sayılı Köy Kanunu ile kazanmıştır. Bu kanunda her köyde bir muhtar, bir ihtiyar heyeti, bir de köy derneği bulunacağı belirtilmektedir. Köy muhtarını, ihtiyar meclisini ve azalarını seçmeye yetkili kadın ve erkek köylüler köy derneği oluşturmaktadır. Köyün muhtarı ve ihtiyar heyeti ile azalar köy derneğine doğrudan seçilmektedir. Köy muhtarı aynı zamanda ihtiyar heyetinin başıdır. Köydeki imam ve öğretmen ise ihtiyar heyetinin sürekli azalarıdır (Köy Kanunu, md. 20).

Köy kanunda ayrıntılı şekilde belirtildiği üzere köyün görevleri isteğe bağlı görevler ve zorunlu görevler şeklinde iki bölüme ayrılmıştır. Köyün isteğe bağlı görevleri; yoksullara yardım etmek, cenazeleri kaldırma, pazaryeri, çamaşırlık, hamam ve çarşı yeri yapma gibi görevlerdir. Zorunlu köy görevleri ise yapılmaması halinde cezası bulunan bayındırlık işleri, okul, su, temizlik, yol ve sağlık gibi görevlerdir (Ulusoy ve Akdemir, 2001: 189).

Köy yönetimi görevlerini yerine getirirken kanunun kendisine verdiği gelirler doğrultusunda hareket eder. Dolayısıyla köylere sunulan hizmetler bakanlığın il teşkilatları tarafından sağlanan genel hizmet veya İl Özel İdaresi tarafından yürütülen hizmetler şeklinde yerine getirilmektedir. Bunun yanında 6360 sayılı kanun ile beraber Büyükşehir Belediyeleri'ndeki ilçe sınırları içinde belde belediyeleri ve köylerin tüzel kişilikleri kaldırılmış ve mahalle statüsüne dönüştürülmüştür. Bunun sonucunda bu yerler ilçelere bağlanmıştır. Bu köylerin mahallelere dönüştürülmesi Büyükşehir Belediyeleri'nin sunacağı tüm hizmetlerden diğer merkez ilçedeki mahalleler gibi yararlanacağı anlamına gelmektedir (Karaağaç, 2017: 30).

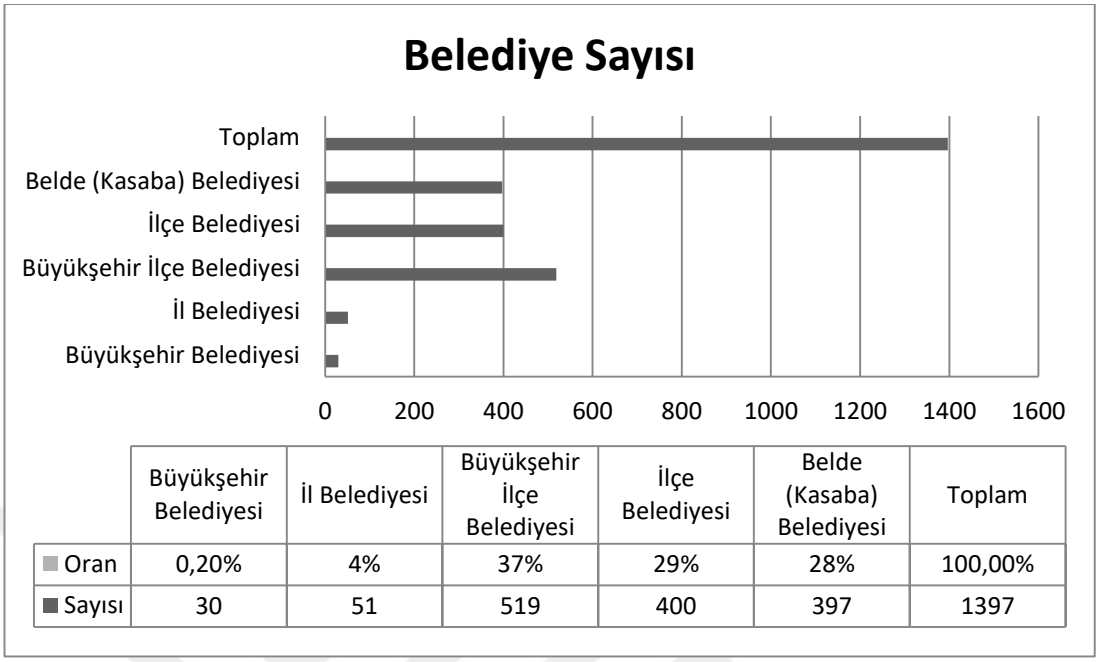
1.2.2.3. Belediye

"Beled" kelimesinden türetilen ve yerel yönetim birimlerini tanımlamak için kullanılan belediye kavramı 19. yüzyıldan bu yana kullanılan Türkçe'ye Arapça'dan girmiş bir kelimedir. Belediye kavramı Arapça'da kenti tanımlamak amacıyla kullanılmaktadır. Fakat belediye olabilmenin yasal şartlarını sağlayan tüm yerleşim birimlerine kent demek de doğru değildir (Keleş, 2012: 254). Belediye şehirlerin idare teşkilatlarını tanımlamak amacıyla kullanılmaktadır. Bu çerçevede belediye, şehir işleri, kasaba ve halk hizmetleriyle oluşan yönetim olarak düşünülebilir (Göymen, 1997: 22).

Ergun ve Bozkurt (2014: 31), belediyeyi, kent niteliğindeki yerleşim birimlerinde yaşayan halkın ortak ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla görevlendirilen ve karar organlarının seçimle belirlendiği kamu tüzel kişiliği bulunan yerel yönetim birimleri şeklinde tanımlamaktadır.

5393 sayılı Belediyeler Kanununda da belediye; belde halkının ortak ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla oluşturulan ve karar organları seçmenlerce belirlenen mali ve idari özerkliği olan kamu tüzel kişiliği şeklinde ifade edilmektedir. Ülkemizde belediyeler iki farklı şekilde yapılanmaktadır. Bunlardan ilki 5393 sayılı kanunda belirtilen ve bu kanun hükümleri doğrultusunda faaliyetlerini yürüten belediyeler diğeri ise 5216 sayılı kanun çerçevesinde faaliyetlerini yürüten büyükşehir belediyeleridir (www.yerelnet.org.tr, 2019). Bugün itibariyle ülkemizde 30'u Büyükşehir Belediyesi, 51'i İl Belediyesi, 519'u Büyükşehir İlçe Belediyesi, 400'ü İlçe Belediyesi ve 397'si de Belde Belediyesi olmak üzere toplam 1397 belediye teşkilatı bulunmaktadır. Belediye sayıları Şekil 1.4'te gösterilmektedir.

Şekil 1.4: Türkiye'deki Belediye Sayıları (TÜİK, 2019)

	Büyükşehir Belediyesi	İl Belediyesi	Büyükşehir İlçe Belediyesi	İlçe Belediyesi	Belde (Kasaba) Belediyesi	Toplam
Oran	0,20%	4%	37%	29%	28%	100,00%
Sayısı	30	51	519	400	397	1397

Kaynak: TÜİK 2019 yılı verilerinden esinlenerek oluşturulmuştur.

Ülkemizde kentleşmenin artması ile birlikte Belediyeler daha fazla nüfusa hizmet sunan birimlere dönüşmüştür. Belediyelerin hizmet sundukları alanın genişlemesi daha çok kaynağa ihtiyaç duymasına ve bütçelerinin de büyümesine yol açmıştır. Belediyenin gelirleri 1981 yılına kadar dağınık ve yetersizdir. Bu tarihe kadar devlet gelirlerinden belediyelere belirli oranlarda paylar verilmekte ve gelirler bu şekilde sağlanmaktadır. 2380 sayılı kanunla birlikte belediyelerin gelirlerinde bazı değişiklikler yapılmıştır ve genel bütçeden belediyelere belirli oranda pay aktarılmasına karar verilmiştir (Kendirli, vd., 2015: 118). 2005 yılında resmi gazetede yayımlanan 5393 sayılı Belediyeler Kanunu'nda ise belediye gelirleri;

- Kanunda gösterilen vergi, harç, katılma payı ve resimler,
- Genel bütçedeki vergi gelirlerinden aktarılan paylar,
- Özel ve genel bütçeli idarelerin yaptıkları ödemeler,
- Menkul malların ve gayrimenkul malların satılması, kiralanması ve başka bir nedenle değerlendirilmesi suretiyle elde edilen gelirler,
- Belediye meclisince belirlenen tarifeler doğrultusunda sunulan hizmetleri için alınan ücret,
- Ceza ve faiz gelirleri,

- Bağış,
- Belediyelerin her çeşit iştirak, girişim ve faaliyetleri sonucunda elde ettiği gelirler, şeklinde sıralanmaktadır (5393 sayılı Belediyeler Kanunu, md. 59).

Bu gelirlerinin yanında belediyelerin giderleri de;

- Belediyelerin uhdesinde bulunan bina, araç ve tesisler ile malzemelerin temini, yapımı, bakımı ve onarımına yönelik giderler,
- Belediyenin personellerine ve seçimle belirlenen organlarına ödenen maaşlar, ödenekler, yolluklar, huzur hakkı ve hizmetlere yönelik eğitim harcamaları ile diğer giderler,
- Altyapı bakım, onarım ve yapım giderleri,
- Vergi, resim, harç, katılma payı ve hizmet karşılığında alınan ücretlerin tahsil edilmesi için yapılan giderler,
- Zabıta ve itfaiye gibi hizmetlerin yerine getirilmesi için yapılan giderler,
- Mezarlık tesis etmek ve bu mezarlıkların bakımı ve korunması için harcanan giderler,
- Sigorta, borçlanma ve faiz giderleri,
- Dava takipleri için yapılan giderler,
- Temsil, tören, tanıtım ve ağırlama giderleri,
- İmar düzenlemesi yapılan giderler,
- Projeler için harcanan giderler,
- Bilimsel, sanatsal, kültürel ve sosyal etkinlikler için harcanan giderler, şeklinde sıralanmaktadır (5393 sayılı Belediyeler Kanunu, md. 60).

Belediye tüzel kişiliğinin organları ise Belediye Başkanı, Belediye Meclisi ve Belediye Encümeni olmak üzere 3'e ayrılmaktadır.

1. Belediye Başkanı: Belediye yönetimi ve yürütme organının başıdır. Belediye Başkanı belde halkının seçimi ile görev başına gelmektedir. Bunun yanında Belediye Başkanı, Belediye Meclisi ve Encümenin de başkanıdır. Belediye teşkilatındaki en yetkili kişi olarak Belediye Başkanı belediye tüzel kişiliği ile birlikte belde halkını temsil etmektedir (Azaklı ve Özgür, 2005: 300).

2. Belediye Meclisi: Belediyedeki esas karar organı olan Belediye Meclisi bunun yanında belediyenin en büyük organıdır. Belediye meclislerinin kararlarının önemli bir bölümü başka bir makamın onayı olmadan uygulanmaktadır. Belediye meclis üyeleri nispi temsil sisteminde %10 barajı kuralı doğrultusunda halk tarafından seçilir. Böylece demokratik çoğulcu yapı yerel düzeye yansımış olur.

3. Belediye Encümeni: Belediye teşkilatının ikinci karar organıdır. Bunun yanında belediye hizmetlerinin yerine getirilmesinde önemli işlevleri vardır. Belediye encümenlerinin yarısı belediye meclis üyelerinden diğer yarısı ise malî hizmetler birim amiri ve Belediye Başkanının seçeceği belediyedeki birim amirlerinden oluşmaktadır. Belediye encümeni bir karar ve danışma organıdır fakat yeni düzenlemeyle beraber yürütme niteliğinde bazı görevleri de bulunmaktadır (Eryılmaz, 2004: 144).

Belediyenin görevleri ise 5393 sayılı kanunda sıralanmaktadır. Belediyeler bu görevleri yerine getirirken ekonomik durum ve hizmet aciliyetini dikkate alarak öncelik sırası belirler. Belediye hizmetleri vatandaşa en yakın yerde ve en uygun şekilde sunulmalıdır. Bunun yanında belediyeler hizmet sunarken vatandaşın engelli, düşkün, dar gelirli ve yaşlı olup olmamasını gözününde bulundurarak buna uygun yöntemler geliştirir. Bu doğrultuda müşterek nitelikte olmak şartıyla belediyelerin görevlerinden bazıları (5393 sayılı Belediyeler Kanunu, md. 14).

- Su, kanalizasyon, imar işleri ve altyapı ile kentin ulaşım hizmetlerini yapmak ya da yaptırmak;
- Çevre sağlığı, temizlik, katı atık hizmeti ve kent bilgi sistemi hizmetlerini yapmak ya da yaptırmak;
- Acil yardım, kurtarma, ambulans, zabıta ve itfaiye hizmetleri ile şehir içindeki trafik hizmetini yapmak ya da yaptırmak;
- Sosyal yardımlar, mesleki beceri kazandıran faaliyetler, nikah işlemleri, ticareti ve ekonominin geliştirilmesi ne yönelik hizmetleri yapmak ya da yaptırmak;
- Mezarlık, defin, yeşil alan, park ve bahçe hizmetlerini yapmak ya da yaptırmak;
- Kültür, sanat, turizim ve tanıtım hizmetlerini yapmak ya da yaptırmak; şeklinde sıralanabilir.

1.3. TÜRKİYE'DE YEREL YÖNETİMLERİN GELİŞİM VE DEĞİŞİM SÜREÇLERİ

Küreselleşme ile birlikte yerelleşmenin de önemi artmaktadır. Bu noktada klasik devlet anlayışında merkezi yönetime ait olan bazı görevler yerel yönetimlere devredilmiştir. Bu durum demokrasinin gelişmesi, toplumsal bilinçlenme ve halkın yönetimde söz sahibi olması gibi hususlarla birlikte yerel yönetimlerin önemini daha da arttırmaktadır. Türkiye'de kamu yönetiminde yaşanan değişim Fransa örneğinden hareketle oluşturulmuştur. 1980'li yıllarla beraber dünyaya egemen olan neoliberal akım yerel yönetimleri de etkilemiştir. Bu kapsamda çalışmanın bu bölümünde Türkiye'de yerel yönetimlerin gelişimi ve değişim süreçleri incelenmektedir.

1.3.1. Yerel Yönetimlerin Tarihsel Arka Planı

Devletler ulusal ve uluslararası birtakım gelişmeler sonucunda ekonomik, siyasi, sosyal ve idari alanlarda bazı değişikliklere gitmek zorunda kalmıştır. Yerel yönetimler de bu değişikliklerden etkilenmiş ve zaman içerisinde bazı yapısal dönüşümlere uğramıştır. Bu noktada ülkemizde 1869 yılından itibaren belediyelerle ilgili yapılan düzenlemeler şu şekilde sıralanabilir (Tokgöz, 2017: 39):

Tablo 1.2: 1869 Yılından İtibaren Belediyelerle İlgili Yapılan Düzenlemeler

Yılı	Düzenlemenin Adı
1869	Dersaadet İdare-i Belediye Nizamnamesi,
1877	Dersaadet Belediye Nizamnamesi,
1877	Vilayet Belediye Nizamnamesi,
1912	Dersaadet Teşkilat-ı Belediyesi Hakkındaki Kanun-u Muvakkat,
1930	1580 Sayılı Belediye Kanunu,
2004	5272 Sayılı Belediye Kanunu,
2004	5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu,
2005	5393 Sayılı Belediye Kanunu,
2012	14 İlde Büyükşehir Belediyesi ve 27 ilçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun,

Bunun yanında 1927 ile 2019 yılları arası ülkemizdeki belediye sayıları ise Tablo 1.3'te gösterilmektedir.

Tablo 1.3: Türkiye'de Belediye Sayıları (1927-2019)

YIL	BELEDİYE	Büyük Şehir Belediyesi
1927	460	-
1935	505	-
1945	583	-
1955	809	-
1960	955	-
1970	1303	-
1980	1725	-
1985	1715	3
1990	2053	8
2003	2281	8
2007	3225	16
2009	2951	16
2010	2950	16
2016	1397	30
2019	1397	30

Kaynak: http://www.tbb.gov.tr, 2019.

Ülkemizde 1927 ile 2019 yılları arası belediye sayılarının gösterildiği Tablo 2'deki veriler incelendiğinde belediye sayısında genel anlamda bir artış olduğu gözlemlenmektedir. Bu noktada ilk artış 1945 ve 1955 yılları arasında yaşamıştır. Daha sonra ise 1990'lı yıllarda önemli bir artış yaşanmış ve 2007 yılında ülkedeki belediye sayısı 3225'e ulaşmıştır.

Bunun yanında 2007 yılından sonra Türkiye'deki belediye sayısında önemli bir düşüş gözlemlenmektedir. Bu durumun nedeni ise 5393 sayılı ve 5747 sayılı kanunlarla yapılan düzenlemelerdir. Bu düzenlemelerle beraber 2010 yılı sonunda ülkedeki belediye sayısı 2950'ye düşmüştür. Daha sonraki süreçte 6360 sayılı kanunla birlikte 1154 belediye tüzel kişiliği kaldırılmış ve belediye sayısı 1397'ye düşmüştür.

Bu çerçevede çalışmanın bu bölümünde Türkiye'de yerel yönetimlerin değişim ve gelişim süreçleri Osmanlı'dan cumhuriyete, cumhuriyetten bugüne ve Avrupa Birliği sürecinde yerel yönetimler şeklinde üç başlıkta incelenmektedir.

1.3.1.1. Osmanlı Devleti'nden Türkiye Cumhuriyeti'ne Yerel Yönetimler

Tarih boyunca tüm toplumlar doğru yönlendirilmek ve sosyal hayata uyum sağlayabilmek için birtakım kurallara ihtiyaç duymuştur. Bu kuralların bir araya gelmesi

ile çeşitli müesseseler oluşturulmuştur. Oluşturulan bu müesseseler, içerisinde meydana geldiği toplumun sosyo-ekonomik ve dini alanlarından da etkilenmiştir. İslam toplumunda oluşan müesseseler ise dini bir gereklilik olarak ortaya çıkarılmıştır. Bu müesseseler Hz. Muhammet zamanında ve sonraki süreçte onun hadislerinden hareket edilerek inşa edilmiştir. Bu noktada İslam devletinde oluşturulmuş olan bu müesseselerden biri de Hisbe teşkilatıdır (Bilici, 2017: 1).

Osmanlı Devleti'nde şehirler geleneksel idari düşünce ile yönetilmiştir. Bu çerçevede Osmanlı Devleti'nde kentleri o kentte yaşayanlar değil hükümdarın görevlendirdiği memurlar yönetmiş ve beledi fonksiyonlar ile idari fonksiyonlar birbirinden tam olarak ayrılamamıştır. Geleneksel idari anlayışta eyaletler ve eyaletlerin bağlı olduğu sancaklar taşra yönetimini oluşturmaktadır. Eyalet valileri de sancaklar üzerinde denetleyici ve yönlendirici bir rolde eyaletlerde bulunmaktadır.

Tanzimat'tan önce Osmanlı Devleti'nde batı tarzı bir yerel yönetim sisteminden söz edilemez. O dönemdeki idari yapı, eyalet, sancak, kaza ve köy şeklindedir. Kadılık kurumu ve vakıf sisteminin şehir yönetiminde ve halka sunulan belediye hizmetlerinden etkin rol aldığı görülmektedir. Osmanlı'da kadılar kazaların şer'i ve idari yargılarından sorumludur. Bunun yanında kadı söz konusu kazanın hem merkezi yönetimini temsil eden yetkilisi hem de Belediye Başkanı'dır (Eryılmaz, 2004: 172- 175).

Osmanlı Devleti'nde diğer Müslüman ülkelerde bulunduğu gibi yukarıda ifade edildiği üzere Hisbe adı verilen kurumsal bir müessese bulunmaktaydı. Bu müessese, Osmanlı Devleti'nde İhtisab olarak adlandırılmaktadır. İhtisab müessesesi çarşı, yol ve ticari faaliyetler gibi birçok alanda önemli rolleri üstlenen bir yapıdır (Bilici, 2017: 8). Osmanlı şehir hayatı açısından vazgeçilmez bir müessese olan İhtisab Osmanlı da toplumsal hayatta şehir yaşamını sağlam bir temele oturtabilmek ve toplumsal düzeni sağlamakta görevlendirilmiştir. Bu nedenle Osmanlı'da kadının bulunduğu her yere bir de muhtesip görevlendirilmiştir. Muhtesibin adli, dini, içtimai ve iktisadi hayata yönelik görevleri ise;

- Esnaf kontrolü yapmak,
- İş yeri açma ruhsatı vermek,
- Vergi toplamak,

- Şehrin giriş ve çıkış yollarını kontrol etmek,
- Askerlerin, sivillerin ve gayrimüslimlerin giymeleri gereken kıyafetleri kontrol etmek,
- Dinin haram kıldığı davranışlara yönelik harekete geçmek,
- Hapis cezalarını belirlemek,
- Falaka cezası vermek,
- Sürgüne gidecekleri ve hapis yatacakları üst makama bildirmek, şeklinde sıralanmaktadır (Demirkaya, 2011: 313- 315).

Osmanlı Devleti batının yaşadığı Aydınlanma Çağıyla beraber prensipli ve nispeten daha rasyonel bir süreç karşısında önemli bir açılım sağlayamamıştır. Ancak III. Selim ile birlikte Osmanlı'da batının kurumsal yapısından istifade etmeye dönük bazı incelemeler başlamıştır. Dolayısıyla III. Selim döneminden sonra Osmanlı'da kültürel, hukuki, sosyal, siyasal ve idari birçok alanda yenilikler başlamıştır. II. Mahmut Dönemi ile de bu yenilik hareketleri hız kazanmış ve devletin siyasi, askeri, hukuki, eğitim ve sosyal alanlarında hem içerik hem de şekil anlamında önemli değişiklikler görülmüştür (Beki, 2009: 24).

Tanzimat'la birlikte de yönetim şeklinde belirgin değişiklikler yaşanmıştır. Bu dönemde modern kamu birimleri ve ilk belediye teşkilatları faaliyetlerine başlamıştır. Türk tarihi açısından ilk belediyeciliğin oluşturulması ise İstanbul Şehremaneti ve Altıncı Belediye Dairesinin kurulmasıyla başlamıştır. Tanzimat döneminden önce belediyelerin yapmaları gereken hizmetler çeşitli kurumlar tarafından yerine getirilmiştir. Bu noktada loncalar, vakıflar ve kadılık kurumları bunlardandır. Değişen dünya şartları ve Kırım Harbi ile birlikte de Osmanlı'da belediye hizmetlerini belediye teşkilatları sunmaya başlamıştır (Çitçi, 1989: 59).

Sonuç olarak Osmanlı'da mahalli idareler Tanzimat'la birlikte oluşturulmuştur. Fakat bu değişiklikler ülkedeki değişim ile güçlenen toplumsal sınıfın önderliğinde gerçekleşmemiş aksine bürokratlar tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu nedenle bu değişikliklerin tam bir yönetim mantığını kazandığı söylenemez. Öyle ki mahalli idareler sadece bir idari organizasyon olmaktan öte siyasal katılım bilincinin de içinde olduğu önemli bir yapılanmadır. O dönemde her ne kadar siyasal katılıma yönelik bazı

örnekler görülmüş olsa da tüm ülkede tam manasıyla bir yerel yönetim düşüncesinin oluştuğunu söylemek zordur.

1.3.1.2. 1923'ten Bugüne Yerel Yönetimler

Osmanlı'dan Türkiye Cumhuriyeti'ne 389 belediye devredilmiştir. 1921 Anayasası'nın yürürlükte olduğu dönemde Türkiye Cumhuriyeti hukuki yapısı Osmanlı Devleti'nin hukuk sistemi ile aynıdır. Bu dönemde Ankara'ya da Şehremaneti İdaresi getirilmiştir. İstanbul ve Ankara'daki Şehremaneti reisleri ve azaları seçimle işbaşına gelmemektedir. Ankara'ya Şehremaneti İdaresi'nin kurulması mevcut problemlerin çözümüne çare olmamıştır. 1923 ve 1930 yılları arasında başka kanunlar da çıkarılmış ancak bu kanunlar da mevcut kalite eksikliğini gidereememiş ve koordinasyonu sağlayamamıştır (Ortaylı, 1995: 122).

1930'da 1580 sayılı Belediye Kanunu'nun kabul edilmesi ile beraber şehremaneti müessesesi kaldırılmıştır. 1580 sayılı kanun önceki kanunları yürürlükten kaldırarak tüm belediyelerin tek bir statüde toplanmasını öngörmektedir. Bu kanun Şehremaneti'yi belediye, Şehremini'ni de belediye reisi olarak değiştirmiştir (Kazıcı, 2014: 37).

Bu dönemde belediyeler 1580 sayılı Belediye Kanunu'na göre hizmetlerini yerine getirmektedir. Bu dönemde belediyelere kent hizmetlerinin yanında sosyal politikalara yönelik bazı görevler de verilmiştir. Fakat belediye hizmetlerinin genişlemesi ekonomik kaynaklı bazı yetersizlikleri de beraberinde getirmiştir. Bu dönemde ülkedeki ekonomik şartlarla da orantılı şekilde belediye yönetimlerinde gelir ve gider dengesine yönelik birtakım sorunlar yaşanmıştır (Adıyaman ve Demirel, 2011: 118).

Bunun sonucunda 1948'de çıkarılan belediye gelirlerine yönelik kanun ile belediyelere yeni gelirler elde etme olanağı tanınmıştır. 1930 ile 1950 yılları arası dönem ülkede toplumsal değişmelerin ve şehirleşmenin sınırlı oranda yaşandığı dönemdir. Bu dönemde belediyecilik anlayışında hiyerarşik-bürokratik yapı egemendir (Yıldırım, 1990: 25).

1950'li yıllar Türkiye'de şehirleşme hareketlerinin iyice hissedildiği yıllardır. Şehirleşme hareketleri 1960'lı yıllara kadar hızlı bir seyir göstermiştir. Bu şehirleşme

hareketleri ile beraber şehirlere göçler artmış ve bu göçler şehirlerde nüfus artışını da beraberinde getirmiştir. Şehirlerde nüfusun artması ile birlikte kent yönetimleri yeni bir takım problemlerle başbaşa kalmıştır. Merkezi yönetimin belirlediği yasal ve idari prosedürler çerçevesinde faaliyetlerini yerine getiren belediyeler artan toplumsal ihtiyaçları karşılamakla beraber sosyal refah hizmetlerini de üretmede ve dağıtmada aktif bir rol üstlenmiştir (Şataf, 2017: 10).

1973 yılında Türkiye'de yeni belediyecilik anlayışı kapsamlı bir bakış açısı ile gündeme gelmiştir. Bu kapsamda yeni belediyecilik anlayışı ile başta İstanbul, Ankara ve İzmir olmak üzere yerel yönetim çevrelerinin gayretleriyle oluşturulmuştur. Yeni belediyecilik anlayışı yerel yönetimlere ve özelde belediyelere sivil toplum kuruluşu şeklinde yaklaşmaktadır. Bu noktada yeni belediyecilik yaklaşımının temel ilkeleri;

- Birliktelikçi ve bütünlükçü belediye,
- Kaynak oluşturan belediye,
- Tüketicileri koruyan belediye,
- Üretim yapan belediye,
- Demokratik ve otonom belediye olarak sıralanabilir (Şataf, 2017:10).

1980'li yıllarda belediyecilik alanında bir takım düzenlemeler yapılmış ve bu kapsamda yeni gelişmeler yaşanmıştır. Bu dönemdeki önemli gelişme ise ilçe belediyeleri ve büyükşehir belediyeleri sisteminin getirilmiş olmasıdır (Pektaş, 2010: 12).

Yeniden yapılanma dönemi genel itibari ile belediyecilik açısından başarılı sonuçlar vermiştir. Çünkü yapılan düzenlemelerle genel bütçe vergi gelirlerinden belediyelere aktarılan pay arttırılmış, emlak vergisinın önemli bir bölümü belediyelere bırakılmış, Çevre ve imar konularında belediyelere bazı önemli yetkiler verilerek Belediyelerin mali olanakları arttırılmıştır. Tüm bu gelişmeler kuşkusuz yerel özerkliği sağlama açısından da olumlu gelişmeler olarak görülmektedir (Keleş, 1993: 45- 47).

Görmez (2015: 6) 2002'den sonra yerel yönetimlere yönelik yapılan bazı reformlar ile yerel yönetimlerin güçlendirmeye çalışıldığı ve bu durumun Türkiye'deki kensel siyasete yeni bir boyut kazandırdığını belirtmektedir. Bu kapsamda kentte oluşan rantın paylaşılmasındaki belirleyici unsur olan siyaset değişmemiş ancak yerel seçkinler

kentsel rantdan faydalanmaya başlamıştır. Diğer taraftan kentlerde yeni bazı patronaj ilişkileri oluşmuştur.

13 Temmuz 2005 tarihinde 5393 sayılı Belediye Kanunu resmi gazetede yayınlanmış ve 75 yıl yürürlükte kalan 1580 sayılı Belediye Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır. 5393 sayılı kanun halkın belediye yönetimine katılması açısından bir takım yenilikleri de beraberinde getirmiştir. Bunun yanında bu kanun ile beraber bir yerleşim yerinde belediye kurulmasındaki nüfus şartı 5000 olarak belirtilmiştir. Buna göre bir yerleşim yerinde belediye kurulabilmesi için nüfusun 5000'i aşması gerekmektedir (Kahraman, 2016: 14).

12 Kasım 2012 tarihinde ise 6360 sayılı kanunla birlikte mahalli idareler alanında bazı önemli değişiklikler yaşanmıştır. Genel olarak bu değişiklikler şu şekilde sıralanabilir (Zengin, 2014: 103- 104):

- Mevcut 14 il belediyesi Büyükşehir Belediyesi statüsüne dönüştürülmüştür.
- Büyükşehir Belediyesi sınırları ilin mülki sınırı ile örtüştürülmüştür.
- Büyükşehir belediyelerindeki ilçe belediyesi sınırları ise ilçenin mülki sınırları ile örtüştürülmüştür.
- 559 belediye nüfusu 2000'in altında olduğu için köy statüsüne dönüştürülmüştür.
- Büyükşehir Belediyesi statüsüne dönüştürülen yeni belediyelerdeki 1076 belde belediyesi ve 16.500 köy, mahalle statüsüne dönüştürülmüştür.
- Büyükşehir Belediyesi olabilmedeki nüfus kriteri belediye nüfusu yerine il nüfusu olarak değiştirilmiştir. Buna göre il nüfusunun 750.000'i geçtiği belediyeler Büyükşehir Belediyesi olabilmektedir.
- 14 ilde 25 yeni ilçe kurulmuştur. Böylece Büyükşehir Belediyeleri'ndeki toplam ilçe belediyesi sayısı 519'a yükselmiştir.
- Büyükşehir Belediyeleri'nde ilçe belediyesi olabilmede nüfus şartı 50.000'den 20.000'e çekilmiştir.
- Büyükşehir Belediyelerindeki İl Özel İdareleri kaldırılmıştır.
- İl Özel İdareleri'nin görevleri ise valilik bünyesinde oluşturulan yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıkları tarafından yürütülmüştür.

1.3.1.3. AB Sürecinde Yerel Yönetimler

Avrupa Birliği'nin ulus aşırı bir hukuk düzeni olarak mevzuat ve düzenlemelerinin önemli bir bölümünü yerel yönetimler gerçekleştirmek durumundadır. Bu noktada yerel ve bölgesel nitelikte yönetimler yükümlülüklerinde bulunan yasal mevzuatları en iyi şekilde bilerek bu mevzuatlar doğrultusunda sorumluluklarını yerine getirmelidir. Avrupa Birliği'ne aday ülkelerin Avrupa Birliği müktesebatına üye olan ülkelerle aynı standartta uygulayabilecek kapasitede etkin idari süreçler ve kurumlar oluşturmaları Avrupa Birliği'ne üyelik açısından önemlidir (Özgür ve Parlak, 2006: 3-4).

Avrupa Birliği'ne üyelik sürecinde Türkiye'nin yerel yönetim kuruluşlarının demokratik yapısını güçlendirmesi, idari, mali ve hukuki imkânların arttırılması ve sonuçta yerel yönetim kuruluşlarının etkin hizmet sunabilme kapasitesinin artırılması son derece önemlidir (EMME, 2005: 17).

Avrupa Konseyi açısından yerel yönetim birimlerinin güçlendirilmesi ve özerkliklerinin korunması demokratik ilkelere ve yerinden yönetim ilkelerine dayalı bir Avrupa'nın kurulmasında temel şarttır. Türkiye açısından bakıldığında ise üyelik sürecinde Avrupa Konseyi'nin bir üyesi olarak konseyin hazırladığı Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartını bazı çekincelerle de olsa 1992 yılında onaylandığı ve 1998 yılında da Bakanlar Kurulu tarafından imzalandığı görülmektedir. Türkiye yerel yönetim politikaları kapsamında değerlendirildiğinde mali özerklik ve idari vesayet gibi konularda üye ülkelerinin birçoğunun gerisinde kaldığı görülmektedir. Bu kapsamda Türkiye'nin yerel yönetimlerle ilgili getireceği düzenlemelerde Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartını rehber alması ve çekince koyduğu maddeleri yeniden gözden geçirmesi Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üye ülkelerin sahip olduğu yerel yönetim anlayışını yakalaması bakımından önemlidir (Taş, 2003: 4).

Bu noktada Avrupa Birliği'ne tam üyeliği hedefleyen Türkiye'nin Avrupa Birliği'nin işleyişine ve gidişatına ayak uydurabilmesi gerekmektedir. Türkiye'de uzun dönemden beri yapılmak istenen ancak bir türlü yapılamayan merkezi yönetim yetki ve kaynaklarının yerel yönetimlere devri konusu 2004- 2005 yıllarındaki yasal değişikliklerle bir noktada sağlanmaya çalışılmıştır. Söz konusu değişikliklerle idari,

mali ve hukuki açıdan güçlenen yerel yönetimler Avrupa Birliği'nin arzu ettiği yerel yönetim yapısına önemli oranda yaklaşmıştır (Özgür ve Parlak, 2006: 5).

Kamu yönetimi alanında meydana gelen uluslararası gelişmeler beraberinde Türkiye'yle birlikte birçok ülkede merkezi yönetim ve yerel yönetim arasındaki ilişkinin yeniden gözden geçirilmesini zorunlu kılmış ve bu kapsamda önemli değişim çalışmaları yapılmıştır. Şüphesiz bu değişimleri gerçekleştiren önemli faktör ise halkın değişen talepleridir. Özellikle gelişmiş ülkelerde yaşanan yeniden yapılanma çalışmalarının temel noktası yerelleşme olgusudur. Merkezi yönetimin mali olanaklarını ve yetkilerini yerel birimlere aktararak yerel birimleri güçlendirmesi bu yeniden yapılanmanın temel vurgusunu oluşturmaktadır (Demirkaya, 2008: 17).

Aynı şekilde Türkiye'de yeni kamu yönetimi yaklaşımı çerçevesinde kamu yönetimi alanında yaptığı düzenlemelerle yerel yönetimlerde şeffaf, hesap verebilir, verimli ve sonuçta etkin bir model geliştirmeyi amaçlamıştır. Hem küresel boyutta hem de bölgesel boyutta yerel yönetim birimlerinin katılımcı niteliklerinin ön plana çıkarıldığı bir dönemde Türk yerel yönetim birimlerinin çağa uygun yeni yönetim modelleri ile modern devletlerde görülen uygulamalara kayıtsız kalmaması gerekmektedir (Çukurçayır, 2005: 230).

Sonuç itibarıyla Avrupa Birliği Türkiye ilişkilerinin yarım asırlık bir geçmişe dayandığı ve kimi zaman kesintiye uğrasa da iki taraf açısından da ilişkilerin sonlandırılmadığı ve devam ettirildiği görülmektedir. Dolayısıyla Avrupa Birliğine tam üyeliği hedefleyen Türkiye'nin Avrupa Birliği ile ilişki kurma şeklinde yeni bir aşamaya geçeceği düşünülebilir (Tekeli ve İlkin, 2003: 68). Bu nedenle tam üyeliği hedefleyen Türkiye'nin Avrupa Birliği'nin işleyiş ve gidişatına ayak uydurması sürecin devamı açısından son derece önemlidir.

İKİNCİ BÖLÜM

YEREL YÖNETİMLERDE SOSYAL SORUMLULUK BAĞLAMINDA SOSYAL BELEDİYECİLİK

Çalışmanın bu bölümünde yerel yönetimlerde sosyal sorumluluk bağlamında sosyal belediyecilik başlığı altında sosyal politika kavramı, sosyal politikanın hedefleri, sosyal belediyecilik, Türkiye'de sosyal belediyeciliğin hukuki dayanakları ile sosyal belediyecilik kapsamındaki uygulamalar ile sosyal belediyecilik uygulamalarında yaşanan temel problemler ele alınmaktadır.

2.1. SOSYAL POLİTİKA, SOSYAL DEVLET VE SOSYAL BELEDİYECİLİK KAVRAMLARI

Sosyal veya toplumcu belediyecilik sosyal refah devletinin belediyeciliği şeklinde tanımlanmaktadır. Bu açıdan sosyal belediyecilik, sosyal çıkarların ve sosyal amaçların öncelendiği aynı zamanda üretim araçları mülkiyetinin de ilkesel olarak belediyelerde bulunduğu bir belediyecilik anlayışını ifade etmektedir (Keleş, 2009: 30-32).

2.1.1. Sosyal Politika Kavramı

Köklü tarihe sahip olmayan sosyal politika kavramı Avrupa'nın sanayileşmiş ülkelerinden ve özellikle de Almanya'da 19. yüzyılın ikinci yarısıyla birlikte ortaya çıkan bir kavramdır. Bu kavram ilk olarak alman bir profesör tarafından kullanılmış ve 1873 yılında kurulan Alman Sosyal Siyaset Derneği ile birlikte bilimsel literatürde yer almaya başlamıştır. Ülkemizde ise sosyal politika kavramı bilimsel olarak 1916- 1917 yıllarında kullanılmaya başlanmıştır (Balcılar, 2017: 27).

Sosyal politika kavramını yalnızca bazı teknik uygulamalar ve ahlaki kaygılar şeklinde anlamak doğru değildir. Her şeyden önce sosyal politika siyasal bir tercihtir. Daha sonrasında ise sosyal politika insana, insan haklarına ve eşitlik gibi değerlere önem veren, hem toplumsal hem de küresel boyutta insanların birlikte yaşayabilmesi için etkili bir biçimde kullanılması gereken bir araçtır. Sosyal politika sadece birlikte yaşayabilmenin ahlaki boyutunu kurmakla kalmamakta toplumu bütünleştiren ve bir arada tutan bir araç görevi de görmektedir (Koray, 2005: 22).

Sosyal politika kavramını tanımlayabilmek için dönemin şartlarını göz önünde bulundurmakta fayda vardır. Birçok araştırmacı bu kavramın ortaya çıkışını Sanayi Devrimine dayandırmaktadır. Araştırmacılar sosyal politika kapsamını da Sanayi

Devrimi ile oluşan işçi sınıfına yönelik politikalar şeklinde belirtmektedirler (Özaydın, 2008: 165). Bu bakış açısı sosyal politikayı dar anlamda ifade eden bir bakış açısıdır.

Bu noktadan hareketle sosyal politika dar anlamda, bu kavramın ortaya çıktığı dönemlerde yaşanan sefalet ve tehlikelere karşı işçileri korumak amacıyla alınan sosyal ve ekonomik önlemler olarak görüldüğü için işçi sorunlarının çözülmesi, işçi sınıfı ve burjuva sınıf arasındaki çatışmaların giderilmesi için gereken önlemlerin tümü şeklinde tanımlanmaktadır. Geniş anlamda ise İkinci Dünya Savaşı sonrasında sosyal politika etkinliklerinin çeşitlilik kazanması ve işçi sınıfı dışındaki diğer gruplara da yönelim başladığı için her ülkede ve her devirde sosyal dengeyi sağlamak amacıyla başvurulan önlemler şeklinde tanımlanmaktadır (Balcılar, 2017: 28).

Sosyal politika kavramı ile ilgili birçok tanımlama yapılmıştır. Ersöz (2004: 58) sosyal politikayı hem akademik bir disiplin hem de sosyal refahı sağlamak amacıyla yapılan toplumsal düzenlemeleri belirlemede kullanılan bir kavram olarak tanımlamıştır. Başka bir tanımlamada sosyal politikalar ülkede yaşayan herkes için, özellikle de muhtaç olanlar için geliştirilen güçlendirici, koruyucu, eşitliği ve sosyal adaleti sağlayıcı hizmetlerin bütünü şeklinde tanımlanmaktadır (Kalkınma Bakanlığı, 2012: 12).

Güven (2001: 11) ise sosyal politika kavramını ekonomik olaylardan doğan bireylerarası ilişkileri toplumsal bütünlük içerisinde inceleyen bir bilim dalı olarak tanımlamakta sosyal politikanın konusunun ise ekonomik olayların insanlar ve toplum hayatı üzerinde oluşturduğu etki ve doğurduğu sosyal problemler olduğunu belirtmektedir.

Sonuç olarak sosyal politika kavramını, toplumsal gelişmeyi, toplumsal paylaşımı, bireysel ve toplumsal çıkarları uyumlaştırmayı, sosyal dayanışma alışkanlığının edinilmesini, sosyal eşitlik ve sosyal adalete ulaşmayı amaçlayan bir kamusal organizasyon faaliyeti olarak tanımlamak mümkündür.

2.1.2. Sosyal Politikanın Hedefleri

Sosyal politika ve sosyal devlet arasındaki ilişki, her ikisinin de hedefleri açısından farklı gruplar ve taraflar arasında uzlaşma ve denge sağlayan bir rol oynamasında yatmaktadır (Şenkal, 2005: 48).

Sanayi Devrimi sonucunda oluşan işçi sınıfına yönelik sorunlara ve çalışan haklarının korunmasına dönük olarak devletin çalışan haklarını korumaya yönelik düzenlemeleri devreye soktuğu dönem olan liberal dönem, bu ilişkinin somutlaştırılması açısından iyi bir örnektir. Bunun yanında devlet bu dönemde ülkedeki sosyal gelişmeyi hızlandıracak ve tüm kesimleri ilgilendiren politikalara yönelmektedir. Bu kapsamda devlet sağlık, eğitim, istihdam, mali yapı ve sosyal güvenlik gibi alanlarda ülkenin sosyal ve ekonomik gelişmişlik düzeyini yükseltecek politikalar uygulayarak sosyal politikanın bizzat devlet tarafından uygulandığını göstermektedir (Şenkal, 2005: 48-49).

Dinamik bir yapıda olan sosyal politika ülkenin sosyal yapısında yaşanan değişmeyle birlikte yeni bir yapıya kavuşmuştur. Sosyal politikanın ortaya çıktığı dönemlerde ilgilendiği sorunlar ile bugünkü sorunlar arasında önemli bir fark vardır. Bunun nedeni ise zaman içinde ilgilenilen sorunların çözülmesi ile birlikte yeni sorunların ortaya çıkması ve buna yönelik alternatif çözüm önerilerinin geliştirilmesi ile yaşanan sosyal politika değişiklikleri olmuştur. Fakat sosyal politikanın toplumsal gruplar arasındaki sosyo ekonomik dengeyi koruma düşüncesi, mevcudiyetini korumaya devam etmiştir (Sönmez, 2009: 39).

Sosyal politika temel toplumsal uzlaşmayı sağlamaktır. Öyle ki sosyal politika engelli ve engelli olmayanlar arasındaki dengesizlikleri gidermek, iş gören ve işveren arasındaki anlaşmazlıkları en alt düzeye indirgemek ve zengin ile fakir arasındaki makası daraltarak toplumsal uzlaşıyı sağlamaktır (Ören, 2011: 27).

Bu bilgilerden hareketle sosyal politikanın temel hedefleri şu şekilde sıralanmaktadır (Seyyar, 2019: 28):

- Ferdi anlamda muhtaçlıkla birlikte farklı sorunların ve yüklerin oluşması durumunda ihtiyaç sahiplerine sosyal güvenlik yöntemleri kapsamında çok amaçlı ve geniş kapsamlı maddi ve manevi destek ile danışmanlık hizmeti sunmak,
- Sosyal ve ekonomik açıdan zayıf olanların bu durumlarını sürekli şekilde iyileştirmek,
- Sosyal adalet ve sosyal barışı temin etmek için toplumsal refahı oluşturmak. İşletmeler düzeyinde ve toplumsal düzeyde sosyal gelişmeyi sağlamak,

- Akla gelen tüm sosyal risklere ve risklerin oluşturabileceği her çeşit zarara karşı toplum üyelerini sosyal güvenlik kapsamına almak,
- Fırsat eşitliği kapsamında insan onuruna yaraşır bir yaşamın idame edilebilmesi için gereken önlemleri almak ve bu kapsamda tam istihdam ortamını oluşturmak,
- Toplumda sosyal birleşmeyi ve bütünleşmeyi sağlamak ve bunun için sorumluluk duygusunu yerleştirmek, toplumda sosyal ahlak kurallarını geçerli kılmak için hizmet alanında, danışmanlık ve rehberlik faaliyetleri yürütmek,
- Kendi kendine yardım edebilme ilkesi doğrultusunda hem kamu alanında hem sivil toplum alanında sosyal dayanışmayı hayata geçirerek sivil toplum kuruluşlarına katılımcı olanaklar tanımak,
- Sosyal sermayeyi oluşturmak için nsan kaynaklarını makro ve mikro boyutta en verimli şekilde değerlendirmektir.

2.1.3. Sosyal Devlet ve Sosyal Belediyecilik

Alman kökenli bir Avrupa terimi olan sosyal devlet, Anglosakson dünyasında devletin bir amacı şeklinde tanımlanırken refah devleti kavramı yerine de tercih edilmektedir. Türkiye'de ise bu kavram refah devleti ile sosyal devlet kavramını birleştiren bir anlamda kullanılmaktadır. Buna göre sosyal devlet, sosyal adaleti gerçekleştirmeyi amaçlamakla birlikte sosyal refahı da yaygınlaştırmayı amaçlayan devlettir (Pekküçükşen, 2004: 459).

Sosyal devlet; vatandaşların huzurunu, refahını ve mutluluğunu sağlamak için gereken önlemleri alan, buna yönelik politika üreten, bu önlem ve politikaları hayata geçirebilmek amacıyla milli geliri arttırmayı, milli gelirin adil şekilde dağıtılmasını gözeten, korunmaya muhtaç, güçsüz ve aciz olan vatandaşların yanında durarak onların bağımsız şekilde yaşama hak ve özgürlüklerini kullanma güvencesini sağlayan devlettir. Tarihsel süreçte sosyal devlet ilkesinin anayasal boyutta kendisini gösterdi ilk siyasal belge Fransız Anayasası'dır. Bu Anayasa 1848 yılında başlayan işçi hareketlerinin uzlaşma ile sonuçlanmasının ardından hazırlanmıştır. Bu anayasa ile yapılan düzenleme de ilk defa klasik haklarla birlikte ekonomik ve sosyal haklara yer verilmiştir (Akad, 1992: 15).

Yıldırım ve Göktürk (2008: 235- 237)'e göre ise sosyal devlet vatandaşlarının sosyal durumu ile ilgilenen ve vatandaşlarına insan onuruna yakışan bir yaşam standardı sağlamayı amaçlayan devlettir. Kısacası toplum eksenli bir devlet anlayışı olan sosyal devlete göre, devlet toplum için vardır. Sosyal devlet sadece eğitim, sağlık ve sosyal güvenlik gibi sosyal hizmetlerin yürütüldüğü bir devlet değildir, burada sosyallikten kasıt devletin toplum eksenli olmasıdır (Beki, 2009: 15).

Ülkemizde ilk olarak 1961 Anayasası ile birlikte cumhuriyetin sosyal bir hukuk devleti olduğu belirtilmiştir. Anayasanın onuncu maddesinde devletin vatandaşların hak ve hürriyetlerine, hukuk devleti ve sosyal adalet ilkesi ile bağdaşmayacak şekilde sınırlayan sosyal ve siyasal tüm engelleri kaldıracağı insanın maddi ve manevi varlığını geliştirebilmesi için gereken şartları hazırlayacağı hükmü eklenmiştir. 1982 Anayasası'nda ise Türkiye Cumhuriyeti'nin sosyal bir hukuk devleti olduğu vurgulanmıştır. 1982 Anayasası'nın beşinci maddesinde devletin temel amaçları ve görevleri sıralanırken Türk milletinin bütünlüğünü ve bağımsızlığını, ülkenin bölünmezliğini, cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak; toplumun huzuru, mutluluğu ve refahını sağlamak, temel hak ve hürriyetleri, sosyal hukuk devleti adalet ilkeleri ile bağdaşmayan sınırlamaları, sosyal engelleri, ekonomik ve siyasal engelleri kaldırmaya, vatandaşların maddi ve manevi varlıklarını geliştirmeleri için gereken şartları hazırlamaya çalışmak hükmü eklenmiştir. Dolayısıyla 1982 Anayasası'nda sosyal devlet vurgusuna daha geniş şekilde yer verilmiştir (Gözübüyük, 2001: 16).

Sosyal belediyecilik ise mahalli idareleri sosyal alanda düzenleme ve planlama işlevi yükleyen, bu kapsamda kamu kaynaklarını eğitim, sağlık, çevre koruma ve konut gibi alanları kapsayacak şekilde sosyal amaçlara kanalize eden; kimsesizlere ve işsizlere yardımlar yapılması, entegrasyonu ve sosyal dayanışmanın tesis edilmesi ile sosyal ve kültürel faaliyet ve çalışmaların gerçekleştirilmesi için gereken altyapı yatırımlarının yapılmasında bilinçli politika üretmesini öngören; toplumda ve bireyler arasında zayıflayan adalet ve sosyal güvenlik mefhumunu güçlendirmeye dönük yerel yönetimlere sosyal kontrol ve sosyalleştirme işlevi yükleyen bir modeldir (Akdoğan, 2002: 35).

Sosyal belediyecilik kavramı ile ifade edilen şey, genellikle belediye hizmet alanı içinde kalan, korunmaya muhtaç kesimlere dönük yapılan maddi ve ayni

yardımlardır. Sosyal belediyecilik kenti bir bütün şeklinde ele almakta, zenginlerin ve fakirlerin ihtiyaçlarını karşılamakta ve bir bütün olarak o kentteki herkesin insani ilişkilerini yönetmektedir (Göksu, 2010: 76).

2.2. SOSYAL BELEDİYECİLİK KAVRAMININ TARİHSEL GELİŞİMİ AMAÇLARI VE ÖNEMİ

Belediyeler var oldukları günden bu yana sosyal yardım ve sosyal hizmet uygulamalarında önemli roller üstlenmişlerdir. İkinci Dünya Savaşı ile birlikte Batıda yaşanan liberal devlet anlayışı ve sosyal devlet anlayışı yerel yönetimleri merkezi yönetimi ile birlikte sosyal hizmet sunumunda önemli bir unsur haline dönüştürmüştür. Bu bağlamda çalışmanın bu bölümünde sosyal belediyecilik kavramının tarihsel gelişimi, amaçları ve önemi ele alınmaktadır

2.2.1. Sosyal Belediyeciliğin Tarihsel Gelişimi

19. yüzyılın bitmesine yakın dönemde ortaya çıkan sosyal devlet anlayışı sosyal belediyecilik anlayışının oluşumunda etkili olmuştur. Sanayi Devriminden sonraki İkinci Dünya Savaşı'ndan önceki dönemde yerel yönetimler, sosyal politikanın yalnızca yoksullara yardım görevini yerine getirmişlerdir. Ancak Birinci Dünya Savaşı ile İkinci Dünya Savaşı arası dönemde yerel yönetimlerin daha çok sorumluluk aldıkları görülmektedir (Ersöz, 2006: 768).

Tarihsel süreçte sosyal belediyecilik anlayışına daha çok batı ülkelerinde rastlanılmaktadır. Öyle ki 1930'lu yıllarda İskandinav ülkelerinde ve Batı Avrupa'da refah devleti belediyeciliği uygulanmıştır. Bu dönemlerde belediyeler refah belediyeciliği kapsamında eğitim, konut hizmetleri, kreşler, anne ve çocuk sağlığı ile sosyal yardım hizmetleri sunmaktadır (Kesgin, 2008: 48).

İkinci Dünya Savaşı ile 1970'li yılların ortalarına kadar olan süreçte yerel yönetimler merkezi idarenin planladığı ulusal ölçekli kamusal hizmetleri sunan ana kurumlardır. Örneğin İngiltere'de 1945 ile 1975 yılları arasında yerel yönetimlere refah devleti işlevlerini yerine getirmede önemli görevler aktarılmıştır. Bu dönemde yerel yönetimler bazı araştırmacılar tarafından yerel refah devleti şeklinde nitelendirilmiştir (Ersöz, 2006: 770).

1970'li yılların sonunda sosyal devletin krize girmesi yerel yönetimlerin yetkilerinin güçlendirilmesine, merkezi yönetimlerin üstlendikleri sosyal sorumlulukların gelen yönetimlere devredilmesine yol açmıştır. Bu değişim sosyal devletin yaşadığı krizden kurtulmasının bir yolu şeklinde görülmüştür. 1980'li yıllarda ise sosyal devlet anlayışı ile birlikte sosyal belediyecilik anlayışında da bir dönüşüm yaşanmıştır. 1980'li yıllara kadar yerel yönetimler eğitim, sağlık ve sosyal hizmet gibi refah hizmetlerini üreten kurumlar olarak görülürken 1980'li yıllarla birlikte yerel yönetimler refah hizmetlerinin sağlanmasında güvence veren kurumlar haline gelmiştir. Bu süreçte yerel yönetimler kollektif hizmet üretiminden çekilmiş, hizmetleri piyasa mekanizmalarından satın almaya başlamıştır. Günümüzde ise sosyal belediyecilik uygulamalarının önemli bir bölümü ihaleler yoluyla özel sektöre yaptırılmaktadır (Ersöz, 2006: 772).

21. yüzyılda ise teknoloji ve küreselleşmenin etkisiyle oluşan süreçte ülkelerin değerlendirilmesinden ziyade kentlerin değerlendirilmesi ön plana çıkmış ve bu durum yerel yönetimlerin eskiye kıyasla daha fazla önemli kurumlar haline gelmesine neden olmuştur. Yerelleşme ve küreselleşme etkileşimi kapsamında yaşanan bazı küresel gelişmeler halkın daha çok etkili olduğu yerel alanlar ortaya çıkarmıştır. Bu alanlar gün geçtikçe daha fazla güçlenmiş ve kendisini göstermeye başlamıştır (Yalçındağ, 1996: 144- 145).

2.2.2. Sosyal Belediyeciliğin Amaçları ve Önemi

Sosyal belediyecilikte temel amaç, sosyal dokuyu iyileştirmektir. Bu nedenle sosyal dokunun rehabilitasyonu sosyal belediyeciliğin ana konusunu oluşturmaktadır (Şen, 2007: 41).

Sosyal belediyecilik uygulamalarında temel amaç yerel halkı muhtaçlık durumundan kurtararak bireyler ve gruplar arasında görülen sosyal değer farkını en alt düzeye indirgemektir. Dolayısıyla sosyal dokuyu iyileştirmektir. Sosyal dokunun rehabilite edilmesi ise (Şen, 2007: 43);

- Bireyde kentlilik bilincinin gelişmesine,
- Bireyin kent algısıyla ben algısının özdeşleşmesine,
- Bireyin kendi aidiyet hissetmesine,

- Bireyin kendi sahiplenme duygusunun gelişmesine ve kente uyum sağlamasına,
- Bireyin katılım ve temsil sorunlarının çözümüne,
- Bireyin sosyal davranışları ile sosyal değerleri arasındaki farkın azaltılmasına,
- Bireyin kent idaresinden taleplerini ve beklentilerini sağlıklı bir zemine oturtulmasına,
- Bireyin çoğulcu, özgür ve katılımcı bir yapı içinde eğitilmesine ve kentin daha katılımcı, daha özgür ve daha sivil bir yapıya kavuşmasına katkı sağlamaktadır.

2.2.3. Sosyal Belediyeciliğin Temel Fonksiyonları

Belediyelerin sosyal içerikli uygulamaları merkezi yönetimin bu alandan uzaklaşmasıyla birlikte daha fazla artmıştır. Yetkilerin ve görevlerin belediyeleri devredilmesi ile birlikte belediyeler yerel sosyal problemlere karşı daha aktif politikalar üretmeye başlamıştır. Belediyelerin ürettigi bu aktif politik araçlarından biri de sosyal belediyeciliktir (Keskin, 2008: 55).

Sosyal belediyecilik ile birlikte belediyeler bir taraftan istihdamı ve yerel kalkınmayı artırarak girişimcilik politikaları ile işsizlikle mücadele etmeyi sürdürürken diğer taraftan da eğitim ve sağlık gibi hizmetlerde artan düzeyde bir rol üstlenmektedir (Keskin, 2008: 55). Belediyelerin sosyal işlevlerini arttıran ve sosyal hayat içinde daha aktif hale gelmesini sağlayan bu roller gelişmiş ülkelerde genellikle gönüllü kuruluşlar ile özel sektöre bırakılmıştır (Demir, 2006: 62).

Türkiye'deki gibi sivil toplum örgütlerinin yeterli düzeyde gelişemediği, ara mekanizmaların yeterince etkili olamadığı, devletin sosyal ve ekonomik işlevlerinin zayıf olduğu devletlerde belediyeler kaçınılmaz bir şekilde sosyal belediyecilik görevlerini üstlenmek durumunda kalmıştır (Keleş, 2008: 54). Sosyal belediyecilik temel fonksiyonlarını dört başlık altında toplamak mümkündür (Pektaş, 2010: 14- 15);

1. Rehabilitasyon, Sosyal Kontrol ve Sosyalleştirme: Sosyalleşme bireyin; aile, mesleki örgütler ve okul gibi içerisinde yer aldığı kurumların ya da yaşadığı kültürel ortamın ondan beklediği şekilde davranması ve diğer bireylerle uyum içerisinde yaşamayı öğrenmesi sürecini ifade etmektedir. Belediyelerin bu konudaki rolleri ise tamamlayıcı niteliktedir. Bu noktada belediyeler koydukları kurallarla ve bu kurallara aykırı davrananlara uyguladığı çeşitli yaptırımlarla bireye sosyal beklentiye uygun

şekilde davranış, değer ve kural aşılama anlamında sosyal kontrol mekanizması işlevini yerine getirmektedir.

2. Rehberlik Etmek, Kılavuzluk Etme ve Yönlendirme: Belediyeler tüketici danışma merkezleri ve benzeri hizmet birimleri ile sosyal kesimlere dönük olarak danışmanlık hizmeti sunmakta belirli konularda toplumu yönlendirmekte, toplumun sorunlarının ne şekilde ve hangi kurumlar aracılığıyla çözebilecekleri konusunda yol göstermektedir.

3. Gözetme ve Yardım Etme: Belediyeler beldelerinde bulunan ihtiyaç sahibi ve fakir insanları kolay şekilde tespit edebilmekte, onların sosyal ve ekonomik durumlarını izleyerek asgari yaşam düzeyinde olanlara gıda, ilaç, kırtasiye malzemeleri, tekerlekli sandalye ve odun kömür gibi yardımlarla destek olabilmektedir.

4. Yatırım Yapma: Belediyeler belde halkının geçim sıkıntısını tamamı ile giderebilecek köklü önlemler alamamaktadır; çünkü halkın yaşam koşullarını kolaylaştıracak bazı hizmetleri de yürütmektedir. Ekmek fabrikaları, tanzim satış mağazaları, mahalle kütüphaneleri, sağlık ocakları ve sığınma evleri ile aşevleri, bu nitelikte hizmet yatırımlara örnek olarak gösterilebilir.

2.3. TÜRKİYE'DE SOSYAL BELEDİYECİLİĞİN HUKUKİ DAYANAKLARI VE UYGULAMALARI

Yerel yönetim birimlerinin sosyal belediyecilik uygulamaları Türkiye'de 1970'li yıllarla birlikte kurumsallaşmaya ve yaygınlaşmaya başlamıştır. O yıllardan sonra yapılan yasal düzenlemelerle sosyal belediyecilik uygulamalarının yasal çerçevesi çizilmiştir. Bu bağlamda çalışmanın bu bölümünde Türkiye'de sosyal belediyeciliğin hukuki dayanakları incelenmektedir.

2.3.1. Türkiye'de Sosyal Belediyeciliğin Hukuki Dayanakları

Ülkemizde belediyelerin sosyal belediyecilik kapsamında yürüttükleri faaliyetlerin yasal çerçevesini çizebilmek için 5393 sayılı Belediye Kanunu ile 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunlarını incelemek gerekmektedir.

5393 Sayılı Belediye Kanunu'na Göre Belediyelerin Sosyal Belediyecilik Görevleri: Belediyelerin sunduğu hizmetlerde yetki sorumluluk ve görevler ülkeler

arasında farklılıklar göstermektedir. İhtiyaçlar gün geçtikçe artmakta, teknolojik gelişmelerle birlikte farklı sorumluluk alanları oluşmakta, görev, hizmet, sorumluluk ve yetkilerde zaman içerisinde farklı değişimler yaşanmaktadır. 1930 yılında çıkarılan belediye kanununda imar, altyapı, konut, sağlık, denetim, kültürel ve sosyal alanlarda ihtiyari ve zorunlu olmak üzere 70'ten fazla görev sayılmaktadır (Özdenkoş, 1999: 89). Bu görevler gelişmiş ülke belediyeleri açısından dahi yerine getirilmesi zor olan geniş yelpazede görevlerdir.

Bunun yanında Belediyeler Kanunu dışında genel sağlığın korunması kanunu ve imar kanunu gibi birçok kanunda da belediyelere farklı görevler verilmiştir. Bu görevlere karşı günümüze kadar geçen süre içerisinde belediyelerin görev alanlarına yönelik herhangi bir yakınma olmaz iken daha çok belediyeler kaynak yetersizliği ile bu görevlerin zaman içerisinde merkezi yönetime devri ile ilgili konularda yakınmışlardır (Tekeli, 1982: 319).

5393 sayılı Belediye Kanunu belediyeleri belde halkının yerel ve müşterek tüm ihtiyaçlarının muhatabı şeklinde görmekte ve bu doğrultuda yetkilendirmektedir. Bu kanuna göre belediyeler belde halkının mahalli ortak nitelikteki her çeşit ihtiyacını karşılamak için her tür girişimde ve faaliyette bulunabilecektir. Belediye kanununun birçok maddesinde sosyal belediyeciliğe yasal altyapı olacak hükümler yer almaktadır. Öyle ki kanunun 38. maddesinde Belediye Başkanının görevleri sayılırken belde halkının huzur, sağlık, esenlik, ve mutluluğu için gerekli önlemleri almak ve yoksul, kimsesiz, muhtaç ve dar gelirlileri kişilere yardımda bulunmak da sayılmaktadır (Maden, 2012: 44).

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun hemşehri hukukunu düzenleyen 13. maddesinde ise belediye sınırları içerisinde yaşayan belde hemşehrilerinin, belediyenin karar ve hizmetlerine katılma, belediyenin faaliyetlerine yönelik bilgi edinme ve belediyenin yaptığı yardımlardan yararlanma hakkına sahip olduğu belirtilmektedir. Bu yardımların kişi onurunu zedelemeyecek şekilde sunulma zorunluluğu bulunmaktadır. Aynı şekilde belediyelerin görev ve sorumluklarının düzenlendiği 14. maddede kültür, sanat, yardım, mesleki beceri kazandırma, nikah ve sosyal hizmetler gibi hizmetleri yapacağı ve yaptıracağı ifadesi belediyelerin kadınlara ve çocuklara yönelik bazı hizmetleri sunabileceğini göstermektedir. Bunun yanında nüfusu 5000'i aşan

belediyeler ile Büyükşehir Belediyeleri kadınlar ve çocuklar için sığınma ve korunma evleri açabileceklerdir (Ateş, 2009: 91).

5393 sayılı kanunda belediyelerin okul öncesi eğitim kurumlarını açabilecekleri ve kanunun başka kurum ve kuruluşlara vermediği mahalli müşterek nitelikteki diğer hizmetleri ve görevleri yerine getirebilecekleri ifade edilmektedir. Fakat bu hükümler Anayasa Mahkemesince iptal edilmiştir (Ulusoy ve Akdemir, 2010: 238).

Bunun yanında belediyelerin devlete ait tüm okul binalarının bakımı, onarımı ve inşaatıyla her çeşit araç, malzeme ve gereç ihtiyaçlarını karşılama, sağlığı yönelik her türlü tesisi açıp işletme, tabiat ve kültür varlıkları ile kent tarihi açısından önemli görülen tarihi mekânları ve işlevlerini koruma, yurt içerisinde ya da yurtdışındaki müsabakalarda üstün başarı gösteren ya da derece alan sporculara belediye meclisinin kararıyla ödül verme, gıda bankacılığı gibi görev ve yetkileri de bulunmaktadır (Sönmez, 2009: 63).

Yerel yönetimler ile merkezi yönetim arasındaki hizmet, görev, yetki ve sorumluluk paylaşımı konusu zaman içerisinde yeni biçim kazanmaktadır. Günümüzde görev paylaşımı açısından farklı üç yöntem uygulanmaktadır. Bunlar yerel yönetimlerin kanunen yapmaları açık şekilde yasaklanmamış veya başka kurum ve kuruluşlara bırakılmamış görevleri yerine getirebildikleri genellik ilkesi doğrultusunda görev paylaşım usulü, yerel yönetimlerin yetki ve görevlerinin kanunla tek tek belirlendiği liste ilkesi doğrultusunda görev paylaşımı usulü ve son olarak yerel yönetimlerin her tür hizmeti yürütmek amacıyla merkezden olur almalarını gerektiren yetki ilkesi doğrultusunda görev paylaşımı usulüdur (Kılıçer, 1990: 15).

Belediye hizmetleri yerine getirilirken öncelik sırası belediyenin mali durumu ile sunulacak hizmetin ivediliğidir. Hizmetin vatandaşa en yakın yerde ve en uygun yöntemle sunulması gerekmektedir. Hizmet sunumunda belediyenin dar gelirli, düşkün, yaşlı ve engelli durumunu dikkate alması ve buna uygun yöntemler uygulaması zorunluluğu bulunmaktadır (Ulusoy ve Akdemir, 2001: 239).

Belediyelerin sosyal belediyecilik kapsamında yapmak zorunda oldukları görevler yalnızca 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda ifade edilen maddelerle sınırlandırılmamıştır. Bunun yanında genel olarak anayasada, kanun hükmünde

kararnamelerde, farklı kanunlarda, uluslararası sözleşmelerde ve bu doğrultuda çıkarılan yönetmeliklerde belediyeleri bağlayan husular bulunmaktadır (Beki, 2008: 46).

5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nda Büyükşehir Belediyelerinin Sosyal Belediyecilik Yönelik Görevleri: Büyükşehir Belediyeleri en az üç ilçe veya ilk kademe belediyesini kapsayan bu belediyeler arasındaki koordinasyonu sağlayan, kanunun kendisine verdiği görev ve sorumlukları yerine getiren mali ve idari özerkliği bulunan ve karar organlarının seçimle belirlendiği kamu tüzel kişileri şeklinde tanımlanmaktadır (Göksu vd., 2009: 24).

Bu kanunun temel amacı Büyükşehir Belediyeleri'nin yönetimini, bu konuda statülerini yeniden düzenlemek, hizmetlerin etkin, uyumlu, planlı ve programlı bir şekilde yürütülmesini sağlamaktır. 1990'lı yıllardan itibaren ülkemizde büyükşehir belediyelerinin sosyal belediyecilik kapsamındaki uygulamalarına yoğunlaştıkları görülmektedir. Bu dönemde büyükşehir belediyeleri öncelikle sosyal ve kültürel alandaki uygulamalara başlamış ve daha sonraki süreçte engellilerden başlayarak farklı gruplara dönük sosyal hizmet ve sosyal yardım uygulamalarına devam etmiştir. 2000'li yıllardan itibaren ise belediyelerin yetkileri artırılmış ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyeler Kanunu ile belediyelere sosyal hizmet ve sosyal yardım alanında faaliyette bulunma konusunda geniş yetkiler verilmiştir. Görüldüğü gibi 1990'lı yıllarda başlayan ve sosyal belediyecilik kapsamında yapılan sosyal hizmet ve sosyal yardım uygulamalarının 1994 sonrası dönemde gelişme göstermiştir (Güloğlu ve Es, 2008: 262).

2004 yılında kabul edilen 5216 sayılı kanunun yedinci maddesinde yaşlılar, kadınlar, engelliler, yetişkinler, çocuklar ve gençlere yönelik tüm kültürel ve sosyal hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bu amaçlarla sosyal tesis kurmak, mesleki ve beceri edindirme kursları açmak, işletmek ya da işlettirmek hükmüne yer verilmiştir. Böylelikle ev hanımlar, engelliler, işsizler ve okumamış gençler bu tarz etkinliklere katılarak meslek ya da beceri kazanabilecek bir taraftan gelir elde edip diğer taraftan kurslar ile yeni sosyal çevreye katılarak sosyalleşme imkânı elde edecektir.

Büyükşehir Belediye Kanunu'nun 18. maddesine göre Belediye Başkanı bütçedeki yoksul ve muhtaçlar için ayrılan ödeneği kullanmak, özürlülere yönelik faaliyetlere destek olmak amacıyla özürlü merkezleri oluşturmak konusunda

yetkilendirilmiştir. Kanun ayrıca engellilere yönelik önemli düzenlemeler de getirmiştir. Engellilere hizmet birimleri kurulması bu kanunla birlikte Büyükşehir Belediyelerine bir görev olarak verilmektedir. Bu merkezler engellilere yönelik bilgilendirme, yönlendirme, bilinçlendirme, danışmanlık, mesleki geliştirme hizmetleri sunmaktadır. Kanunun 24. maddesi ise dar gelirli, muhtaç ve yoksul kişiler ile kimsesiz ve özürlülere yapılacak yardımlar ve sosyal hizmetleri düzenlemiş ve buna yönelik ayrılacak ödenekleri belirlemiştir (Ateş, 2009: 92).

2.3.2. Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Kapsamındaki Uygulamalar

Günümüzde sosyal belediyecilik kapsamındaki uygulamalar belediyelerin temel hizmetlerinden biri olarak sayılmaktadır. Belediyelerin verdikleri bu hizmetler nüfusun önemli bir bölümünü oluşturan daha gelirli haneler açısından yaşamsal önemdedir. Çünkü dar gelirli bu hanelerin ulaşacakları ilk kurum belediyelerdir ve ulaşacakları ilk hizmet ise sosyal içerikli hizmetlerdir (Kesgin, 2008: 103).

Sosyal belediye kapsamındaki hizmetler gençlere, çocuklara, yaşlılara, kadınlara, dar gelirlilere ve engellilere sunulmaktadır. Belediyelerin bu kesimlere sundukları hizmetler farklı isimlerle örgütlenmiş hizmet birimleri aracılığıyla sunulmaktadır. Bu hizmet birimlerinin sundukları sosyal belediyecilik hizmetlerinin başlıcalarını şu şekilde sıralamak mümkündür (Pektaş, 2010: 53):

- Anne ve çocuk sağlığı merkezi, tanı merkezleri, gezici sağlık otobüsleri ve sağlık ocakları kurma,
- Çevresel koşulları düzenlenmiş ucuz konut alanı sağlama,
- Evsizlere, kimsesizlere, sokakta kalanlara yada sokağa düşebilme ihtimali bulunanlara barınma hizmetleri sağlama,
- Kadınlara, gençlere ve engellilere sosyalleşmeleri için psikolojik danışma ve yardım merkezleri açma,
- Hastane etrafında hasta yakınlarının kalabilecekleri misafirhaneler oluşturma,
- İhtiyaç sahibi olanlara giyecek, gıda ve yakacak yardımında bulunma,
- İhtiyaç sahiplerine aşevleri ve imarethaneler kurma,
- İstihdam ofisleri ile personel arayan işletmelerin ve iş arayan bireylerin bir araya gelmelerini kolaylaştırma,

- Kendi iş yerini kurmayı düşünen kadınlara ve gençlere yönelik rehberlik hizmetleri verme bunun yanında makina ve ekipman desteği sağlama,
- Kimsesiz çocukların kalabilecekleri kreşler ve çocuk yuvaları yapma,
- Sanat, kültür, spor tesisleri açma, tiyatrolar, sinemalar, kütüphaneler ve kültür eğitim bursları verme,
- Sağlık sorunu bulunan muhtaç kişilere ücretsiz tedavi hizmeti sunma
- Meslek edindirme sanat ve beceri kursları açma,
- Sosyal gruplara ve sivil toplum örgütlerine rehberlik hizmeti sunma yardımlaşma ve dayanışma duygusunu geliştirme,
- Gıda ve giyim bankaları, ekmek fabrikaları ve tanzim satış mağazaları açarak ucuz satış yapma,
- Düşkünlere ve yaşlılara huzurevleri, bakım evleri açma ve evde yaşayanlar evde bakım hizmeti sunma.

Merkezi yönetimin sosyal politikalarının yerel uygulayıcıları olan belediyeler kadınlara, gençlere, engellilere, çocuklara ve yaşlılara yönelik sosyal hizmet uygulamaları gerçekleştirmektedir. Bu hizmetler ayrı başlıklar altına şu şekilde sıralanmaktadır.

2.3.2.1. Yoksullara Yönelik Uygulamalar

Yoksulluk, insanların temel düzeyde ihtiyaçlarını karşılayabilecek gelire sahip olmama durumlarını ifade etmektedir. Bunun yanında yoksulluk asgari yaşam standartlarını sağlayamama ve üretim faktörlerine erişememe durumu olarak da tanımlanmaktadır (Aktan, 2002: 1043). Kentsel yoksulluk ise ekonomik yetersizliği, politik istikrarsızlığı, eğitim, barınma ve sağlık gibi temel ihtiyaçların karşılanmaması gibi alanları içerisine almaktadır (Es, 2007: 25).

Gelişmekte olan ülkelerin kırsal alanlarından kentsel alanlara doğru yaşanan yoğun göç hareketleri ülkelerin kalkınmasını hızlandırmadığı gibi kentsel alanda yeni problemlerin yaşanmasına yol açmıştır. Çünkü bu göç hareketlerinin yaşandığı ülkelerde sanayileşme ile kentleşme paralel bir şekilde gelişmemiştir. Bu durum kırsal alanlardan kentsel alanlara göç edenlerin istihdam edilecekleri olanakların yaratılamamasına yol açmıştır. Böylece bu kentlerde gizli işsiz sayısında artış

yaşanmıştır. Çalışan bireyler de daha çok hizmet sektöründe, beklentilerin altında bir ücrette, sosyal güvenlik imkanlarından yoksun ve sendikasız olarak çalışmaktadırlar (Keleş, 2010: 38). Tüm bu gelişmeler kentleşme ve sanayileşme sürecinde oluşan yoğun göç ve kentsel yoksulluğun oluşmasına yol açan etmenlerdendir.

Ayrıca küreselleşme ile birlikte devletin yoksullar konusundaki görev anlayışında köklü değişiklik yaşanmıştır. Küreselleşme, kamu hizmetlerinin vatandaşa sunulmasında önemli değişikliklere yol açmıştır. Küreselleşme ile birlikte kamu hukuku kapsamında vatandaşlara hizmet sunma anlayışından uzaklaşma sonucunda devlet kamu hizmeti sunulan birçok alandan çekilmiştir. Devletin sunduğu temel hizmetler daha çok özel sektör merkezli hale gelmiştir. Sosyal devlet düşüncesinin temel dayanağı olan bireysel fayda ile toplumsal fayda arasındaki denge gittikçe bozulmuş ve böylece sermaye sahiplerinin çıkarı toplumsal faydaya galip gelmeye başlamıştır (Keleş, 2010: 55). Ancak 5393 sayılı Belediye Kanunu bu dengeyi sağlamak adına belediyelere bazı görevler yüklemektedir.

Ayni ve nakdi yardımlar, barınma hizmetleri, toplu konut tesis edilmesi ve aşevi gibi hizmetler yoksullara sosyal belediyecilik kapsamında yapılan hizmetler olarak sayılabilir (Genç ve Barış, 2015: 46). Bunun yanında 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda belediyelere konut yapmak ve yaptırmak gibi görevler tahsis edilmiştir. Ayrıca kanunda düzenli kentleşme, konut ve arsa üretimi, konut ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla toplu konut yaptırmak, kiralamak, satmak ve bu amaçlar için arazi satın almak konusunda belediyeler yetkilendirilmiştir. Belediyeler yoksullara ucuz konut olanağı ve düşük kira gibi toplum yararını gözeten politikalar benimsemektedir. Böylelikle toplumsal refah artmakta, konut sektörü rant aracı olmaktan çıkmaktadır (Kamalak vd., 2009: 39).

Belediyelerin kimsesizlere yoksullara yaptıkları yardımlar içerisinde en göze çarpanı aşevidir. Aşevleri, günlük yemek çıkararak sabit ve gezici olarak hizmet sunmaktadır. Sabit aşevlerinde ihtiyaç durumunda olanlar ve kimsesizler aşevlerine gelerek günlük yemeklerini yemektedirler. Gezici aşevleri ise ihtiyaç durumu olan ailelerin evlerine sıcak yemek dağıtımı yapmaktadır (Öztürk, 2012: 127).

Belediyeler kendi sınırları içerisinde yaşayan yoksul vatandaşlara ödeme kolaylığı sağlanan sosyal konutlar, yiyecek, giyecek, ısınma, barınma ve eğitim

faaliyetleri gibi nakdi ve ayni yardımlar ve sağlık destekleri sunmaktadır. Bunun yanında belediyeler askerlik görevini yapan ve maddi problem yaşayan asker ailelerine yardımlar yapmaktadırlar (Akarsu, 2014: 57).

Belediyeler ayrıca bazı alanlarda düşük ücretli ya da ücretsiz organizasyonlar ve geziler düzenleyerek bu organizasyonlara ve gecelere maddi imkânları kısıtlı olan ailelerin ve bireylerin katılmasını sağlamakta ve böylelikle bu kişilerin ve ailelerin yaşadıkları yer ile uyum sağlamalarına imkan tanımaktadır (Şahinoğlu, 2014: 84).

Yoksullara yapılan sosyal nitelikli yardımlardaki temel hedef bireylerin yalnızca akut problemlerini çözmek değildir. Bunun yanında bu yardımlar ile bireylerin ve ailelerin kendi ayakları üzerinde durur bir hale gelmeleri sağlanmalıdır (Karataş, 2001: 222).

2.3.2.2. Kadınlara Yönelik Uygulamalar

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14. maddesinde Büyükşehir Belediyelerinin ve nüfusu 5000'i aşan belediyelerin kadınlar ve çocuklar için korunma evlerinin açacağını ve kadınların ve çocukların koruma altına anlatacağını taahhüt etmektedir (Alkan, 2006: 89). Belediyeler sosyal belediyecilik kapsamında kadınlara şu hizmetleri sunmaktadır (Ezer, 2018: 39):

- Meslek kazandırma kursları açma,
- Kadın meclisleri ile kadınların kararlara katılımına fırsat tanıma,
- Lokal açma,
- Kültürel ve sanatsal etkinlikler düzenleme,
- Spor faaliyetleri sunma.

Kadın lokallerinin açılmasıyla birlikte çalışan kadınlar ve ev kadınları arasındaki sosyal ilişkilerin güçlendirilmesi amaçlanmaktadır. Bunun yanında ev hanımlarının ve öğrencilerin aynı düzlemde buluşarak karşılıklı ihtiyaçlarının karşılanması olanağı da tanınmıştır (Özsoy ve Sipahi, 2016: 72).

Kadınların ve çocukların korunması amacıyla belediyeler kadın sığınma evleri açarak koruma görevini yerine getirmektedir. Kadın sığınma evlerinde şiddete maruz kalan kadınlara ve çocuklara barınma, psikolojik destek, eğitim ve rehabilitasyon gibi hizmetler sunulmaktadır (Karataş vd., 2008: 103).

Büyükşehir Belediye Kanunu'nda Büyükşehir Belediyelerinin kadınların gelişimlerini sağlayacak tesisler, okullar, kurslar açabilecekleri ve bu merkezlerin devamlılığında da Büyükşehir Belediyesi tarafından sağlanacağı belirtilmektedir (5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, md.7).

Ayrıca çalışan kadın sayısındaki artışla birlikte çocukların bakım ve yetiştirmeleri konusunda ailelerde sorunlar baş göstermektedir. Kurumsal yapıdaki yetersizlikten dolayı aileler bu duruma kendileri çözüm bulmakta ve çocuklarını genellikle bakıcılara veya aile içerisindeki başka bir bireye teslim etmektedir. Bulunan bu çözüm kendi içerisinde daha farklı problemlere yol açmaktadır (Karataş, 2001: 226). Bu sorunların ortadan kaldırılabilmesi için gündüz bakım evi ve kreş sayısının kadınların yoğun şekilde yaşadıkları yerlerde arttırılması gerekmektedir.

2.3.2.3. Gençlere Yönelik Uygulamalar

1982 Anayasası'nın 58. maddesinde gençliğin korunması açıklanmaktadır. Bu maddede devletin gençleri kötü alışkanlıklardan korumak için farklı tedbirler olabileceği belirtilmektedir. Büyükşehir Belediye Kanunu ve Belediye Kanunu'nda ise belediyelerin gençlere karşı görevlerine yer verilmektedir. Bu noktada nüfusun artması, teknolojinin gelişmesiyle internetin gereğinden fazla kullanılması, suçun ve sorunun artması, olumsuz davranışların artması ve sosyal çevre koşulları gibi farklı değişkenlerin varlığı belediyelerin gençlere dönük eğitim, sosyal katılım ve koruma gibi görevlerini yerine getirmesini zorunlu kılmaktadır (Altun, 2018: 54).

Belediyeler gençlerin sosyalleşmeleri ve zararlı alışkanlıklardan uzak durmaları amacıyla meslek edindirme kursları açmakta, spor faaliyetleri düzenlemekte ve gençlerin eğitimlerini destekleyecek psikososyal yardımlar yapmaktadır. Bu hizmetler gençlerin yaşadıkları sosyal çevreyle bütünleşmeleri açısından son derece önemlidir (Akarsu, 2014: 56).

Genç ve dinamik bir nüfusu bulunan Türkiye'de gençlik merkezlerinin kurulması son derece önem taşımaktadır. Bu merkezlerde gençler başarılı oldukları alanlara yoğunlaşmakta ve bu alan içerisinde sosyalleşmektedirler. Dolayısıyla gençlik merkezlerindeki faaliyetler kent geneline yaygınlaştırılmalıdır. Belediyeler ise gençlerin madde bağımlılığından korunması ve nitelikli bireyler olmalarına katkı sağlamak ve

topluma adapte olmalarını sağlamak gibi ilkeleri değişmez olarak benimsemelidir (Uslu, 2011: 88- 89).

Belediyelerin gençlere yönelik eğitim faaliyetleri sosyal belediyeciliği geliştirmek adına da son derece önemlidir. Gençlere burs ve kredi vermek, özel etüt ofisleri temin etmek, mesleki beceri kursları açmak, sportif faaliyetler düzenlemek ve kültür ve sanat etkinlikleri düzenlemek gibi faaliyetler eğitim sürecine katkı sunacak faaliyetler şeklinde değerlendirilebilir (Yelboğa, 2017: 430).

2.3.2.4. Engellilere Yönelik Uygulamalar

Engelli, genellikle hareket kabiliyeti sınırlı bireyi ifade etmektedir. Bireyin hareket kabiliyetini sınırlayan nedenler doğuştan gelen, doğum anında veya sonradan yaşanan hastalık veya kazadan kaynaklanabilir (Öztürk, 2011: 18) Engellilik bireyin özrü nedeniyle yaş ve cinsiyet gibi sosyal düzeylere göre normal kabul edilen faaliyetleri yapamaması, sosyal rolleri yerine getirememesi hali olarak tanımlanmakta ve bu durum kültürel, çevresel, sosyal ve ekonomik uyum ile etkileşimi içerisinde değerlendirilmektedir (Ünal, 2016: 17).

Engelliler sosyal hayatta sağlıktan ulaşıma kadar birçok alanda problemler yaşamaktadırlar. Bu noktada engelli bireylere sunulan bir takım uygulamalar sorunların çözülmesine yönelik kalıcı nitelik sunmayı amaçlamaktadır (Elmacı, 2014: 28).

5393 sayılı Belediye Kanunu'nda engellilere dikkat çekilmektedir. Ayrıca 5216 sayılı kanuna yapılan ek 1. madde ile engelli hizmet birimlerinin oluşturulması ve bu birimlerin hizmetlerini engellilere hizmet için kurulan dernek, vakıf ve bu kuruluşların üst makamlarıyla işbirliği içerisinde sürdürülmeleri öngörülmektedir. Bu doğrultuda ülkemizde belediyelerin engellilere yönelik hizmetleri;

- Evde bakım hizmeti sunmak,
- Rehabilitasyon birimleri kurmak,
- Nakdi ve ayni yardım yapmak,
- Kültürel ve eğitim faaliyetleri sunmak,
- Rehberlik hizmetleri sunmak,
- İstihdam yaratmak, şeklinde sıralanmaktadır (Ersöz, 2011: 176).

Büyükşehir Belediyeleri'ndeki engelli hizmetlerinin ne şekilde işleyeceğine yönelik 2006 yılından bu yana bir yönetmelik çıkarılmıştır. Söz konusu yönetmelikte engelli hizmet birimlerinin kurulması amaçlanmış bu birimlere engellileri ilgilendiren hemen hemen her alanda bakım, bilgilendirme, bilinçlendirme, danışmanlık, yönlendirme ve rehabilitasyon gibi önemli görevler verilmiştir (Akarsu, 2014: 58).

Engellilere yönelik yapılacak hizmetler mimari düzenlemeyle, tıbbi rehabilitasyonla, sosyal rehabilitasyonla, hukuki düzenlemeler ile, altyapı ve ekipman boyutuyla bir bütün şeklinde ele alınması gereken bir konudur ve bu hizmetlerin tamamı yönetimlerin hizmet alanı içerisinde yer almaktadır (Selek Öz, 2010: 61- 62).

2.3.2.5. Çocuklara Yönelik Uygulamalar

Belediyelerin çocuklara yönelik eğitim, sosyal faaliyet ile koruma ve gözetme görevleri bulunmaktadır. 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nda belediyenin çocuklara dönük her türden kültürel ve sosyal hizmetleri yürütme, geliştirme ve bu amaçlar doğrultusunda sosyal tesis kurma görevini saymaktadır. Bunun yanında 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda Büyükşehir Belediyeleri ve nüfusu 100.000'i geçen belediyelerin çocuklar ve kadınlar için sığınma evleri açabilecekleri, okul öncesi eğitim kurumları açabilecekleri, devlete ait her derecedeki okul binasının inşaatı ile bakımı ve onarımını yapabilecekleri ya da yaptırabilecekleri her tür araç gereç ve malzeme ihtiyacını karşılayabilecekleri belirtilmektedir. Bu kapsamda belediyelerin çocuklara yönelik hizmetlerini aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür (Ezer, 2018: 36):

- Okula gitme imkanı olmayan çocukların eğitime yeniden kazandırılması,
- Sokakta çalışan çocukların ve ailelerinin eğitilmesi,
- İmkanı olmadığı için eğitimden koparılan çocuklara yardımda bulunma,
- Çocuk istismarına engel olma,
- Çocuklara yönelik sportif faaliyetler sunma,
- Çocukların bedensel ve ruhsal gelişimlerine katkıda bulunma,
- Sinema, tiyatro ve kitap okuma gibi etkinlikler düzenleme,
- Sağlıklı nesiller yetiştirilmesi amacıyla gezici sağlık birimleri oluşturmak,
- Beslenmeye dönük geliştirici politikalar belirleme,
- Psikososyal ihtiyaçları karşılama.

Çocuk koruma evleri ise belediyeler bünyesinde kurulan ve kimsesiz çocuklara ev tipi bakım hizmetleri sunan, 0 ile 18 yaş aralığında bakıma ihtiyacı olan çocuklara aile düzeni sunan ve ailesinden uzak kalması nedeniyle çocukta oluşan yaraların toparlanmasına yardımcı olan birimlerdir. Çocuk gündüz bakım evleri 3 ile 6 yaş arası çocuklara nitelikli hizmetler sunarak çocukların eğitime katkıda bulunmak amacı güder. Çünkü sağlıklı, güçlü ve huzurlu bir neslin yetiştirebilmesi için çocukluk çağında verilen eğitim son derece önemlidir. Bunu gerçekleştirebilmek adına belediyeler kendi üzerlerine düşen sorumlulukları gündüz çocuk bakım evleri açarak yerine getirmektedirler (Ezer, 2018: 36).

2.3.2.6. Yaşlılara Yönelik Uygulamalar

Belediyelerin en önemli sosyal belediyecilik adımlarından biri de yaşlılara yönelik uygulamalardır. Yaşlılık, artan yaşın etkilerini göstermesi olarak tanımlanmaktadır. Yaşlılık, psikolojik, fiziksel ve sosyal açıdan değerlendirilen bir süreçtir. Fiziksel açıdan yaşlılık, kronolojik yaş ile beraber görülen değişimi ifade etmektedir. Psikolojik açıdan yaşlılık, öğrenme, algı, problem çözme ve psikomotor özellikleri açısından bireyin uyum sağlama kapasitesindeki değişimi ifade etmektedir. Sosyolojik açıdan ise yaşlılık bir yaş grubundan beklenen davranış ve toplumun bu gruba atfettiği değer ile ilgilidir. Yaşlılık konusunu inceleyen araştırmaların bir çoğu yaşlılık tanımlaması ve sınıflandırmasında fizyolojik boyutu esas almaktadır. Literatürde kronolojik anlamda yaşlılık 65 yaş üzeri olarak kabul edilmiştir. Dünya Sağlık Örgütü de yaşlılık dönemini 65 yaş ve üzeri yaşlı, 85 yaş ve üzerini ise çok yaşlı şeklinde tanımlamıştır. (Beğer ve Yavuzer, 2012: 1).

Yaşlı nüfusunun artması ile beraber yaşlılar ile ilgli sorunlara daha sık karşılaşılmaktadır. Bu sorunların bir bölümü yaşlıların fiziksel, ekonomik ve ruhsal durumlarından; bir bölümü ise yaşlıların yaşadıkları ülkelerin sosyal, ekonomik ve kültürel politikaları ve uygulamaları gibi çevresel koşullardan kaynaklanmaktadır. Günümüzde yaşlılık olgusunun sosyal bir sorun olduğu konusunda yaygın kanaat mevcuttur. Bu noktada ülkelerin uyguladığı sosyal politika ve sosyal güvenlik yasaları kısacası sosyal devlet uygulamaları, yaşlılık döneminde yaşlıların karşılaştıkları sorunları azaltmakta ya da arttırmaktadır (Kurt, 2008: 65).

Belediyelerin yaşlılara yönelik uygulamalarının önem kazanması onların refah seviyelerinin yükselmesi açısından da bir zorunluluktur. 1982 Anayasası'nın 61. maddesinde yaşlıların devlet tarafından gözetileceklerine yer verilmiş ve yaşlılara sağlanacak kolaylıkların yasada yer alacağı belirtilmiştir.

Ülkemizde yerel yönetimlerin yaşlıların korunması ve refahını arttırılmasını yönelik birçok sosyal politikası bulunmaktadır. Bu noktada özellikle yaşlılara yönelik sosyal hizmetler büyük önem taşımaktadır. 5393 sayılı Belediyeler Kanunu'nda hizmet sunulması gereken toplum üyeleri kısmında yaşlılara ayrıca dikkat çekilmektedir. Belediyelerin kültürden sağlığa kadar yaşlılara dönük geniş bir hizmet yelpazesi bulunmaktadır. Bu hizmetleri şu şekilde sıralamak mümkündür (Çiçek, 2012: 104):

- Huzurevi açma ve işletme,
- Ücretsiz sağlık hizmeti sunma,
- Fizik tedavi uygulamalarını erişilebilir kılma,
- Evde bakım hizmetleri sunma,
- Ulaşımda ücretsiz tarifeler sağlama,
- Kültür gezileri ve etkinlikler düzenleme,
- Eğitim faaliyetleri sağlama,
- Huzurevi ve yaşlı bakım merkezleri için il ve ilçe sosyal hizmetler müdürlüklerine arsa tahsis etme.

2.3.2.7. Sosyal Belediyecilik Uygulamalarında Yaşanan Temel Sorunlar

Sosyal belediyecilik uygulamaları günümüzde özellikle büyükşehirlerde bir yandan belde halkının refah seviyesini yükseltirken diğer yandan da sosyal adaleti sağlayarak kentsel kalkınmaya önemli oranda katkı sağlamaktadır. Bunun yanında sosyal belediyecilik uygulamalarında bazı sorunlar da yaşanmaktadır. Pektaş bu sorunları aşağıdaki gibi sıralamaktadır (Pektaş, 2010: 53):

- Yasalarda belediyelerin sosyal hizmetlerine yönelik geniş yetkilendirmeler yapılsa dahi sosyal belediyecilik kapsamında yapılan uygulamalar en üst beklenilen seviyede değildir. Öyle ki birçok kamu yöneticisi sosyal politikanın önemini, sosyal kalkınmaya ve sosyal barışa sağladığı katkıyı anlamakta zorluk

çekmekte ve bu hizmetlerin yetersiz mali olanaklara karşı yapılan gereksiz harcamalar şeklinde düşünmektedir.

- Bazı yerel yönetim birimleri sosyal politika uygulamalarını kendi görev kapsamları dâhilinde görmemekte bunların merkezi yönetimin görev alanında olduğunu düşünmektedir. Bu durum sosyal harcamalara neden olmayan kısa vadeli ve mevsimlik projelerin uygulanmasına neden olmaktadır. Ayrıca bazı belediyelerde yaptıkları sosyal yardımları siyasi rant sağlayıcı bir faaliyet olarak görmektedir.
- Sosyal belediyecilik uygulamalarındaki önemli faaliyetlerinden biri de belde halkının envanterini çıkararak sosyal yardımları bu envanter doğrultusunda gerçekleştirmektir. Bu envanter belediyelere fiziki ve sosyal yatırımlarda ışık tutmakta, sosyal belediyecilik uygulamalarının gerçek sahiplere ulaşmasına katkı sağlamaktadır. Ancak belediyelerin önemli bir bölümünün bu çalışmaları yeterli düzeyde değildir. Belediyeler hangi yardımları hangi aralıklarda vereceklerini, ne tür yardımlar yapılacağını ve asıl ihtiyaç sahiplerinin kimler olduğunu tam olarak tespit edememektedirler. Bu durum ise sistematik ve sağlıklı bir hizmet sunumunu engellemektedir.
- Sosyal belediyecilik kapsamında yapılan uygulamalar açık şekilde kurallara bağlanmadığı için etkin denetimler yapılamamakta ve bazı denetimlerin kayırmacı nitelikte olmasına yol açmaktadır. Hak temelli sosyal yardımların gelişmesindeki en temel engel siyasi kayırmacılıktır. Siyasi kayırmacılık, siyasi otoritenin sunduğu hizmetler karşılığında siyasal destek talep etmesidir. Kayırmacılık eksenli sosyal yardım anlayışı sosyal dışlanma, yoksulluk ve muhtaçlık gibi unsurlardan beslenir ve bunun yanında bu unsurları besleyerek yeniden üretir. Böylece tüm toplumun ihtiyacı olan sosyal yardım ve hizmetlerin yerine getirilmesini sağlayan kamu kaynakları tüketilir (Yuvalı, 2018: 383). Bu noktada şeffaflık, açıklık, nesnellik ve tarafsızlık gibi ilkelerin yerini kayırmacılık, keyfilik, öznellik, partizanlık ve tarafgirlik gibi uygulamalar almaktadır. Bu durumda belediyeler sosyal yardım uygulamalarını yeni bir seçim döneminde oy garantileme unsuru olarak görebilmektedir. Bu durum belediyeleri kamu kurumu olmaktan çıkartmakta küçük bir grup ya da kulüp seviyesine düşürmektedir.

- Sosyal hizmet ve yardımların Anayasada güvence altına alınmış sosyal ve ekonomik bir hak olduğu belediyeler tarafından kimi zaman göz ardı edilmektedir. Bu noktada sosyal belediyecilik uygulamaları siyasal anlamda rant elde etmek için değil vatandaşın anayasal hakkını teslim etmek için yapılmalıdır. Bu hizmetler vatandaşın manevi kişiliğine rencide etmemelidir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BAŞAKŞEHİR BELDİYESİ'NİN SOSYAL BELEDİYECİLİK KAPSAMINDA FAALİYETLERİ

Bu çalışamda Başakşehir Belediyesi'nin sosyal belediyecilik kapsamında 2015- 2018 yılları arasında Başakşehir halkına sunduğu sosyal hizmetler, sosyal yardımlar ve sosyal projeler belediyenin faaliyet raporlarından elde edilerek incelenmektedir. Bu noktada Başakşehir Belediyesi'nin sosyal belediyecilik, sosyal yardım ve sosyal hizmet alanındaki önemli çalışmalarına vurgu yapılmaktadır.

3.1. METODOLOJİ

Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın amacı, kapsamı ve sınırlılıkları ve yöntemine ilişkin ayrıntılara yer verilmektedir.

3.1.1. Araştırmanın Amacı

Sosyal politika uygulamalarını merkezi yönetim ile birlikte yerine getiren ve kamu yönetim sisteminin temel parçası yerel yönetim birimleridir. Yerel yönetim birimlerinin başında yer alan belediyeler de halkın yerel ve müşterek ihtiyaçlarını karşılamayı amaçlamaktadır. Özellikle 2004 yılı sonrasında yerel yönetimler alanında gerçekleşen reformlarla birlikte 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve 5393 sayılı Belediyeler Kanunu ile sosyal belediyecilik uygulamaları kapsamında önemli düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemeler belediyelerin sosyal hizmet ve sosyal yardım olanaklarını oldukça genişletmiştir.

Sosyal devletin yerel uygulayıcıları olan belediyelerin bilinen genel görevlerinin yanında "sosyal belediyecilik" alanında da bazı görevleri bulunmaktadır. Muhtaç ve yoksul olan kişilere yönelik yapılan aşevleri, ilaç, gıda, yiyecek, yakacak, kırtasiye yardımı ve ihtiyaç sahibi olan öğrencilere verilen burslar sosyal belediyecilik uygulamalarının başlangıcıdır. Bu çalışmada içerik analizi yöntemi kullanılarak bir yer yönetim birimi olan Başakşehir Belediyesi'nin sosyal belediyecilik kapsamında gerçekleştirdiği hizmetleri ve yardımları incelemek ve bu doğrultuda hangi fonksiyonları kullandığını ortaya koymak amaçlanmaktadır. Çalışmada 2015- 2018 yılları arasında Başakşehir Belediyesi'nin sosyal belediyecilik kapsamında başakşehir halkına sunduğu sosyal hizmetler, sosyal yardımlar ve sosyal projeler belediyenin faaliyet raporlarından elde edilerek incelenmektedir.

3.1.2. Araştırmanın Önemi

İstanbul'da engellilere, yoksullara, kimsesizlere yaşlılara toplumun dolayısıyla dezavantajlı kesimlerine yönelik çeşitli uygulamalar bulunmaktadır. Bu uygulamalar Büyükşehir Belediyesi bünyesinde gerçekleştirildiği gibi ilçe belediyeler bünyesinde de yürütülmektedir. Ayrıca bu uygulamaların bazıları bakanlıkların taşra teşkilatları tarafından yerine getirilirken bazıları da yerel yönetim birimleri tarafından yürütülmektedir. Bu noktada çalışmanın Başakşehir Belediyesi'nin sosyal belediyecilik uygulamalarına yönelik olması ve bu kapsamdaki uygulamalara dönük ilk çalışmalardan biri olması bu araştırmanın önemini ortaya koymaktadır.

3.1.3. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları

Bu çalışmada sosyal yardım, sosyal hizmet, sosyal devlet ve sosyal politika gibi kavramlar genel çerçevede incelenmiştir. Bunun yanında tarihsel süreçte Osmanlı Devleti'nden bugüne yerel yönetimler ve sosyal belediyeciliğin gelişim ve dönüşüm noktalarına yer verilmiştir. Çalışmanın sonunda Başakşehir Belediyesi'nin belediye sınırları içerisinde sosyal belediyecilik uygulamaları incelenmiştir. Her sosyal araştırmada olduğu gibi bu araştırmada da zaman ve verilerden kaynaklı bazı sınırlılıklar bulunmaktadır. Buna göre araştırma;

- Başakşehir Belediyesi'nin 2015- 2018 yılları arası sosyal belediyecilik uygulamaları ile sınırlandırılmıştır.
- Başakşehir Belediyesi'nin faaliyet raporlarında paylaştığı sosyal belediyecilik uygulamaları ile sınırlandırılmıştır.

3.1.4. Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmada Başakşehir Belediyesi'nin sosyal belediyecilik uygulamaları nitel analiz tekniklerinden içerik analizi yöntemi ile incelenmektedir. Bu kapsamda Başakşehir Belediyesi'nin 2015- 2018 yılları arasında sosyal belediyecilik alanındaki uygulamaları tablo ve grafikler ile analiz edilmektedir. Belediyenin 2015- 2018 yılları arası sosyal destek bütçeleri ile o bütçeden sosyal belediyecilik uygulamalarına aktarılan paylar tablo ve grafiklerle incelenmektedir. Araştırma kapsamındaki veriler ise

Başakşehir Belediyesi'nin yıllık faaliyet raporları ile ilgili literatürden elde edilmektedir.

3.2. BAŞAKŞEHİR BELEDİYESİ'NİN SOSYAL BELEDİYECİLİK KAPSAMINDA SUNULAN HİZMETLERİ

Başakşehir Belediyesi'nin sosyal belediyecilik kapsamında sunduğu hizmetler incelenmeden önce; belediyenin 2015- 2018 yılları arası sosyal güvenlik ve sosyal yardım harcamalarına ayrılan kaynak miktarının incelenmesinin, çalışmanın bütünlüğü ve yıllar arası karşılaştırma yapılabilmesi açısından daha uygun olacağı düşünülmektedir. Bu noktada Başakşehir Belediyesi'nin 2015- 2018 yılları arası bütçe uygulama sonuçları Tablo 3.1'de gösterilmektedir.

Tablo 3.1: 2015-2018 Yılları Arası Bütçe Uygulama Sonuçları

	Toplam Bütçe	**Ayrılan Bütçe**	**Gerçekleşen Bütçe**	**Fark**
2015 yılı	486.000.000,00 TL	17.848.500,00 TL	16.415.475,51 TL	1.433.024,49 TL
2016 yılı	469.804.270,00 TL	18.243.000,00 TL	15.077.197,43 TL	3.165.802,57 TL
2017 yılı	489.900.000,00 TL	14.476.000,00 TL	11.653.674,17 TL	2.822.325,83 TL
2018 yılı	1.179.100.000,00 TL	14.572.000,00 TL	12.517.220,28 TL	2.054.779,72 TL
Toplam	**2.624.804.270,00 TL**	**65.139.500,00 TL**	**55.663.567,39 TL**	**9.475.932,61 TL**

Kaynak: Başakşehir Belediyesi 2015-2018 yılı faaliyet raporları

Buna göre belediyenin 2015 yılında 486 milyon TL olan bütçesinde sosyal güvenlik ve sosyal yardım hizmetlerine 17.848.500 bin TL bütçe ayrılmış ve bu bütçenin 16.415.475,51 TL'si gerçekleşmiştir. Belediyenin 2016 yılında toplam bütçesi bir önceki yıla göre yaklaşık 17 milyon TL azalmış ve 469.804.270,00 TL olmuştur. Ancak sosyal güvenlik ve sosyal yardım hizmetlerine ayrılan kaynakta önemli bir değişiklik yaşanmamıştır. Buna göre belediyenin toplam bütçesinin 18.243.000,00 TL'si sosyal güvenlik ve sosyal yardım hizmetlerine ayrılmış ve bunun 15.077.197,43 TL'si ise gerçekleşmiştir. 2017 yılında ise belediyenin 489.900.000,00 TL olan toplam bütçesinden 14.476.000,00 TL'si sosyal güvenlik ve sosyal yardım hizmetlerine ayrılmış bu rakamın 11.653.674,17 TL'si gerçekleşmiştir. Bu rakam araştırma kapsamında incelenen yıllar içerisinde sosyal güvenlik ve sosyal yardım hizmetlerine en düşük miktarda kaynağın ayrıldığı yıldır.

Başakşehir Belediyesi'nin 2018 yılı toplam bütçesi ise araştırma kapsamında incelediğimiz yıllar içerisindeki en yüksek miktarlı bütçedir. Bir önceki yıl ile kıyaslandığında belediyenin toplam bütçesi yaklaşık %141 artmıştır. Ancak bu artış sosyal güvenlik ve sosyal yardım hizmetlerine ayrılan kaynak miktarında yaşanmamıştır. Beldiyenin 2018 yılı sosyal güvenlik ve sosyal yardım hizmetlerine ayrılan bütçesi 14.572.000,00 TL'dir. Bu artışın önemli bir bölümü genel kamu hizmetlerine ayrılmıştır.

Genel olarak bakıldığında araştırma kapsamındaki yıllar içerisinde belediyenin sosyal güvenlik ve sosyal yardım hizmetlerine en yüksek miktarda kaynak ayırdığı yıl 2016'dır. Ancak gerçekleşen bütçe açısından bakıldığında sosyal güvenlik ve sosyal yardım hizmetlerine en çok kaynak harcanan yıl 2015'tir. Bunun yanında sosyal güvenlik ve sosyal yardım hizmetlerine en az kaynak harcanan yıl ise 2017'dir.

Başakşehir Belediyesi'nin 2015- 2018 yılları arası sosyal güvenlik ve sosyal yardım hizmetlerine ayırdığı kaynak miktarı ile gerçekleşen bütçe rakamlarından hareketle belediyenin sosyal belediyecilik kapsamında sunduğu hizmetler ise ayrı başlıklar halinde incelenmektedir.

3.2.1. Hasta Nakil Hizmetleri

Başakşehir Belediyesi'nin sosyal belediyecilik kapsamında sunduğu hizmetlerden biri hasta nakil hizmetleridir. Belediyenin hasta nakil hizmetleri kapsamında 1'i 24 saat 1'i mesai saatleri içerisinde olmak üzere 2 ambulansı ve yine mesai saatleri içinde hizmet sunan 1 asansörlü araç ve 1 hasta nakil aracı bulunmaktadır. Bu araçlar refakatçilerle birlikte hastaların evden hastaneye ve hastaneden eve nakillerini yapmakta, hasta nakil ambulansı yatan hastaların, hasta nakil aracı oturur vaziyette bulunan hastaların, asansörlü araç ise tekerlekli sandalye kullanan hastaların nakil hizmetlerini yapmaktadır (Başakşehir Belediyesi Faaliyet Raporu, 2015: 39).

Tablo 3.2: 2015-2018 Yılları Arası Gerçekleştirilen Hasta Nakil Hizmeti Verileri

	Hasta nakil aracı	Asansörlü araç	Hasta nakil ambulansı	Toplam
2015 yılı	998	350	1519	2867
2016 yılı	1003	591	1124	2718
2017 yılı	2.042	1.134	2.026	5202
2018 yılı	2.282	1.740	2.623	6645
Toplam	**6325**	**3815**	**7292**	17432

Kaynak: Başakşehir Belediyesi 2015-2018 yılı faaliyet raporları

Başakşehir Belediyesi'nin 2015- 2018 yılları arasında hasta nakil hizmetleri kapsamında hizmet verdiği hasta sayılarına ilişkin veriler incelendiğinde belediyenin 2015- 2018 yılları arasında toplam 17423 hastaya nakil hizmeti verdiği görülmektedir. Hasta nakil hizmet araçları içerinde ise en çok hasta nakil ambulansı ile hizmet verilmiştir. Buna göre 2015- 2018 yılları arasında hasta nakil ambulansı ile 7292 hastaya hizmet verilmiştir. En çok hasta nakil hizmeti verilen yıl ise 6645 hasta ile 2018 yılıdır. En az hasta nakil hizmeti verilen yıl ise 2718 hasta ile 2016 yılıdır.

3.2.2. Evde Bakım Hizmetleri

Başakşehir Belediyesi ilçe sınırları içinde çeşitli hastalıklara bağlı olarak evde sağlık hizmetine ihtiyacı olan kişilere kendi evlerinde ve aile ortamında tıbbi bakım hizmeti sunmaktadır. Bunun yanında belediye evde bakım hizmeti kapsamında ilçe sınırları içerisinde ikamet eden engelli, yaşlı ve bakıma muhtaç vatandaşların periyodik olarak evlerini ziyaret ederek kişisel bakım, ev temizliği, tamir ve tadilat işlerini yerine getirmektedir (Başakşehir Belediyesi Faaliyet Raporu, 2015: 40).

Başakşehir Belediyesi'nin 2015- 2018 yılları arası evde bakım hizmeti verileri Tablo 3.3'de gösterilmektedir.

Tablo 3.3: 2015-2018 Yılları Arası Verilen Evde Bakım Hizmeti Verileri

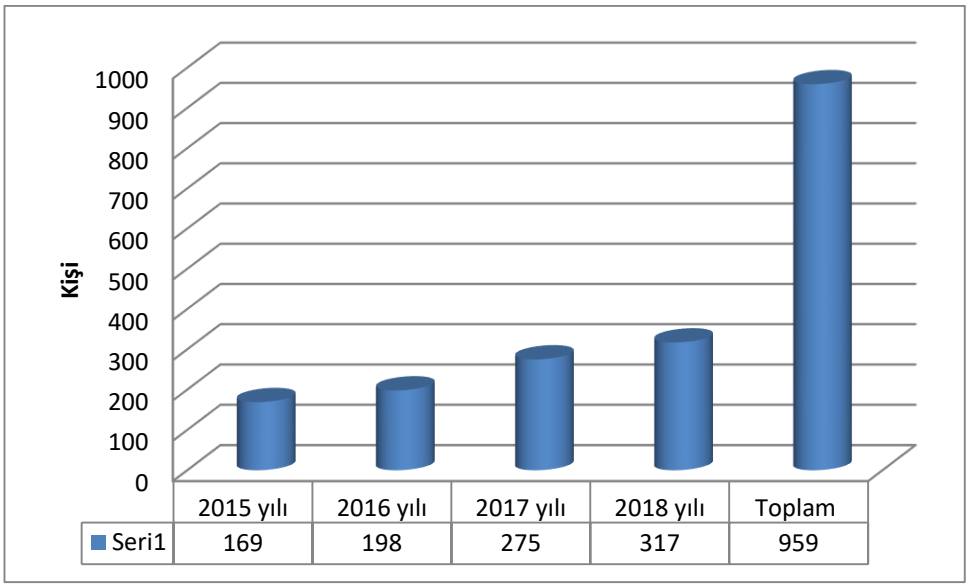
	Hane sayısı	**Kişi sayısı**	**Hizmet sayısı**	**Toplam**
2015 yılı	133	169	2800	3102
2016 yılı	180	198	4223	4601
2017 yılı	240	275	5.283	5798
2018 yılı	278	317	4.884	5479
Toplam	**831**	**959**	**17190**	**18980**

Kaynak: Başakşehir Belediyesi 2015-2018 yıllar arası faaliyet raporları

Başakşehir Belediyesi'nin 2015- 2018 yılları arasında evde bakım hizmetleri verileri incelendiğinde belediyenin son dört yıllık süreçte 831 hanede 959 kişiye 17190 defa evde bakım hizmeti verdiği görülmektedir. Ayrıca Başakşehir Belediyesi'nin evde bakım hizmeti kapsamında en çok hizmeti 5283 hizmet sayısı ile 2017 yılında verdiği en az hizmet ise 2800 hizmet sayısıyla 2015 yılında verdiği görülmektedir.

Belediyenin evde bakım hizmeti verdiği kişi sayısının ise 2015- 2018 yılları arasında periyodik bir şekilde arttığı ve en çok artışın ise 2018 yılında olduğu görülmektedir (Şekil 3.1).

Şekil 3.1: 2015-2018 Yılları Arası Başakşehir Belediyensi'nin Evde Bakım Hizmeti Verdiği Kişi Sayısı

Kaynak: Başakşehir Belediyesi 2015-2018 yıllar arası faaliyet raporları

3.2.3. Cenaze Hizmetleri

Başakşehir Belediyesi'nin cenaze hizmetleri 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun 216. maddesi doğrultusunda Sağlık İşleri Müdürlüğü tarafından yerine getirilmektedir. Başakşehir ilçesi sınırları içerisinde olması şartıyla evinde vefat durumunda, cenaze yakınının başvurması halinde doktorlar tarafından yapılan cenaze muayene sonrası ölüm formu doldurularak defin ruhsatları verilmektedir.

Başakşehir Belediyesi 2015 yılı içerisinde kuruma ulaşan 634 adet cenaze bilgisinde cenaze yakınlarıyla irtibata geçmiş ve resmi işlerin yapılmasını sağlamıştır. Bunun yanında cenaze sahiplerine araç tahsis edilmiş ve Başakşehir Belediyesi'nin kurumsal kimliğini temsil eden ve Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü tarafından ikram edilen taziye yemekleri hijyeni sağlayacak şekilde pide kutuları ile cenaze yakınlarına ulaştırılmıştır. Bu noktada cenaze sahiplerinin talepleri ilgili müdürlükler tarafından karşılanmıştır. Aynı şekilde Başakşehir Belediyesi 2016 yılında 648 adet cenaze bilgisine ve 2017 yılında da 582 adet cenaze bilgisine yukarıda ifade edilen hizmetleri sunmuştur. Bunun yanında belediye 2018 yılında 274 adet aracı şehirler arası 452 adet aracı ise İstanbul içi cenaze hizmetlerine sunmuştur (Başakşehir Belediyesi Faaliyet Raporları, 2015-2018: 42).

3.2.4. Asker Aile Yardımı

5393 sayılı belediye kanunu'nun 38 ve 60. maddelerinde sınırları ve ölçütleri açık şekilde belirtilmemiş dahi olsa muhtaç ve yoksullara yardım konusunda Belediye Başkanına yetki verilmiş olup bunun yanında 4109 sayılı yasayla da asker aileleri içerisinde muhtaç olanlara yardım etme konusunda da belediyeler yetkilendirilmiştir (Başakşehir Belediyesi Faaliyet Raporu, 2015: 5).

4109 sayılı "Asker Ailelerinden Muhtaç Olanlara Yardım Hakkında Kanun" doğrultusunda Başakşehir Belediyesi'ne müracaat eden asker ailelerinin yardıma ihtiyaçları olup olmadıklarının tahkikatı belediye ekiplerince yapılmaktadır. Belediye ekiplerinin yaptığı araştırmalar sonucunda yardıma ihtiyacı olan asker ailelere encümen kararı alınmak şartıyla maaş bağlanmaktadır.

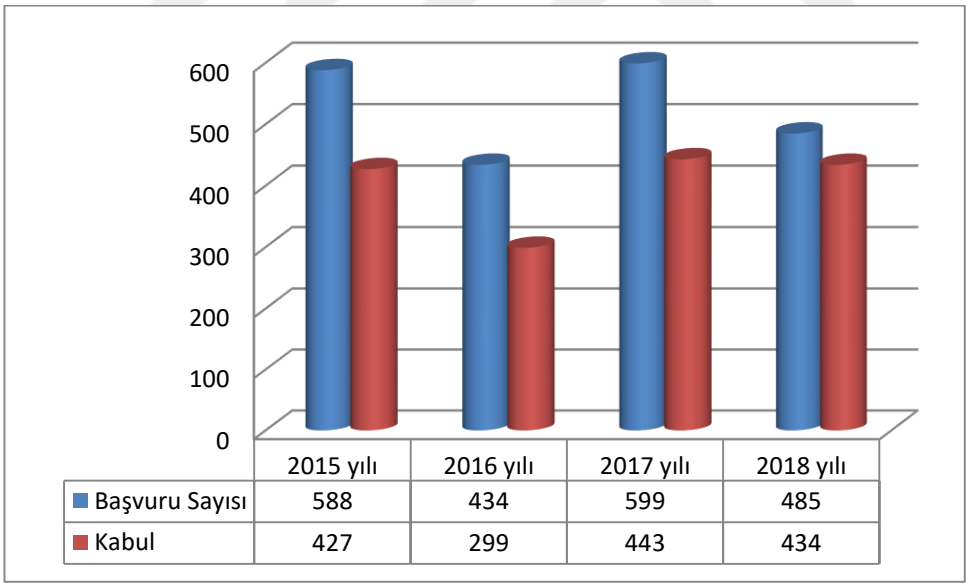
Tablo 3.4: 2015-2018 Yılları Arası Başakşehir Belediyesi'nin Asker Aile Yardımı Verileri

	Başvuru Sayısı	**Kabul**	**Ret**	**Devam Eden**
2015 yılı	588	427	91	70
2016 yılı	434	299	6	52
2017 yılı	599	443	156	
2018 yılı	485	434	51	
Toplam	**2106**	**1603**	**304**	**122**

Kaynak: Başakşehir Belediyesi 2015-2018 yılları arası faaliyet raporları

Başakşehir Belediyesi'nin 2015- 2018 yılları arası verdiği asker aile yardımı verilerine bakıldığında belediyeye bu süreçte toplam 2106 başvuru yapıldığı bu başvuruların 1603'ünün kabul edildiği, 304'ünün reddedildiği 122 başvurunun ise değerlendirmesinin devam ettiği görülmektedir.

Şekil 3.2: 2015-2018 Yılları Arası Başakşehir Belediyesi'nin Asker Aile Yardımı Verdiği Kişi Sayısı

Kaynak: Başakşehir Belediyesi 2015-2018 yılları arası faaliyet raporları.

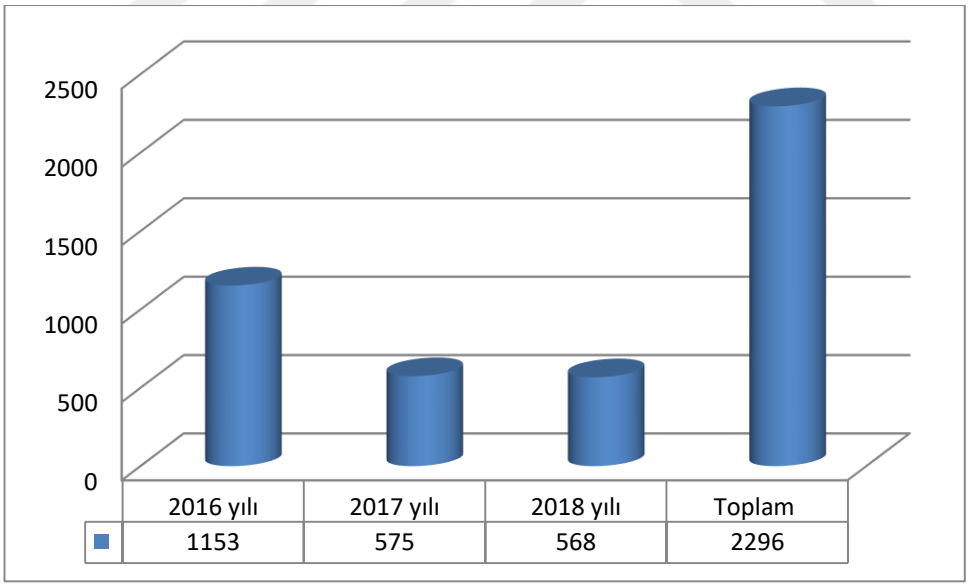
Belediyeye en çok asker aile yardımı başvurusu 599 başvuruyla 2017 yılında olmuştur. Bunu 588 başvuruyla 2015 yılı, 485 başvuruyla da 2018 yılı takip etmektedir. Belediyenin en çok askeri aile yardımı verdiği yıl ise yine 2017 yılıdır. Belediye 2017 yılında 443 aileye asker aile yardımı kapsamında maaş bağlamıştır. Bunun yanında

2018 yılında 434 aileye 2015 yılında 427 aileye ve 2016 yılında da 299 aileye asker aile yardımı kapsamında maaş bağlanmıştır.

3.2.5. Erzak Dağıtımı

Başakşehir Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü tarafından ilçede doğal afet, yangın ve kaza sonucunda acil gıda ihtiyacı bulunan vatandaşların mağduriyetlerini ivedilikle gidermek amacıyla destek kart kullandırılmakla birlikte maddi anlamda sıkıntı içinde olan vatandaşlara belediye desteğini sağlamak amacıyla gıda yardımında bulunulmaktadır. Bu noktada belediye Başakşehir ilçesi sınırları içerisindeki vatandaşlara veya sığınmacılara erzak kolileri dağıtımında bulunmaktadır. Bu kolilerin içerisinde mercimek, nohut, kuru fasülye ve pirinç gibi kuru bakliyatlar ve çay, sıvı yağ, şeker, salça, şehriye ve makarna gibi gıda malzemeleri yar almaktadır (Başakşehir Belediyesi Faaliyet Raporu, 2015: 94- 95).

Şekil 3.3: 2015-2018 Yılları Arası Başakşehir Belediyesi'nin Dağıttığı Erzak Kolisi Sayısı

Kaynak: Başakşehir Belediyesi 2015-2018 yılları arası faaliyet raporları.

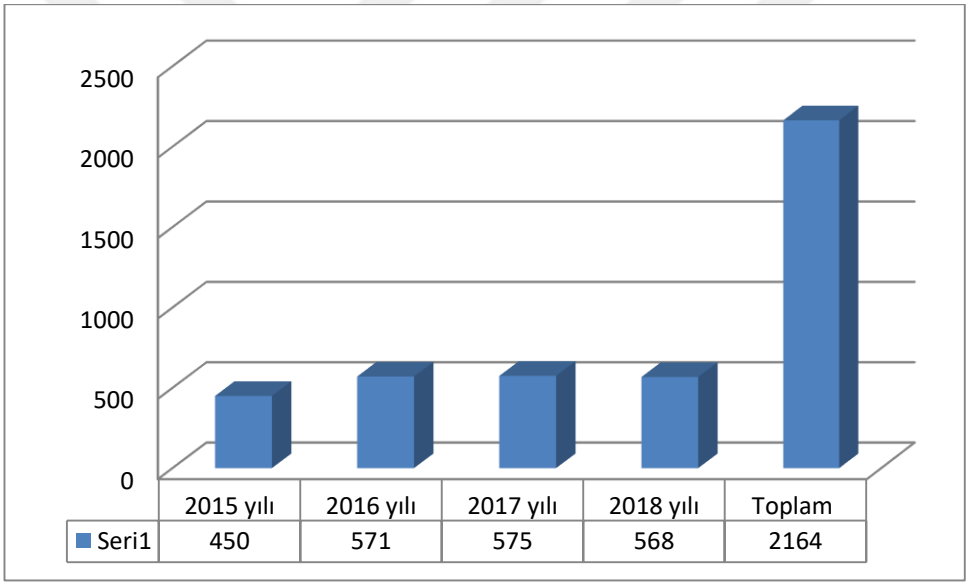
Başakşehir Belediyesi'nin 2015- 2018 yılları arasında dağıttığı erzak kolisi sayılarına bakıldığında belediyenin bu süreçte toplam 29250 erzak kolisi dağıttığı görülmektedir. Bu sayının yıllara göre dağılımında ise 2015 yılında 5250 erzak kolisi dağıtıldığı, 2016 yılında 9000 erzak kolisi dağıtıldığı, 2017 yılında ve 2018 yıllarında

ise 7500 erzak kolisi dağıtıldığı görülmektedir. Dolayısıyla en çok erzak kolisi dağıtılan yıl 2016 yılıdır. En az erzak kolisi dağıtılan yıl ise 5250 erzak kolisi ile 2015 yılıdır.

3.2.6. Eşya Yardımı

Başakşehir Belediyesi maddi imkanı sınırlı olan vatandaşlara ve Başakşehir ilçesi sınırları içerisinde geçici koruma statüsündeki Suriyeli mültecilere gereken tespit ve incelemeleri yaptıktan sonra elektrikli süpürge, yolluk, halı, çamaşır makinası, buzdolabı, soba, çekyat, yastık, battaniye ve setüstü ocak gibi muhtelif ev eşyası yardımında bulunmaktadır (Başakşehir Belediyesi Faaliyet Raporu, 2018: 76).

Şekil 3.4: 2015-2018 Yılları Arası Başakşehir Belediyesi'nin Yaptığı Eşya Yardımı Sayısı

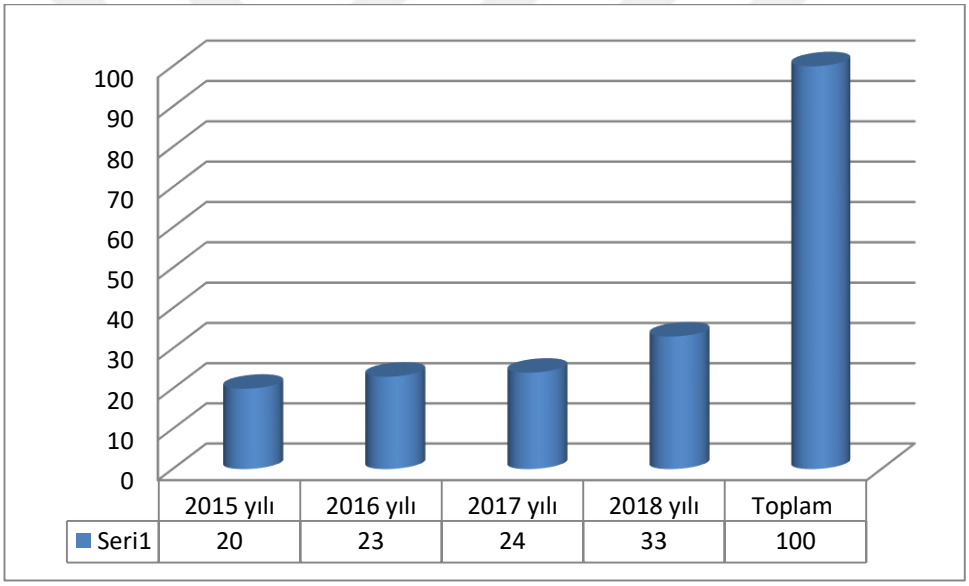
Kaynak: Başakşehir Belediyesi 2015-2018 yılları arası faaliyet raporları.

Başakşehir Belediyesi'nin 2015- 2018 yılları arası başakşehir ilçesinde yaşayan vatandaşlara ve geçici koruma statüsündeki Suriyeli sığınmacılara yaptığı eşya yardımına ilişkin şekildeki veriler incelendiğinde belediyenin 2015 yılında 450 eşya yardımında bulunduğu, 2016 yılında 571 eşya yardımında bulunduğu 2017 yılında 575 eşya yardımında bulunduğu ve 2018 yılında ise 568 eşya yardımında bulunduğu görülmektedir. Belediye 2015 yılında da eşya yardımında bulunmuştur ancak yaptığı eşya yardımı sayısı faaliyet raporunda belirtilmemiştir.

3.2.7. Yangın, Su Baskını ve Doğal Afetler Yardımı

Başakşehir Belediyesi ilçe sınırları içerisinde yangın, sel gibi doğal afetlerden zarar gören vatandaşların mağduriyetleri belediyenin fen işleri, temizlik işleri, zabıta ve sosyal yardım işleri müdürlükleri personellerinin katılımıyla oluşturulan bir ekip tarafından incelenmektedir. Bu noktada ilgili müdürlüklerin hazırladıkları raporlar doğrultusunda yangın ve sel gibi doğal afetlerden zarar gören vatandaşların hanelerinin tamir ve tadilat hizmetleri yapılmakta ve ihtiyaç duyulması halince yapı malzemeleri verilmektedir. Belediye tadilat ve tamir için gereken malzemeleri destek kartla temin edebilmek için ilçe sınırları içerisinde hizmet veren bir yapı marketle anlaşma sağlamıştır (Başakşehir Belediyesi Faaliyet Raporu, 2015: 95).

Şekil 3.5: 2015-2018 Yılları Arası Başakşehir Belediyesi'nin Tadilat Yaptığı Ev Sayısı

Kaynak: Başakşehir Belediyesi 2015-2018 yılları arası faaliyet raporları

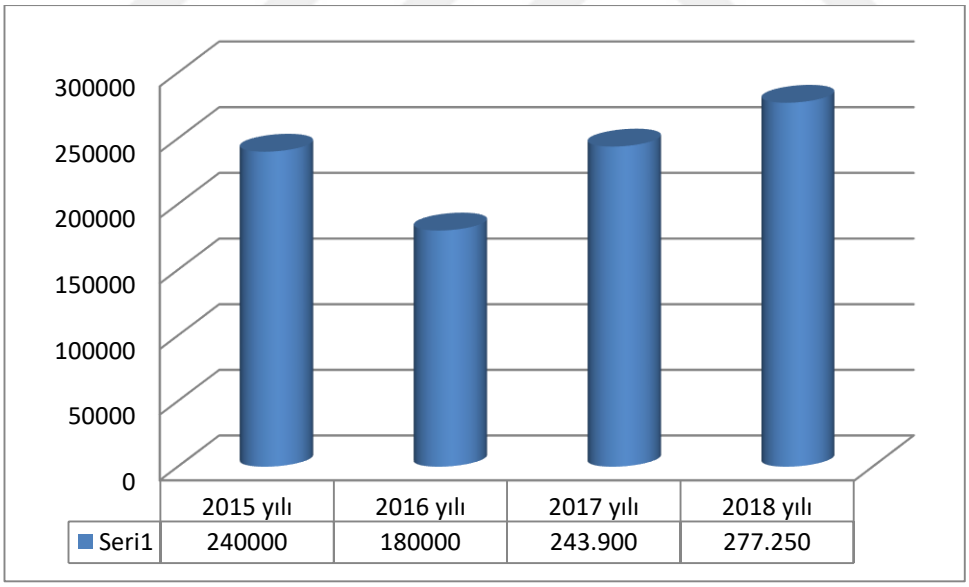
Başakşehir Belediyesi'nin 2015- 2018 yılları arası yangın ve sel gibi doğal afetler nedeniyle zarar gören 100 evin tamirat ve tadilatını yaptığı görülmektedir. Belediye 2015 yılı içerisinde 11'i yangın nedeniyle 9'u selden zarar görmüş toplam 20 hanenin ihtiyaçları doğrultusunda tamir ve tadilat hizmetlerini yapmış ve yapı malzemelerini vermiştir. 2016 yılında ise Başakşehir Belediyesi 20'si yanan ve 3'ü selden zarar gören haneye ihtiyaçları doğrultusunda tamir ve tadilat hizmeti ve yapı malzemeleri vermiştir. Belediye 2017 yılında ise toplam 24 evde tadilat ve tamirat gerçekleştirmiştir. Bu evlerin 3'ü yangından, 8'i selden zarar görmüş; 13 ev ise sosyal

yardım amaçlı tamir edilmiştir. Son olarak Başakşehir Belediyesi 2018 yılında toplam 33 evde tamirat ve tadilat gerçekleştirmiş bu evlerin 14'ü yangından 19'u ise selden zarar görmüştür. Ayrıca belediye yetersiz zemin döşemesi olan, tavan akıntısı bulunan, tabanından su geçen ve çeşitli kusurları bulunan içerisinde oturulması halk sağlığı açısından uygun bulunmayan 9 destek kart kullanıcısının evlerini de belediye bütçesi imkanları dahilinde sosyal yardım amaçlı tamir etmiştir (Başakşehir Belediyesi Faaliyet Raporları, 2015- 2018: 96).

3.2.8. Sokak İftarları

Başakşehir Belediyesi ramazan aylarında ramazanın bereketini ve sevincini paylaşmak için ilçe sakinleri ile birlikte 8 ayrı mahallede iftar sofraları kurmaktadır (Başakşehir Belediyesi Faaliyet Raporu, 2015: 96). Belediyenin 2015- 2018 yıllar arasında kurduğu iftar sofralarına ilişkin veriler Şekil 10'da gösterilmektedir.

Şekil 3.6: 2015-2018 Yılları Arasında Başakşehir Belediyesi'nin Sokak İftarlarına Katılan Kişi Sayısı

Kaynak: Başakşehir Belediyesi 2015-2018 yılları arası faaliyet raporları.

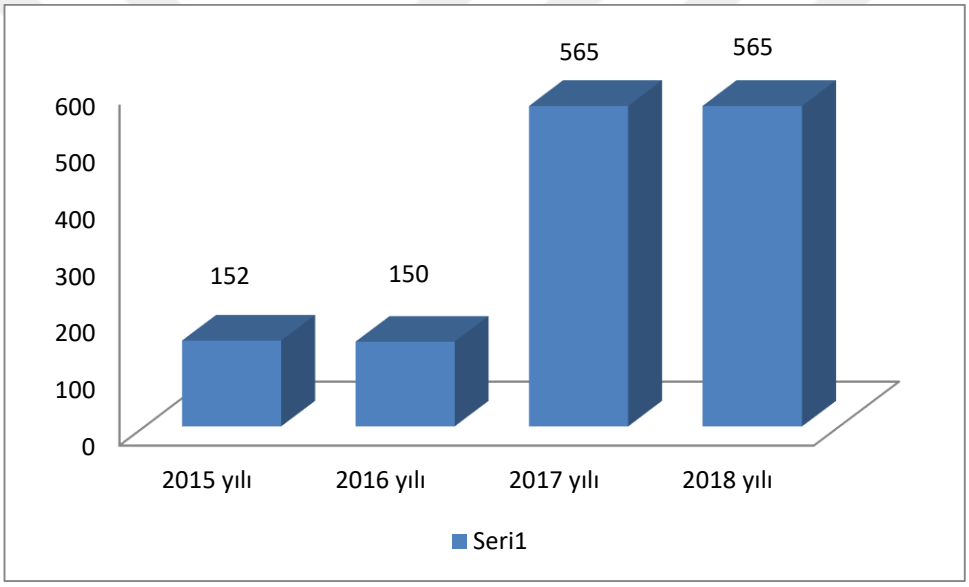
Şekil 3.6'daki verilerden hareketle Başakşehir Belediyesi'nin 2015- 2018 yılları arasında toplamda 941150 kişiye iftar yemeği verdiği görülmektedir. Belediyenin düzenlediği iftar organizasyonlarına 2015 yılı içerisinde 240.000 kişi, 2016 yılı içerisinde 180.000 kişi, 2017 yılı içerisinde 243.900 kişi 2018 yılı içerisinde ise

277.252 kişi katılmıştır. Belediyenin nüfus artışına bağlı olarak faaliyet miktarlarında sapma yaşandığı görülmektedir.

3.2.9. Sıcak Yemek

Başakşehir Belediyesi ramazan ayı boyunca ilçede yaşlı, engelli ve yalnız yaşayan ailelere sıcak yemek yardımında bulunmaktadır (Başakşehir Belediyesi Faaliyet Raporu, 2018: 74). Buna göre belediye 2015- 2018 yılları arasında ramazan aylarında toplam 1432 haneye gıda yardımında bulunmuştur.

Şekil 3.7: 2015-2018 Yılları Arası Başakşehir Belediyesi'nin Dağıttığı Sıcak Yemek Sayıları

Kaynak: Başakşehir Belediyesi 2015-2018 yılları arası faaliyet raporları.

3.2.10. Engelsiz Araç Temini

Başakşehir Belediyesi ilçede yaşayan engelliler ile ailelerinin yaşadıkları en temel problemlerinden olan şehir içi ulaşım ile ilgili sıkıntıları giderebilmek amacıyla Avrupa standartlarında olan dört adet asansörlü minibüsü engelli vatandaşların hizmetine sunmuştur. Bu araçlar dezavantajı ya da engelleri bulunan ve bu nedenle toplu taşıma araçlarına kullanımı ya da kullanmakta zorluk yaşayan kişilerin, fizik tedavi hizmetleri, rehabilitasyon hizmetleri, hastane, akraba ziyareti, okul, havuz terapisi, gezi, sivil toplum kuruluşları, bankalar ve kamu kurumlarının sunduğu

hizmetlerden faydalanmaları için tahsis edilmiştir (Başakşehir Belediyesi Faaliyet Raporu, 2015: 88). Belediyenin 2015- 2018 yılları arasında engelli bireylere, kamu kurumlarına ve sivil toplum kuruşlarına sunduğu engelsiz ulaşım aracı tahsisine ilişkin veriler Tablo 3.5'de gösterilmektedir.

Tablo 3.5: 2015-2018 Yılları Arası Verilen Engelsiz Ulaşım Aracı Hizmeti Verileri

	Engelli birey sayısı	**Hizmet sayısı**
2015 yılı	439	2396
2016 yılı	563	4368
2017 yılı	1074	2132
2018 yılı	697	1942
Toplam	**2773**	**10838**

Kaynak: Başakşehir Belediyesi 2015-2018 yılları arası faaliyet raporları.

Belediyenin 2015- 2018 yılları arası engelli bireylere sunduğu engelsiz ulaşım aracı hizmeti verilerine bakıldığında dört yıllık süreçte 2773 engelli bireye 10838 defa engelsiz ulaşım aracı hizmeti sunduğu görülmektedir. Buna göre Başakşehir Belediyesi 2015 yılında 439 engelli bireye 2396 defa, 2016 yılı içerisinde 563 engelli bireye 4368 defa, 2017 yılında 1074 engelli bireye 2132 defa ve 2018 yılı içerisinde de 697 engelli bireye 1942 defa engelsiz ulaşım aracı hizmeti sunmuştur. Belediyenin engelsiz ulaşım aracı hizmetini en çok 2016 yılı içerisinde sunduğu ve en az ise 2018 yılı içerisinde sunduğu görülmektedir.

3.2.11. Medikal Malzeme Temini

Başakşehir Belediyesi ilçede yaşayan engellilere tam teşekküllü devlet hastanesinden aldıkları rapor bulunması şartıyla yetişkin ve çocuk boylarında ayrı ayrı olmak üzere manuel, akülü ya da tuvaletli tekerlekli sandalye yardımında bulunmaktadır (Başakşehir Belediyesi Faaliyet Raporu, 2015: 88).

Tablo 3.6: 2015-2017 Yılları Arası Başakşehir Belediyesi'nin Dağıttığı Medikal Malzeme Sayısı

	Malzeme Grubu	**Türü**	**Miktarı (Adet)**
2015 Yılı	Medikal Malzeme	Manuel Tekerlekli Sandalye	160
		Akülü Tekerlekli Sandalye	15
2016 Yılı	Medikal Malzeme	Manuel Tekerlekli Sandalye	100
		Akülü Tekerlekli Sandalye	18
2017 Yılı	Medikal Malzeme	Manuel Tekerlekli Sandalye	185
		Akülü Tekerlekli Sandalye	18

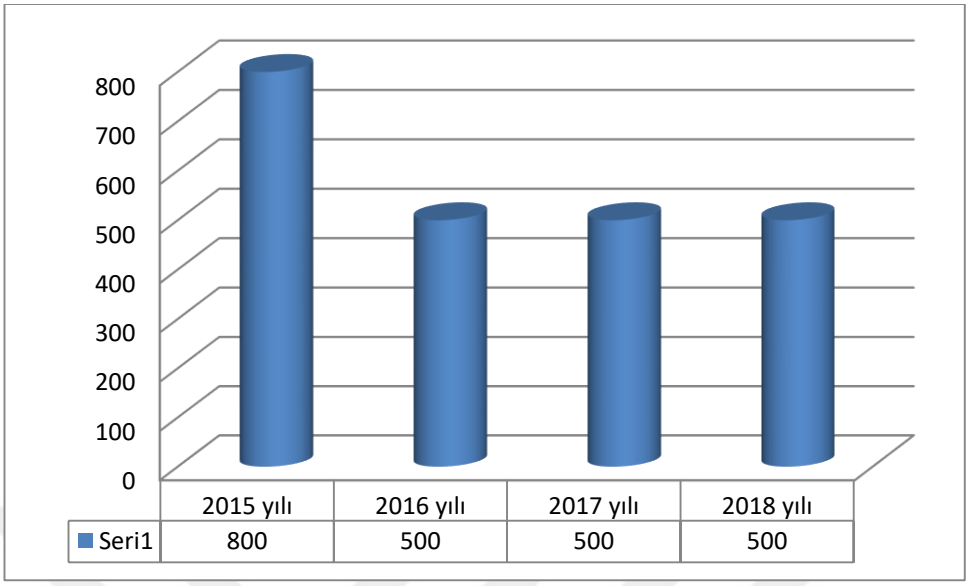
Kaynak: Başakşehir Belediyesi 2015-2018 yılları arası faaliyet raporları.

Başakşehir Belediyesi'nin medikal malzeme temini sayılarına ilişkin veri tablosu incelendiğinde belediyenin 2015 yılı içerisinde 160 adet manuel ve 15 adet akülü tekerlekli sandalye verdiği, 2016 yılı içerisinde 100 adet manuel 18 adet akülü tekerlekli sandalye verdiği ve 2017 yılı içerisinde de 185 adet manuel 18 adet akülü tekerlekli sandalye verdiği görülmektedir. Belediyenin 2018 yılı faaliyet raporunda medikal malzeme teminine ilişkin herhangi bir veriye ulaşılamadığı için 2018 yılı verileri tabloya işlenememiştir. Belediyenin en çok akülü sandalye verdiği dönem 2016 ve en çok manuel sandalye verdiği dönem 2017 yıllarıdır.

3.2.12. Kırtasiye Yardımları

Başakşehir Belediyesi ilçe okullarında eğitim gören dar gelirli öğrencilere içerisinde kalem, defter, boyama kalemi, cetvel seti ve pergel gibi kırtasiye malzemelerinin bulunduğu okul çantası dağıtımı yapmaktadır (Başakşehir Belediyesi Faaliyet Raporu, 2018: 76). Belediyenin 2015-2018 yılları arası dar gelirli öğrencilere sunduğu kırtasiye yardımlarına ilişkin veriler Şekil 3.8'de gösterilmektedir.

Şekil 3.8: 2015-2018 Yılları Arası Başakşehir Belediyesi'nin Kırtasiye Yardımı Sayıları

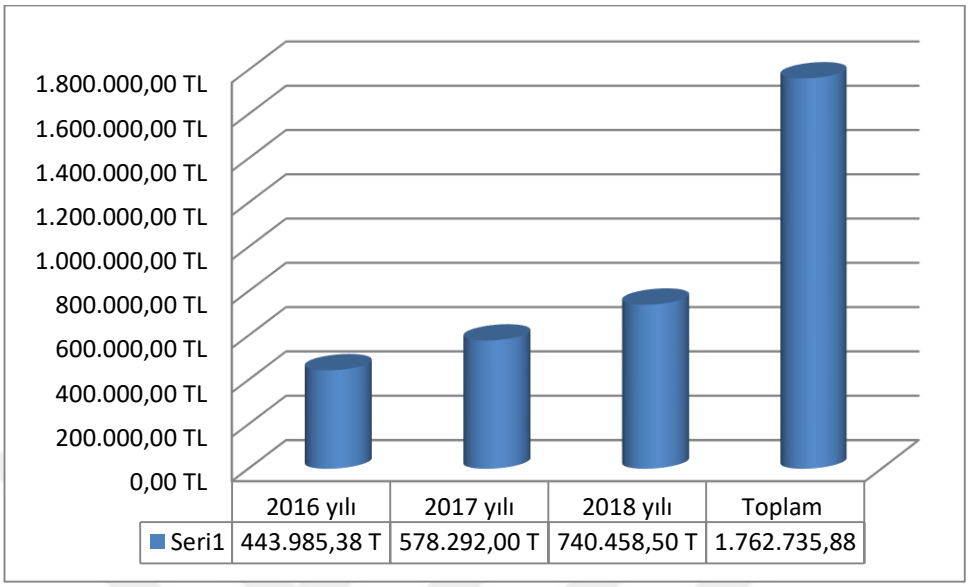
Kaynak: Başakşehir Belediyesi 2015-2018 yılları arası faaliyet raporları.

Başakşehir Belediyesi'nin 2015- 2018 yılları arasında 2300 kişiye kırtasiye yardımında bulunduğu görülmektedir. Buna göre belediye 2015 yılında 800 dar gelirli öğrenciye kırtasiye yardımında bulunurken 2016, 2017 ve 2018 yıllarında da 500 dar gelirli öğrenciye kırtasiye yardımında bulunmuştur.

3.2.13. Yeni Çiftlere Yapılan Sosyal Yardımlar

Başakşehir Belediyesi Yazı İşleri Müdürlüğü'nün talebi doğrultusunda yeni evlenen çiftlere sosyal yardımda bulunmaktadır. Buna göre belediyenin 2016- 2018 yılları arasında yeni evlenenlere yaptığı sosyal yardım miktarlarına ilişkin rakamlar Şekil 3.9'da gösterilmektedir.

Şekil 3.9: 2016-2018 Yılları Arası Başakşehir Belediyesi'nin Yeni Evlenen Çiftlere Yaptığı Sosyal Yardım Miktarı

Kaynak: Başakşehir Belediyesi 2015-2018 yılları arası faaliyet raporları.

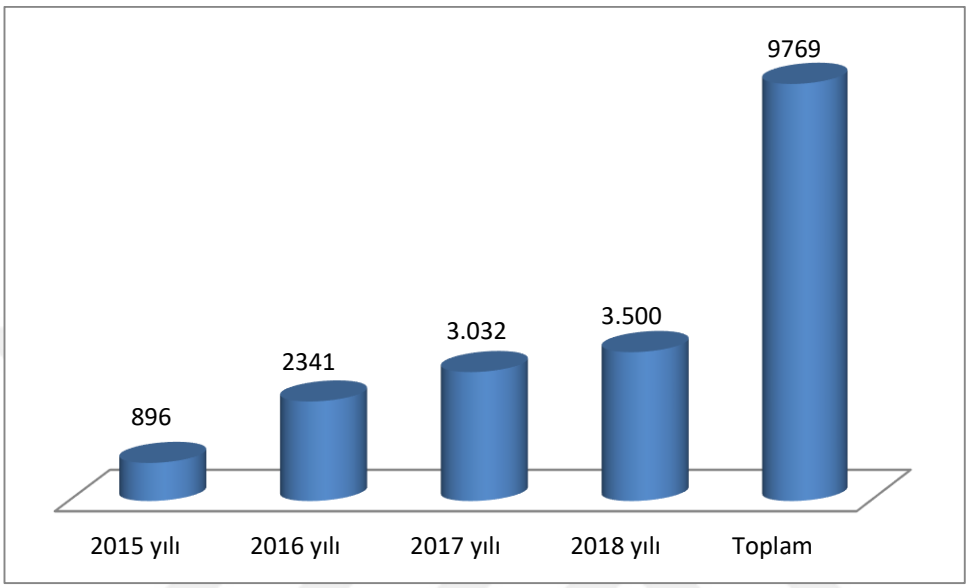
Başakşehir Belediyesi'nin 2016- 2018 yılları arası yeni evlenen çiftlere yaptığı sosyal yardım miktarlarına ilişkin veriler incelendiğinde Belediyenin 1.762.735,88 TL sosyal yardımda bulunduğu görülmektedir. Bunun yanında belediyenin yeni evlenen çiftlere yönelik en yüksek miktarda sosyal yardımda bulunduğu dönem 2018'dir. Belediyenin 2015 yılı faaliyet raporunda yeni evlenen çiftlere yönelik sosyal yardım bilgisine ulaşılamadığı için 2015 yılı değelendirmeye alınmamıştır.

3.2.14. Hoş Geldin Bebek Projesi

Başakşehir Belediyesi Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü'nün koordinatörlüğünde ilçede ikamet eden ve yeni çocuk sahibi olmuş aileler "Hoş geldin Bebek Projesi" kapsamında ziyaret edilmektedir. 0-3 aylık bebeklere dönük yapılan bu ziyaretlerde, belediye tarafından bebek ve anne için hazırlanan ve içinde bebekler için çorap, zıbın takımı, pudra, emzik, bebek bakım sabunu, şampuan, ateş ölçer, ıslak mendil, çocuk bezi yer alırken anneler için ise termos, bitki çayı, lohusa şerbeti ve bebek albümü ile Milli Eğitim Bakanlığı'nın hazırladığı beslenme kitabı yer alan bebek setleri Belediye Başkanının mektubuyla beraber kız bebeklere kırmızı, erkek bebeklere ise mavi çanta içinde sunulmaktadır. Bunun yanında her bebek için belediyenin işlettiği

Şamlar Tabiat Parkı'nda bir fidan dikilmektedir (Başakşehir Belediyesi Faaliyet Raporu, 2015: 93-94).

Şekil 3.10: 2015-2018 Yılları Arası Başakşehir Belediyesi'nin Hoş Geldin Bebek Projesi Kapsamında Dağıtılan Bebek Seti Sayılar

Kaynak: Başakşehir Belediyesi 2015-2018 yılları arası faaliyet raporları.

Belediyenin 2015- 2018 yılları arası Hoş Geldin Bebek Projesi kapsamında verdiği bebek seti sayılarının her yıl düzenli şekilde artış gösterdiği ve toplamda 9769 adet bebek seti verdiği 2015 yılında 896 adet, 2016 yılında 2341 adet 2017 yılında 3032 adet ve 2018 yılında ise 3500 adet bebek seti dağıttığı görülmektedir.

3.2.15. Destek Kart

Başakşehir Belediyesi ilçe sınırlarında ikamet eden sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan ihtiyaç sahibi vatandaşların adreslerine saha ekibi tarafından ziyaretler gerçekleştirmektedir. Belediye yaptığı hane halkı güncelleme anketleri ile durum değerlendirmesi yaparak sosyal yardım kriterlerine uyan ailelere üçer aylık, altışar aylık ve yıllık olmak üzere üç farklı periyottan herhangi birinde yardım edilmesi amacıyla destek kart vermektedir. Destek kart kullanan vatandaşlar anlaşmalı giyim mağazaları ve marketlerde ihtiyaç önceliklerine göre alışveriş yapmaktadırlar destek kart sahiplerinin alışveriş yapmalarını kolaylaştırmak amacıyla ilçe içerisinde market ve

giyim mağazaları ile anlaşmalar yapmaktadır (Başakşehir Belediyesi Faaliyet Raporu, 2015: 94).

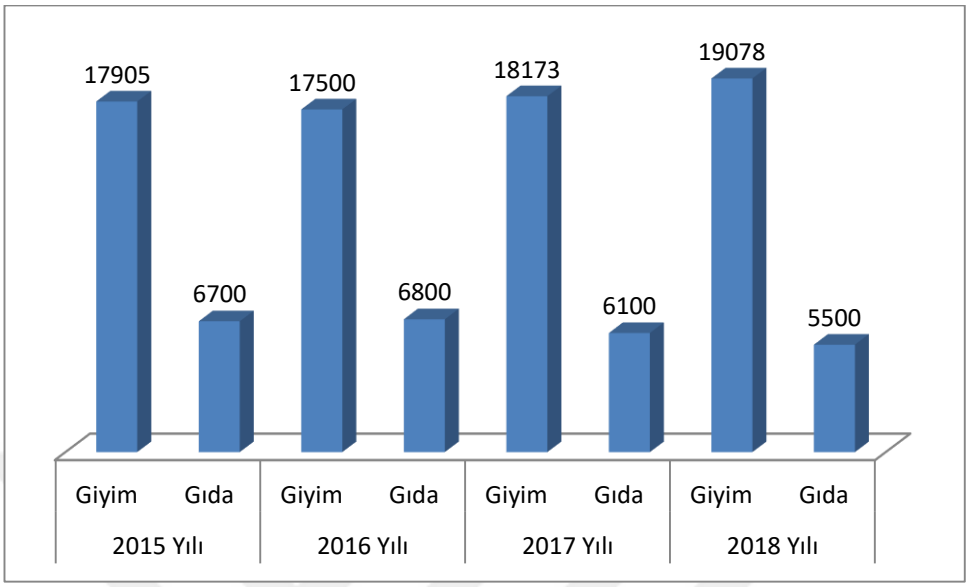
Tablo 3.7: 2015-2018 Arası Destek Kart Veri Tablosu

	Türü	**Gelen Talep**	**Kişi/Hane**
2015 Yılı	Giyim	1523	17905
	Gıda		6700
2016 Yılı	Giyim	1218	17500
	Gıda		6800
2017 Yılı	Giyim	1450	18173
	Gıda		6100
2018 Yılı	Giyim		19078
	Gıda		5500

Kaynak: Başakşehir Belediyesi 2015-2018 yılları arası faaliyet raporları.

Başakşehir Belediyesi'nin 2015- 2018 yılları arası destek kart veri tablosu incelendiğinde 2015 yılı içersinde 1523 kişinin, 2016 yılında 1218 kişinin ve 2017 yılında 1450 kişinin belediyenin giyim ve gıda yardımından faydalanmak amacıyla destek kart talebinde bulunduğu görülmektedir. Belediyenin 2018 yılı faaliyet raporunda destek kart talep sayısına ilişkin bilgiye ulaşılamadığı için 2018 yılı sütunu boş bırakılmıştır. Bunun yanında belediyenin 25100 haneye gıda yardımında bulunmak için destek kart verdiği, 72656 kişiye ise giyim yardımında bulunmak için destek kart verdiği görülmektedir.

Şekil 3.11: 2015-2018 Arası Başakşehir Belediyesi'nden Destek Kart Kapsamında Yapılan Gıda ve Giyim Yardımlar

Kaynak: Başakşehir Belediyesi 2015-2018 yılları arası faaliyet raporları.

Belediyenin 2015- 2018 yılları arası destek kart kapsamında yaptığı gıda ve giyim yardımlarına bakıldığında yıllar arası farklılıklar olduğu görülmektedir. Bu durum belediyenin sosyal yardım bütçesi ile verilen destek kart sayısı ile de yakından ilişkildir. Buna göre belediye 2015 yılında 17905 kişiye giyim yardımında 6700 kişiye gıda yardımında bulunmuş; 2016 yılında 17500 kişiye giyim yardımında, 6800 haneye gıda yardımında bulunmuş; 2017 yılında 18173 kişye giyim yardımında, 6100 haneye gıda yardımında bulunmuş ve 2018 yılında ise 19078 kişiye giyim yardımında, 5500 haneye ise gıda yardımında bulunmuştur. Ayrıca belediyenin çok giyim yardımı yaptığı yıl 2018 en çok gıda yardımı yaptığı yıl ise 2016'dır.

3.2.16. Başakşehir İstihdam ve Kariyer Merkezi

Başakşehir Belediyesi Başakşehir İstihdam ve Kariyer Merkezi adı altında ilçeden gelen iş taleplerini kayıt altına almaktadır. Bu noktada belediye ilçedeki işverenlerle görüşme sağlayarak işverenlerin personel ihtiyaçlarını tespit etmekte ve iş talebinde bulunanlarla personel talebinde bulunanları ortak bir platformda bir araya getirmektedir. Firmalar yaptıkları değerlendirmeler sonucunda karşılıklı anlaşma

sağladıkları kişilerle çalışmaya başlamaktadır (Başakşehir Belediyesi Faaliyet Raporu, 2015: 157). Bu durum ilçedeki işsizlik oranını azaltmaya yönelik önemli bir projedir.

Tablo 3.8: 2015-2018 Yılları Arası Başakşehir İstihdam ve Kariyer Merkezi Verileri

Yıl	Başvuran	İstihdamı Sağlanan	Yüzde
2015 yılı	1593	321	20,15%
2016 yılı	1203	321	26,68%
2017 yılı	1.921	511	26,60%
2018 yılı	1.660	248	14,94%
Toplam	**6377**	**1401**	**21,97%**

Kaynak: Başakşehir Belediyesi 2015-2018 yılları arası faaliyet raporları

Başakşehir Belediyesi Başakşehir İstihdam ve Kariyer Merkezi verilerine bakıldığında belediyeye 2015- 2018 yılları arasında toplam 6377 kişinin iş talebi ile başvuru yaptı bunların 1401'inin istihtam edildiği görülmektedir. Buna göre başvuranların %21,97'si istihdam edilmiştir. Belediyeye istihdam amacıyla en çok başvurunun olduğu ve istihdamın sağlanığı tarih 1921 başvuru ve 511 istihdam ile 2017 yılıdır. Oransal açıdan bakıldığında ise belediyenin en çok istihdam yarattığı dönem 2016 yılıdır.

Başakşehir İstihdam ve Kariyer Merkezi'ne 2015 yılı içinde 1593 başvuru yapılmış bunların 321'i istihdam edilmiştir. Dolayısıyla başvuruların %20.15'i olumlu sonuçlanmıştır. Aynı şekilde 2016 yılında 1203 kişi başvuru yapmış ve bu başvuruların 321'i istihtam ile sonuçlanmış dolayısıyla başvuruların %26.68'i istihdam edilmiştir. 2017 yılı içerisinde ise 1921 kişi istihdam talebinde bulunmuş başvuruların 511'i olumlu sonuçlanmış dolayısıyla 126.67 istihdam edilmiştir. Ve son olarak 2018 yılında ise 1660 kişi Başakşehir İstihtam ve Kariyer Merkezine başvurmuş başvuranların 248'i istihdam edilmiş dolayısıyla %14.4'ü olumlu sonuçlanmıştır.

3.3. ÖRNEK OLAY BULGULARININ ANALİZİ

İstanbul'un yeni ilçelerinden olan ve Kayabaşı, Şahintepe Altınşehir, Başak, Başakşehir, Güvercintepe, Ziya Gökalp, Başakşehir bir ve ikinci kısım mahalleleriyle Şam Köyünden oluşan Başakşehir Belediyesi'nin sosyal belediyecilik kapsamında Başakşehir halkına sunduğu sosyal hizmetler, sosyal yardımlar ve sosyal projelerin belediyenin faaliyet raporlarından hareketle incelendiği araştırmada, belediyenin sosyal

belediyecilik kapsamında birçok yardımda bulunduğu bu hizmetleri yerine getirirken ayırdığı bütçenin ise yıllar arasında farklılık gösterdiği görülmektedir. Belediyenin 2015- 2018 yılları arası sosyal güvenlik ve sosyal yardım hizmetlerine ayırdığı bütçe miktarlarına bakıldığında 2015 yılında 17.848.500 bin TL, 2016 yılında 18.243.000,00 TL, 2017 yılında 14.476.000,00 TL ve 2018 yılında ise 14.572.000,00 TL bütçe ayırdığı görülmüştür. Genel olarak bakıldığında araştırma kapsamındaki yıllar içerisinde belediyenin sosyal güvenlik ve sosyal yardım hizmetlerine en yüksek miktarda kaynak ayırdığı yıl 2016'dır. Ancak gerçekleşen bütçe açısından bakıldığında sosyal güvenlik ve sosyal yardım hizmetlerine en çok kaynak harcanan yıl 2015'tir. Bunun yanında sosyal güvenlik ve sosyal yardım hizmetlerine en az kaynak harcanan yıl ise 2017'dir.

Başakşehir Belediyesi'nin sosyal belediyecilik kapsamında sunduğu hizmetlerin ise çeşitlilik gösterdiği görülmüştür. Bu noktada belediye hasta nakil hizmetleri kapsamında ilçedeki refakatçilerle birlikte hastaların evden hastaneye ve hastaneden eve nakillerini yapmaktadır. Belediyenin hasta nakil hizmetleri kapsamında 1'i 24 saat 1'i mesai saatleri içerisinde olmak üzere 2 ambulansı ve yine mesai saatleri içinde hizmet sunan 1 asansörlü araç ve 1 hasta nakil aracı bulunmaktadır. Belediye 2015-2018 yılları arasında toplam 17423 hastaya nakil hizmeti vermiştir.

Başakşehir Belediyesi ilçe sınırlarında çeşitli hastalıklardan dolayı evde sağlık hizmeti ihtiyacı olan kişilere kendi evlerinde ve aile ortamında tıbbi bakım hizmeti sunmaktadır. Ayrıca belediye evde bakım hizmeti kapsamında ilçe sınırlarında ikamet eden engelli, yaşlı ve bakıma muhtaç vatandaşların periyodik olarak evlerini ziyaret ederek kişisel bakım, ev temizliği, tamir ve tadilat işlerini de yapmaktadır. Belediye 2015-2018 yılları arasında 831 hanede 959 kişiye 17190 defa evde bakım hizmeti vermiştir.

Başakşehir Belediyesi kurumsal kimliğini temsil eden ve Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü tarafından ikram edilen taziye yemeklerini hijyeni sağlayacak şekilde pide kutuları ile cenaze yakınlarına ulaştırmaktadır. Bunun yanında belediye ekiplerinin yaptığı araştırmalar sonucunda yardıma ihtiyacı olan asker ailelere encümen kararı alınmak şartıyla maaş bağlanmaktadır. Belediye 2015- 2018 yılları arasında 1603 asker ailesine maaş bağlamıştır.

Başakşehir Belediyesi ilçede doğal afet, yangın ve kaza sonucunda acil gıda ihtiyacı bulunan vatandaşların mağduriyetlerini gidermek amacıyla gıda yardımında

bulumaktadır. Bu kapsamda belediye ilçe sınırları içerisindeki vatandaşlara veya sığınmacılara erzak kolileri dağıtımında bulunmaktadır. Belediye 2015- 2018 yılları arasında 2296 aileye gıda kolisi yardımında bulunmuştur. Ayrıca Başakşehir Belediyesi maddi imkanı sınırlı olan vatandaşlara ve Başakşehir ilçesi sınırları içerisinde geçici koruma statüsündeki Suriyeli mültecilere gereken tespit ve incelemeler yapıldıktan sonra muhtelif ev eşyası yardımında bulunmaktadır. Bu kapsamda belediye 2015-2018 yılları arasında maddi imkanı sınırlı olan vatandaşlara ve Başakşehir ilçesi sınırları içerisinde geçici koruma statüsündeki Suriyeli mültecilere 2164 adet eşya yardımında bulunmuştur.

Başakşehir Belediyesi ilçe sınırları içerisinde yangın, sel gibi doğal afetlerden zarar gören vatandaşlara ilgili müdürlüklerin hazırladığı raporlar doğrultusunda vatandaşların hanelerinin tamir ve tadilat hizmetleri yapmakta ve ihtiyaç duyulması halince yapı malzemeleri vermektedir. Bu kapsamda belediye 2015-2018 yılları arasında yangın ve sel gibi doğal afetler nedeniyle zarar gören 100 evin tamirat ve tadilatını yapmıştır.

Başakşehir Belediyesi ramazan aylarında ilçe sakinleri ile birlikte iftar sofraları kurmaktadır. Bu kapsamda belediyenin 2015- 2018 yılları arasında toplamda 941150 kişiye iftar yemeği verdiği görülmektedir. Bunun yanında belediye yine ramazan aylarında ilçede yaşlı, engelli ve yalnız yaşayan ailelere sıcak yemek yardımında bulunmaktadır. Belediye 2015- 2018 yılları arasında toplamda 1432 haneye sıcak yemek yardımında bulunmuştur.

Başakşehir Belediyesi ilçede yaşayan engelliler ile ailelerinin şehir içi ulaşım ile ilgili sıkıntıları giderebilmek amacıyla asansörlü minibüs ile engelli vatandaşlara hizmet sunmaktadır. Belediyenin 2015- 2018 yılları arası engelli bireylere sunduğu engelsiz ulaşım aracı hizmeti verilerine bakıldığında dört yıllık süreçte 2773 engelli bireye 10838 defa engelsiz ulaşım aracı hizmeti sunduğu görülmektedir.

Başakşehir Belediyesi ilçede yaşayan engellilerin ve ailelerinin yaşadıkları en temel problemlerinden biri olan şehir içi ulaşım ile ilgili sıkıntılarını giderebilmek amacıyla Avrupa standartlarına sahip dört adet asansörlü minibüsü engelli vatandaşların hizmetine sunmuştur. Belediye bu araçlar ile dezavantajı ya da engelleri bulunan ve bu nedenle toplu taşıma araçlarını kullanamayan ya da kullanmakta zorluk yaşayan kişilerin, fizik tedavi hizmetleri, rehabilitasyon hizmetleri, hastane, akraba ziyareti,

okul, havuz terapisi, gezi, sivil toplum kuruluşları, bankalar ve kamu kurumlarının sunduğu hizmetlerden faydalanmaları sağlamaktadır. Belediye 2015- 2018 yılları arası dört yıllık süreçte 2773 engelli bireye 10838 defa engelsiz ulaşım aracı hizmeti sunmuştur.

Bunun yanında Başakşehir Belediyesi ilçede yaşayan engellilere devlet hastanesinden aldıkları rapor bulunması şartıyla yetişkin ve çocuk boylarında ayrı ayrı olmak üzere manuel, akülü ya da tuvaletli tekerlekli sandalye yardımında bulunmaktadır. Belediye 2015- 2018 yılları arasında 445 adet manuel ve 51 adet akülü sandalye yardımında bulunmuştur.

Bunun yanında belediye ilçe okullarında eğitim gören dar gelirli öğrencilere içerisinde kalem, defter, boyama kalemi, cetvel seti ve pergel gibi kırtasiye malzemelerinin bulunduğu okul çantası dağıtmaktadır. Bu kapsamda belediye 2015-2018 yılları arası 2300 dar gelirli öğrenciye kırtasiye yardımında bulunmuştur.

Başakşehir Belediyesi ilçede yeni evlenen çiftlere sosyal yardımda bulunmaktadır. Buna göre belediye yeni evlenen çiftlere 2015- 2018 yılları arasında 1.762.735,88 TL sosyal yardımda bulunmuştur.

Ayrıca Başakşehir Belediyesi ilçede ikamet eden ve yeni çocuk sahibi olmuş aileleri “Hoş Geldin Bebek Projesi” kapsamında ziyaret etmektedir. 0-3 aylık bebeklere dönük yapılan bu ziyaretlerde ailelere içerisinde anne ve çocuk için muhtelif hediyelerin bulunduğu bebek çantaları hediye etmektedir. Bunun yanında her bebek için belediyenin işlettiği Şamlar Tabiat Parkı’nda bir fidan dikilmektedir Bu kapsamda belediye 2015- 2018 yılları arası Hoşgeldin Bebek Projesi kapsamında 9769 adet bebek seti vermiştir.

Başakşehir Belediyesi ilçe sınırlarında ikamet eden sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan ihtiyaç sahibi vatandaşlara üçer aylık, altışar aylık ve yıllık olmak üzere dört farklı periyottan herhangi birinde giyim ve gıda yardımında bulunmak amacıyla destek kart vermektedir. Bu kartlar ile vatandaşlar anlaşmalı mağazalarda giyim ve gıda ihtiyaçlarını gidermektedir. Belediye destek kart sahibi olanların alışveriş yapmalarını kolaylaştırmak amacıyla ilçe içerisinde market ve giyim mağazaları ile anlaşmalar yapmaktadır. Bu kapsamda belediye 2015- 2018 yılları arasında 25100 haneye gıda yardımında bulunmak için destek kart vermiş, 72656 kişiye ise giyim yardımında

bulunmak için destek kart vermiştir. Belediyenin sosyal yardım bütçesi ile verilen destek kart sayısı ile de yakından ilişkildir.

Bu noktada belediye ilçedeki işverenlerle görüşme sağlayarak işverenlerin personel ihtiyaçlarını tespit etmekte ve iş talebinde bulunanlarla personel talebinde bulunanları ortak bir platformda bir araya getirmektedir. Bu noktada Başakşehir Belediyesi, Başakşehir İstihdam ve Kariyer Merkezi ile ilçeden gelen iş taleplerini kayıt altına almaktadır. Belediye işverenler ile iş talaebinde bulunanları bir araya getirerek ilçede istihdama katkı sunmaktadır. Buna göre Başakşehir Belediyesi'ne 2015- 2018 yılları arasında toplam 6377 kişinin iş talebi ile başvuru yapmış ve başvuruların 1401 istihdamile sonuçlanmıştır. Buna göre başvuranların %21,97'si istihdam edilmiştir. Oransal açıdan bakıldığında ise belediyenin en çok istihdam yarattığı dönem 2016 yılıdır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Kamu yönetiminin hem yapısal hem işlevsel açıdan önemli bir boyutunu teşkil eden yerel yönetimlerin küreselleşme ile birlikte görev alanları hızla çeşitlenmiş ve genişlemiştir. Bu değişim ve dönüşüm sonucunda kentlerin rekabeti önem kazanmış ve böylelikle yerel yönetimler hiç olmadıkları kadar önemli konuma yükselmiştir. Bu durum belediyelerin görev yetki ve sorumlulukları açısından yeniden tanımlanmaları zorunluluğunu doğmuştur.

Belediyeler geliştirdiği uygulamaları ile bir taraftan yerel halkın huzur, refah ve esenliğini arttırmakta sosyal dengeyi ve barışı sağlamakta diğer taraftan da kalkınmayı gerçekleştirmektedir. Bu noktadan bakıldığında belediyeler merkezi yönetim tarafından hazırlanan programları aktif şekilde destekleyerek ülkenin kalkınmasında önemli rol oynamaktadır. Belediyeler çağın gereklerine uygun olarak bireysel ve toplumsal taleplere cevap vermektedirler. Bu noktada belediyelere sosyal belediyecilik kapsamında önemli görev ve sorumluluklar yüklenmiştir.

Başakşehir Belediyesi de Belediye Kanunu'nun verdiği yetkiler doğrultusunda sosyal belediyecilik kapsamında birçok yardımda bulunmaktadır. Belediyenin sosyal belediyecilik kapsamında sunduğu hizmetler çeşitlilik göstermektedir. Belediye sunduğu hizmetlerde toplumun dezavantajlı kesimlerine belediyeye gelemeyecek kadar yaşlı veya engelli olan kişilere sosyal eşitliği sağlayacak düzeyde ayni ve nakdi yardımlarda bulunmuştur.

Bu noktada Başakşehir Belediyesi'nin sosyal belediyecilik kapsamındaki faaaliyetleri hasta nakil hizmetleri, evde bakım hizmetleri, cenaze hizmetleri, asker aile yardımı, erzak ve eşya yardımı, yangın, su baskını ve doğal afetler yardımı, sokak iftarları, sıcak yemek, engelsiz araç temini, medikal malzeme temini, kırtasiye yardımları, yeni çiftlere yapılan sosyal yardımlar, hoş geldin bebek projesi, destek kart ve Başakşehir İstihdam ve Kariyer Merkezi olarak sıralanmaktadır.

Belediye bu faaliyetleri ile 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda belediye tarafından yapılacak yardımların insan onurunu zedelemeyecek koşullarda sunulma zorunluluğunu yerine getirmektedir.

Belediyenin bu yaklaşımı 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda belirtilen "belediye hizmetleri, vatandaşlara en yakın yerlerde ve en uygun yöntemlerle sunulur. Hizmet

sunumunda özürlü, yaşlı, düşkün ve dar gelirlilerin durumuna uygun yöntemler uygulanır" hükmü ile örtüşmektedir.

Bunun yanında Başakşehir Belediyesi'nin sosyal belediyecilik kapsamında yaptığı uygulamalarda bazı eksiklikler bulunduğunu söylemek de mümkündür. Bu noktada bu eksikliklerden ilki belediyenin sosyal belediyecilik kapsamında yürüttüğü uygulamaların farklı birimlerce yerine getirilmiş olmasıdır. Bu durum birimler arasında koordinasyon sorununu oluşturabilir. Böyle bir koordinasyon sorunu hizmetlerin aksamasına neden olabilir veya benzer dezavantajlı gruplara mensup kişilerin birden çok ayni ve nakdi ve sosyal yardım almalarına ve dolayısıyla sosyal belediyeciliğin istismar edilmesine yol açabilir. Ayrıca belediyenin sunduğu ayni ve nakdi sosyal yardımların diğer ilçe belediyeleri ile kıyaslandığında istenen düzeyde olmadığı görülmektedir.

Sonuç itibariyle sosyal belediyecilik hizmetleri ülkemiz açısından önemli bir gerçekliktir. Öyle ki merkezi yönetim imkânları ile toplumsal sorunları çözebilmede yetersiz kalmaktadır. Bu nedenle belediyeler üstlendiği sosyal belediyecilik rolüyle bu noktada merkezi yönetimin yükünü hafifletmektedir. Bu genel sonuçlardan hareketle özelde Başakşehir Belediyesi'ne genelde tüm belediyelere şu önerilerde bulunulabilir;

- Belediyelerin sorumluluğunda olan bu hizmet alanlarının açık bir şekilde belirlenmelidir.
- Belediyelerin sosyal belediyecilik kapsamında sunduğu hizmetler temel görevlerden uzaklaşmadan popülist bir bakış açısından uzak zaman ve kaynak israfına yol açmadan yerine getirilmelidir.
- Sosyal yardım ve sosyal politika uygulamalarına esas olabilecek kente ilişkin sosyal doku verileri tam olarak işlenmelidir.
- Belediyeler sosyal yardım ve inceleme görevlileri ile sosyal politika uzmanı kadrolarına ilişkin eksiklikleri gidermelidir.
- Belediyelerin sosyal belediyecilik faaliyetlerini daha iyi şekilde yürütebilmeleri için merkezi yönetim tarafından gereken mali kaynaklar yeterli ölçüde tahsis edilmedir.
- Birimler arasındaki koordinasyon sorunu çözülmeli ve kentin sosyal doku araştırmasının sağlam verilerle yapılması sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

Adıyaman, A. T., ve Demirel, S. (2011). Sosyal belediyecilik üzerine bir inceleme: Ankara Büyükşehir örneği. *Dış Denetim Dergisi,* Nisan-Mayıs-Haziran, 115-129.

Akarsu, S., (2014). *Sosyal Belediyecilik: Zeytinburnu Belediyesi Örneği.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Akdoğan, Y. (2002). *Sosyal Belediyecilik, Yerel Siyaset,* Yıl: 1, Sayı: 5 http://www.yerelsiyaset.com/v4/sayfalar.php?goster=ayrinti&id=251.

Akıllıoğlu, T. ve Gözübüyük, S., (1992). *Yönetim Hukuku.* Ankara, Turhan Kitabevi.

Aktan, C. C. (2002). *Yoksulluk Sorununun Nedenleri ve Yoksullukla Mücadele Stratejileri. Yoksullukla Mücadele Stratejileri* (C. Can Aktan Ed.), Hak-İş Konfedarasyonu Yayını, Ankara (15.12. 2010).

Alkan, A. (2006). *Belediyeler Kadınlara Da Hizmet Eder!...Kadın Dostu Belediye Hizmetleri:Neden, Nasıl?* 2. Baskı, Ankara, Yalçın Matbaacılık.

Altun, F, (2018). *Türkiye'de Sosyal Belediyecilik: Kayseri Büyükşehir Belediyesi Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Ateş, H. (2009). Sosyal Belediyecilik, *Çerçeve Dergisi*, Yıl:17, Sayı: 49, Ocak s: 88-95.

Aydın, M. (2008). *Sosyal Politika ve Yerel Yönetimler.* İstanbul, Yedirenk Yayınları.

Azaklı, S., ve Özgür, H. (2005). *Belediye Organları ve Organlar Arası İlişkiler*. H. Özgür, M. Kösecik, Ankara, Nobel Yayınları.

Balcılar, A. N. (2017). *Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları ve Bornova Belediyesi Örneği* Yüksek Lisans Tezi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Beğer, T., ve Yavuzer, H. (2012). Yaşlılık ve yaşlılık epidemiyolojisi. *Klinik gelişim, 25*(3), 1-3.

Beki, A. (2008). *Türkiye'de sosyal belediyecilik uygulamaları (Ümraniye Belediyesi Örneği).* Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Sakarya.

Bilgiç, V. (1998). *Yerel Yönetimler.* Ankara: Yüzyıl Yayınları.

Bilici, K. "Hisbe Teşkilatı." https: //www.academia.ed u/33068164/Hisbe_Te%C5%9 Fkilat%C4%B1, Erişim Tarihi, Ocak 2019.

Bozkurt, Ö., Turgay E., (2014). *Kamu yönetimi sözlüğü*, Ankara, TODAİE Yay.,

Çiçek, E., (2012). Türkiye'de Belediyelerin Sosyal Yardım ve Sosyal Hizmet Politikaları: Batı Akdeniz Örneği, *Türkiye Belediyeler Birliği,* Ankara.

Çitçi, O. (1989). *Yerel Yönetimlerde Temsil –Belediye Örneği-*. Ankara: TODAİE Yayını.

Çukurçayır, M., A., (2015). *Siyasal Katılım Olanakları Açısından Yerel Siyaset: Yönetişim ve Yerel Alanda Yararlanılabilecek Diğer Yöntemler, Yerel Yönetimler Üzerine Güncel Yazılar – 1* Reform, (Ed. Hüseyin Özgürve Muhammet Kösecik), Ankara: Nobel Yayınları.

Davutoğlu, A. (2004). *Stratejik derinlik***.** İstanbul: Küre Yayınları.

Demirkaya, Y. (2011). Osmanlı Devletinde Belediye (Hisbe) Teşkilatı." *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi* 41-42 ss. 303-318.

Demirkaya, Y. (2008). *Birleşik Avrupa'nın Yerelleşme Politikası***,** Türkiye'de Yerel Yönetimler, (Ed. Recep Bozlağan ve Yüksel Demirkaya), Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Efe, H. (2012). *Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Bayrampaşa Belediyesi Örneği.* Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Ersöz, H. (2005). 5272 Sayılı Yasa Öncesinde Türkiye'de Belediyelerin Sosyal Politika Alanındaki Deneyimleri, *İstanbul Üniversitesi Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 50, ss**.** 134-151.

Ersöz, H. Y. (2006). *Sosyal Politika- Refah Devleti, Yerel Yönetimler ilişkisi*, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası (Prof. Dr. Toker Dereli'ye Armagan Özel Sayısı), Cilt:55, Sayı:1 İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Yayını, İstanbul, s.. 759-775.

Ersöz, H. Y. (2004). *Sosyal Politika Perspektifinden Yerel Yönetimler*. İstanbul: Filiz Kitabevi.

Ersöz, H. Y., (2011). *Sosyal Politika da Yerelleşme,* İstanbul, İTO Yayınları.

Eryılmaz, B**.** (2004). *Kamu Yönetimi,* İstanbul, Erkam Matbaası.

Es, M. (2007). Kentsel Yoksulluğun Azaltılmasında Sosyal Belediyeciliğin Rolü. *Yerel Siyaset Dergisi*, *1*(3), 45-52.

Ezer, M, (2018). *Belediyelerin Sosyal Belediyecilik Uygulamalarına Yönelik Memnuniyet: Ankara Pursaklar Belediyesi Örneği,* Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

Genç, Y., ve Barış, İ., (2015). Sosyal hizmetlerin yeniden yapılandırılmasında yerinden yönetimin işlevselliği. *The Journal of Academic Social Science Studies,* (32), 95-11.

Göksu, T. (2010). AK Parti ve Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Anlayışı, *1. Yerel Yönetimler Sempozyumu Sosyal Belediyecilik,* AK Parti Genel Merkez Yerel Yönetimler Başkanlığı, 27-28-29 Mart 2010.

Göksu, T., M. Aydın, ve M.Sait Güney (2009). *Osmanlıdan Günümüze Yerel Yönetimlerin Gelişimi,* Değişik Yönleriyle Yerelleşme, Ed., Veysel Kılıç, Ankara, Seçkin Yay.,

Görmez, K. (2000). Demokratikleşme Açısından Merkezi Yönetim-Yerel Yönetim İlişkileri. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2*(1).

Görmez, K. (2015). Türkiye'de kent-siyaset ilişkisine dair gözlemler. *Yerel Politikalar*, (1).

Göymen, K. (1997). *Türkiye'de Kent Yönetimi***,** İstanbul, Boyut Yayın Grubu.

Gözler, K. (2008). *İdare Hukukuna Giriş,* Bursa: Ekin Yayınları.

Gözübüyük, A. Ş. (2001). *Türkiye'nin Yönetim Yapısı,* 7.bs., Ankara, Turhan Kitabevi.

Gözübüyük, Ş, (2006). *Yönetim Hukuku,* Güncelleştirilmiş 24. Bası, Ankara Turhan Kitabevi.

Güler, B. A. (2009). *Türkiye'nin yönetimi: yapı*. İmge Kitabevi.

Güloğlu, T. ve Muharrem E. (2008). Yerelleşen Sosyal Yardım ve Sosyal Hizmet" Sakarya Üniversitesi, *İ.İ.B.F, 1.Ulusal Yerel Yönetimler Sempozyumu Bildiriler Kitabı,* 23-24 Ekim, 2008, s: 257-266 Sakarya.

Güven, S. Sosyal Politikanın Temelleri (3. Baskı b.). Bursa: Ezgi Kitabevi. 2011.

Halil, N, (2001). *Mahalli idareler,* Basım, İstanbul.

http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1019 (Erişim Tarihi, 01.05.2019).

IULA-EMME, (2005). *Yerel Yönetimlerin Avrupa Birliği İçindeki Yeri ve İşlevleri,* İstanbul: UCLG-MEWA (IULA-EMME) Yayınları.

Kahraman, N. (2016). *Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları: Malatya Büyükşehir ve Elazığ Belediyesi Örneği,* Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kütahya.

Kalkınma Bakanlığı. (2012). *Sosyal Politika Kavramları Sözlüğü*. Ankara: Kalkınma Bakanlığı. 2012.

Kamalak, İ., ve Hüseyin, G. Ü. L. Eylem B., (2009). *Sosyal Demokrat İlkelerin Yerel Düzeyde Uygulanması Üzerine Bir Deneme:* Türkiye Örneği". Yerel Yönetimlerde Sosyal Demokrasi, Toplumcu Belediyecilik, Teorik Yaklaşımlar, Türkiye Uygulamaları içinde, Der.: İhsan Kamalak ve Hüseyin GÜL, Kalkedon Yayıncılık, 95, 27-63.

Karaağaç, Ş, (2017). *Sosyal Belediyecilik Anlayışı Üzerinden Engellilere Yönelik Hizmetler: İBB Engelliler Müdürlüğü Örneği,* Yüksek Lisans Tezi, Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.

Karataş, K., (2001). *Belediyelerin Sosyal Görevleri: Belediyeler ve Sosyal Hizmetler, İnsani Gelişme ve Sosyal Hizmet,* Prof. Dr. Nesrin Koşar'a Armağan içinde (s.226), Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Yüksek Okulu.

Kazıcı, Z. (2014). *Osmanlı'da Yerel Yönetim.* İstanbul: Kayıhan Yayınları.

Keleş, R, (2012). *Yerinden Yönetim ve Siyaset,* İstanbul, Cem Yayınevi.

Keleş, R. (2010), *Kentleşme Politikası*, İmge Yayınları, Ankara.

Keleş, Ruşen (1993) *Kent ve Siyaset Üzerine Yazılar* (1975-1992). İstanbul: IULAEMME Yayınları.

Keleş, Ruşen (2009). Yerel Seçimler Yaklaşırken Türkiye'de Sosyal Belediyecilik. *Özel Kalem Dergisi* Yıl, 2 Sayı, *21,* 30-32.

Kesgin, B. (2008). *Yoksulluğa Yerel Müdahale: Sosyal Belediyecilik Karşılaştırmasında Eminönü-Beşiktaş Belediyeleri Örnekleri,* Yayımlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul,

Kılıçer, T. (1990). *T.C Hükümetleri ve Mahalli İdareler Politikaları* (1923-1990),Adana Ankara, Valiliği Yayınevi.

Koray, M. (2005). *Sosyal Politika,* İmge Kitabevi, 2. Baskı, Kasım

Kurt, G. (2008). *Türkiye'de Yaşlılık Olgusuna Sosyolojik Bir Bakış (Sivas İl Örneği).* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı, Sivas.

M. Akad, (1992). *Teori ve Uygulamada Sosyal Güvenlik Hakkı,* İstanbul, Kazancı Hukuk Yayını.

Maden, C. (2012). *Sosyal Belediyecilik Uygulamaları ve Esenler Belediyesi Örneği***,** Yüksek Lisans Tezi, Yalova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Ortaylı, İ. (1995). *Türkiye İdari Tarihi*. Ankara: TODAİE Yayını,

Ökmen, M, ve Parlak, B. (2015). *Yerel yönetimlerde yeni vizyonlar*. Ekin Yayınları.

Ören, K. (2011). *Sosyal politika.* Ankara, Pelikan Yayıncılık.

Özaydın, M. M. (2008). Küresel Etkilerle Şekillenen Sosyal Politika Anlayışı Ekseninde Sosyal Politikaların Geleceğini Tartışmak. Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, s.163-180.

Özdenkoş, D. (1999). Merkezi Yönetim ile Yerel Yönetimler Arasında Görev Bölüşümü. *Gazi Universitesi Iktisadi ve Idari Bilimler Fakultesi Dergisi* 1(2)

Özgür, H. ve Parlak, B. (2006)..*Avrupa Perspektifinde Yerel Yönetimler*, Bursa: Alfa Yayınları.

Özkaral, M., Afşaören, Ş., ve Yıldız, Y. (2018). İl özel idarelerinde sosyal hizmet: Karabük il özel idaresi üzerine bir araştırma. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 5*(6), s:56-70.

Özsoy, B., ve Sipahi, E. B., (2016). Türkiye'de Kadın Dostu Olma İddiasında Bir Kent: Gaziantep, *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, Cilt 25 sayı3, s 35-36.

Öztürk, H., (2012). *Değişen Sosyal Devlet Anlayışı ve Sosyal Belediyecilik.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Pekküçükşen, Ş., (2004). Sosyal Belediyecilik ve Selçuklu Belediyesi Şefkat Evleri Örneği, *Yerel Yönetimler Kongresi Dünden Bugüne Yerel Yönetimlerde Yeniden Yapılanma,* 3-4 Aralık, Biga/Çanakkale,

Pektaş, E. K. (2010). Türkiye'de sosyal belediyecilik uygulamaları ve temel sorunlar." *Akademik İncelemeler Dergisi (AID)* 5.(1), s: 4-22.

Pustu, Y, (2005). Yerel Yönetimler ve Demokrasi. *Sayıştay Dergisi,* sayı:57, ss:121-134

Selek Öz, C., *(2010). Sosyal Belediyecilik Bağlamında Evde Bakım Hizmetleri(İstanbul, Ankara ve Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Örnekleri).* Yayımlanmamış Doktora Tezi, Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Sencer, M, (1986). *Türkiye'nin yönetim yapısı* (Vol. 13). Alan Yayıncılık.

Seyyar, A. Sosyal Politika Nedir?, http://www.sosyalsiyaset.net/documents/ss.htm, (Erişim *Tarihi: 20.05.2019).*

Sönmez, M, B, (2009). *Sosyal Belediyecilik Uygulamaları: Ümraniye Belediyesi Örneği,* Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Şahinoğlu, İ., (2014). *Avrupa Birliğine Uyum Sürecinde Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Anlayışı.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi.

Şataf, C. (2017). *Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Anlayışına Yönelik Genel Bir Değerlendirme.* Yerel Yönetimler Üzerine Seçme Yazılar.

Şen, M. (2007). Bütüncül Belediyecilik Yaklaşımı Kültürel Belediyeciliğe Giden Yolda Bir Aşama: Sosyal Belediyecilik, *Sosyal Politikalar Dergisi*, .sayı:2.

Şenkal, A. (2005). *Küreselleşme Sürecinde Sosyal Politika,* İstanbul: Alfa Yayınları.

Taş, İ. E. (2003). (2003). *Avrupa Birliği bünyesinde yerel yönetim politikaları ve Türkiye,* (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Marmara Üniversitesi SBE.

Tekeli İ., ve İlkin, S., (2003). *Avrupa Birliği Türkiye ve Yerellik,* İstanbul: IULA-EMME Yayını.

Tekeli, İ.(1982). *Türkiye'deki Belediyecilik Deneyiminin Genel Bir Değerlendirilmesi ve Yeni Model Arayışı*. Yeni Bir Belediyeciliğe Doğru, Editör: TÜRKCAN Engin, Ankara, Halkevleri Matbaası.

Tokgöz, F, (2017). *Sosyal Belediyecilik: Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi Örneği,* Yüksek Lisans Tezi, Namık Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tortop, N, Aykaç, B, Yayman, H, Özer, M. A. (2006). *Mahalli İdareler,* Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Uçaktürk, T, Uçaktürk, A, Özkan, M, (2011). *Yerel Yönetimlerde Sosyal Sorumluluk Bağlamında Sosyal Belediyecilik: Biga Belediyesi Örneği,* www.akademik.personel.kocaeli.edu.tr/ahmet.uçakturk/bildiri/ahmet.uçakturk.bildiri.pdf, (Erişim Tarihi: 21.04.2019).

Ulusoy, A, Akdemir, T, (2001). *Mahalli İdareler* Ankara, Seçkin Yayınevi.

Urhan, V, F, (2008). Türkiye'de Yerel Yönetimlerin Yeniden Yapılandırılması. *Örnekleri Çerçevesinde Bir Değerlendirme.*

Uslu, H., (2011). *Sosyal Politika Açısından Belediyeler ve Sosyal Belediyecilik.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Ünal, V., (2016). *Engellilerle Toplumsal Bütünleşme ve Dindarlık.* İstanbul: Rağbet Yayınları.

www.tuik.gov.tr/IcerikGetir.do?istab_id=158 adresinden alınmıştır.

Yalçındağ, S. (1996). *Belediyelerimiz ve Halkla İlişkileri.* Ankara: TODAİE Yayını.

Yelboğa, N. (2017). Yerel Yönetimlerin Sosyal Belediyecilik Uygulamaları: Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Örneği, *Journal of Current Researches on Social Sciences* 7(3), s: 413-432.

Yıldırım, S. (1990). *Yerel Yönetim ve Demokrasi, Türk Belediyeciliğinde 60 Yıl* Uluslararası Sempozyum Bildiri ve Tartışmalar Kitabı." Ankara Büyükşehir Belediyesi Yayınları Metropol İmar AŞ.

Yıldırım, U. ve İsmail Göktürk; (2008). Toplumsal Sorunların Çözümünde Yeni Belediyecilik Anlayışı: Sosyal Belediyecilik Yaklaşımı", *1. Ulusal Yerel Yönetimler Sempozyumu, Sakarya,* 23-24 Ekim, 2008 Bildiriler Kitabı, s: 237-255 İstanbul. Erkam Matbaası.

Yuvalı, E. (2018). Hak temelli sosyal yardım ve klientalizm, *TBB dergisi*, sayı: 135, ss: 383-404.

Zengin, O. (2014): Büyükşehir belediyesi sisteminin dönüşümü: Son on yılın değerlendirmesi." *Ankara Barosu Dergisi* 2 s: 91-116.

2015 Yılı Faaliyet Raporu https://www.basaksehir.bel.tr/kurumsal/stratejik-yonetim/faaliyet-raporlari (Erişim Tarihi, 15.06.2019).

2016 Yılı Faaliyet Raporu https://www.basaksehir.bel.tr/kurumsal/stratejik-yonetim/faaliyet-raporlari (Erişim Tarihi, 15.06.2019).

2017 Yılı Faaliyet Raporu https://www.basaksehir.bel.tr/kurumsal/stratejik-yonetim/faaliyet-raporlari (Erişim Tarihi, 15.06.2019).

2018 Yılı Faaliyet Raporu https://www.basaksehir.bel.tr/kurumsal/stratejik-yonetim/faaliyet-raporlari (Erişim Tarihi, 15.06.2019).

442 sayılı Köy Kanunu, www.mevzuat.gov.tr › MevzuatMetin › 1.3.442.pdf, (Erişim Tarihi, 17.10.2019).

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, https://www.mevzuat.gov.tr › MevzuatMetin › 1.5.5216.pdf, (Erişim Tarihi, 17.10.2019).

5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu, www.mevzuat.gov.tr › MevzuatMetin › 1.5.5302.pdf, (Erişim Tarihi, 17.10.2019).

5393 Sayılı Belediye Kanunu, https://www.mevzuat.gov.tr › MevzuatMetin › 1.5.5393.pdf, (Erişim Tarihi, 17.10.2019).

DİZİN

-A-

Anayasa, 32, 39

-B-

Belediye, v, vii, x, xi, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 37, 38, 39, 40, 43, 44, 45, 46, 47, 59, 60, 62, 63, 69, 70, 74, 75, 76, 77, 78, 80, 81, 87
Belediye Başkanı, 17, 18, 21, 38, 40, 59, 69

-C-

Cumhuriyet, 80, 84

-D-

Demokrasi, 8, 83, 85, 86

-İ-

İdare, 19, 82
İl, vii, 12, 13, 14, 15, 25, 84, 87
İl Özel İdaresi, vii, 12, 13, 14, 87
İlçe, 15

-K-

Köy, vii, 14, 87

-M-

Merkezden Yönetim, vii, x, 4, 7

-O-

Osmanlı Devleti, vii, 3, 4, 20, 21, 22, 23, 54, 81

-S-

Sosyal Belediyecilik, vii, viii, 32, 37, 40, 41, 49, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87
Sosyal Devlet, vii, 32, 85
Sosyal Politika, v, vii, 13, 29, 30, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86
Sosyal Sorumluluk, 86
Sosyal Uyum, vii
Sosyoloji, 84

-V-

Vali, 13

-Y-

Yerel Yönetimler, vii, v, vii, 8, 11, 19, 20, 23, 26, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87